

Драгољуб Војновић

УБИТИ ИМ НИЈЕ БИЛО НИШТА

АРХИВ ВОЈВОДИНЕ

АРХИВ ВОЈВОДИНЕ

БИБЛИОТЕКА
ПОСЕБНА ИЗДАЊА

Главни и одговорни уредник
Др Небојша Кузмановић

Дизајн књије
Татјана Цавнић

Слике на корици
Бранислав Миоковић, Молитва (2018);
Путовање у прошлост (2019)

Драгољуб Војновић

УБИТИ ИМ НИЈЕ БИЛО НИШТА
ТРАГОМ ЗЛОЧИНА НАД СРБИМА У ВУКОВАРУ

Нови Сад, 2021.

Сйоменик борцима НОР-а у Бобоџи

ПОСВЕТА

Писмо пријатељима

Дозволите ми да, на самом почетку ових потресних записа, будем личан: Ово што написах посвећујем свим својим другарима којих више нема и који су на било који начин искусили ово о чему причам и пишем, а најпре, увек првом међу нама

НИКОЛИ СТАНИСАВЉЕВИЋУ ЧАРУГИ

Кад ми у понедељак јавише да те више нема, да си се истрошио и истањило до краја, прво ми се десише сузе, а онда смех, хистерично необуздан и неразумљив. А знаш ли зашто, брате Чаруга, пуштахијо и откачена главо? Сетих се двостиха што ти га на почетку нашег основног учења спевасмо и ја сада знам, сасвим сигурно, као што сам те увек знао, да би и тебе, у твом непорецивом миру, уздрмао и насмејао:

Баба Пела своје очи клела
да би Ници задаћу извела.

А када те на Ваведење Пресвете сахранисмо, а народа сила – ни слутио не би, туго моја, и Цветина, и Драгина, и Ђокина... колико те сви волесмо – нешто ми се, десетерачки дуго, мота по глави, с мелосом песама јужне Србије које, разједајући болне, најчешће испред школе, код споменика или пред црквом, волесмо и певасмо.

Поредаше се слике једна за другом, а ја не желим да их зауставим. Нека их, нека теку јер, сви смо у њима. Прво Драго кад му онако малешном – а фудбал на игралишту играсмо, сећаш се тога? – рекоше да му мајке више нема. Ни њему, ни Цвети, ни Влаји. Био је то наш први заједнички бол, а после су се низали као на траци. И сви нам беху заједнички. Баш као и наши весели дани у ноћи у којима се везасмо повесмом братства.

А онда Ђоко кад се у рупама Дуге баре гушио и кад га деда Фела извуче у моменту кад се слике оног света јављају и маме с друге стране границе, где је све бело и сан. Питам га после шта је било и шта је видео, а он ми прича о избијеном зубу, о неком хлебу намазаном пекмезом и сви ми, као деца, знасмо да се наш Ђоко, у часу дељења, сетио ситних неправди што их је, у дечјој обести, починио другима. Колико бесмо лепо и чисти, мој Чаро!

После онај други Ђоко, што је онако невино волео наше лажи о пи-колу и вину Сузама Христовим, који нас једне вреле ноћи опече својим одласком у некој шуми, у неком вртлогу неспоразума и одбијања. Разумесмо и то јер смо, од мајчиног млека, постали осетљиви на свачију патњу.

Хоћу да ухватим Цвету у његовом озбиљном, намргођеном спокојству, а видим само угао јастука, на крају Митровићевог сокака, на његов начин сложен и заврнут, под главу, с прилепљеним и спљоштеним Цветиним носом. И чисте снове, беле, беле, и очи неке Иванке. И опет сан, недовршен, јер мало нам би оно срце Баћине ракије, и мало нам би оно свеже воде на изворима и гажњама гробљанске ћуприје.

У борама Милоје Чиче сплела се и сакрила прича о оном правом Чаруги – Јови Станисављевићу и његовој осјечкој љубавници. О вешању и сандуку препуном хаљина и поклона. Да ли нам, свима, теби поготово, у тој причи би прва велика грешка.

Чекам Слободана да проговори, позове: Ајде да се сиграмо. Ми, ја, ти и Ђоко! И тако нас увек би четворица. За игру довољно, а сад, за растанак, врло мало.

Хоћу да саберем несабериво, да одгонетнем како се зваше све то што нам се после невесело десило. Због чега остасмо обогаљени за много тога, а богати и пребогати управо тим што волесмо, и траћисмо и протраћисмо, пуни и препуни оним што нас је, заувек, у, само нама знане, чворове везало.

И не видим, извини, брате Чаруга, не видим само тебе. Него нашу колективну сахрану. Сандук за сандуком. Прво ти, као што је увек и било, после Цвето, Мијо, Ђоко, Драго, Беша, Дућанџија, ја ... Сви наши тимови с Тондом, Крпом, Милом, голманима Сретом Клемпом и Савом Арашем који још увек хватају оне неухваћене лопте. Нека их, јер и

тако се сваким даном све више сплећу и стежу мреже. Ухватићемо их, баш као што су и нас ухватили, саплести и смирити заувек.

Чујеш ли, Чаро, чујеш... клизе сузе, на уласку у гробље, прве сузе девојачке. За тобом су. И за свима нама који, уз тешку и претешку реч, песме волесмо; за нама песницима без песама, женицима без драгана, бојџијама и тукацијама који све што имадосмо, наискап, на душак, списасмо и искаписмо до дна.

Чујеш ли их? За тобом су, несмирена лептирова душо. И нека те Добре с наше гробљанске трешње чувају. Заувек. Заслужио си!

Црква Светиої Георгија у Бодоїти

ВУКОВАРСКА ОПШТИНА 1990–1991.

Према попису становништва из 1991. године Општина Вуковар имала је око 83.000 становника од којих су према националној структури већину представљали Срби. Карактеристично је за подручје Општине Вуковар, као најисточније бивше СРХ, да су постојала чиста српска села: Бобота, Борово, Бршадин, Вера, Клиса, Негославци, Трпиња, Лудвинци; села са већинским хрватским становништвом: Бапска, Богдановци, Бокшић, Ловас, Шаренград, Ћелије и села са мешовитим саставом: Берак, Мохово, Опатовац, Свињаревци, Сотин, Товарник, те градови Вуковар и Илок. У селима Миклушевци и Петровци живе народности – Русини и Украјинци, а у Сремским Чаковцима Мађари.

У окружењу Вуковарске општине налазе се такође чисто српска села, или са већинским српским живљем: Сремске Лазе, Шидски Бановци, Оролик, Мирковци, Острово, Маркушица, Габош, Караџићево, Ада, Подриње, Млака, Силаш, Бијело Брдо, Тења и Даљ. У граду Вуковару већинско становништво такође су чинили Срби.

ПОПИС СТАНОВНИШТВА 1990.

Вуковар је укупно имао 44.639 становника, од тога:

Хрвата 21.065 или 49,20%, Срба 14.425 или 32,30% Југословена 4.355 или 8,30% Русина 919, Словака 147, Мађара 694, Украјинаца 509, Муслимана 194, Немаца 94, осталих 2.237 или 18,8%. Према попису из 2011, Вуковар је имао 27.683 житеља. Од тога Хрвата 15.881 или 57,37%, Срба 9.645 или 34,87% те је стога СДСС тражила увођење двојезичности.

Код пописа становништва из 1990. треба обратити пажњу на број Југословена и осталих. Међутим, интересантан је попис из 1910. године, кад је Вуковар имао 10.359 становника, а од тога Хрвата 4.092 или 39,50%, Срба 1.628 или 15,70%, Немаца 3.503 или 33,80%, Мађара 954 или 9,20%. Погледајмо сад податке из 1948: Вуковар укупно 17.223; Хрвата 10.493 или 63,50%, Срба 4.390 или 25,50%, Немаца 54 или 0,3%.

Покојни професор филозофије Мирко Манојловић, који је проучавао прошлост Вуковара, тврди да на потезу од железничке станице у Вуковару па до Бећарског крста, као и на Дрвеној и Лончарској пијаци између два светска рата, готово да и није било хрватских трговина или занатских радњи; оне су биле немачке, српске, јеврејске, мађарске...

Стање у вуковарској привреди је било веома тешко. Највеће предузеће Комбинат гуме и обуће било је великводно и пред стечајем. Слична ситуација била је и у осталим привредним субјектима. Овакво стање у привреди, а тиме и у непривредним делатностима, у великој је мери била је последица сложене политичке ситуације.

До деведесетих година 20. века, односно до доласка нове хрватске власти, међу људима су владали углавном складни односи, што се може рећи и за релативно коректне међунационалне односе. Код формирања органа власти водило се рачуна о националној равнотежи, премда је српско становништво било доминантно. Тешке економске проблеме ускоро је пратитила национална нетрпељивост, искључивост и испади. Посебно од доласка на власт Фрање Туђмана и његове Хрватске демократске заједнице (ХДЗ).

ГЕНЕЗА УСТАШКОГ ПОКРЕТА И ПОЈАВА ХДЗ-е

Хрватски усташки покрет развио се на идеологији Хрватске странке права, настале у другој половини 19. века и њеног вође Анте Старчевића, а основу њеног целокупног деловања могли бисмо свести на антисрпство. Као национално искључив и шовинистички усташки покрет развио је идеју обрачуна са Србима са „3П” – једну трећину Срба ПОБИТИ, другу ПОКАТОЛИЧИТИ, трећу ПРЕСЕЛИТИ – протерати.

Већ почетком 20. века почињу по целој Хрватској (која је тада већ вековима у саставу Хабзбуршке монархије, тачније од 1102, када је своју самосталност продала мађарском племству – пакта конвента) хапшења Срба, суђења, насртаји на српску имовину. То је почетак прогона Срба који ће се наставити и у време Првог светског рата, будући да су Хрвати ратовали за интересе Двојне монархије.

Посебно тежак геноцид над српским народом извршиће усташе у Другом светском рату, у периоду од 1941. до 1945. када је од створена квислиншка Независна Држава Хрватска (НДХ) на чијем челу је био главни идеолог усташтва Анте Павелић под чијим су руководством усташе у овом периоду убиле око милион Срба, док је само у једном од највећих конц-логора убијено око 750.000 Срба, Јевреја, Рома, али и један број антифашистички опредељених Хрвата.

Својеврстан вид усташке идеје представља и тзв. МАСПОК, хрватски покрет из 1971. такође усташке провенијенције.

Како се у НДХ перфидно и смишљено радило, довољно убедљиво говори податак да је на териториј Вуковарске општине у току 1942/43. године насељен један број Хрвата (села Бокшић и Ћелије) на српску земљу и у српске куће. Поготово оштар однос хрватске усташке власти био је према солунским добровољцима који су за своје заслуге у Првом светском рату добили земљу. Смишљен процес насељавања овог подручја Хрватима и разбијања чврстог српског језгра текао је и после Другог светског рата, у периоду између 50-их и 60-их година, када је насељено неколико десетина хиљада Херцеговаца, најближих потомака усташа из Другог светског рата. Они ће, наравно, бити највећа опасност Србима у наступајућим догађајима.

Тежину атмосфере појачала је појава ХДЗ-а коју су у Загребу 4. 11. 1989. формирали хрватски шовинисти окупљени око Фрање Туђмана и других хрватских екстремиста. Највећи део хрватске националне масе окупља се око ХДЗ-а и његовог програма који се у потпуности поклапа са усташким програмом и има профашистички карактер. Као аргумент нека послужи део програма: УСПОСТАВА ПРАВНОГ И ИДЕОЛОШКОГ КОНТИНУИТЕТА СА НЕЗАВИСНОМ ДРЖАВОМ ХРВАТСКОМ! Овај податак био је довољан Србима, поготово оним са дужим историјским памћењем, да схвате шта их чека. Како је време одмицало, а програм ХДЗ постајао јаснији, почела је и већа поларизација становништва на националној основи. Подела становништва биће још више наглашена у вуковарској вишенационалној средини где су две доминирајуће нације – српска и хрватска, а нарочито од 12. марта 1990. кад је у Вуковару у Месној заједници „Владимир Назор” изабран иницијативни одбор за оснивање ХДЗ-а. После тога у Вуковару и хрватским селима, као гљиве после кише, ничу организације ХДЗ-а чији ће милитантни чланови постати велика опасност за српски народ. Профашистички и милитантни карактер ХДЗ-а потврђују многе чињенице, а посебно једна: ХДЗ наоружава своје чланове за обрачун са Србима и Југославијом. Емисија, у ствари документовани доказ сликом и речју, коју је ТВ Београд презентовала југословенској јавности, јасно је и недвосмислено показала оно што се наслућивало – ЗАВЕРУ ХРВАТСКЕ ПРОТИВ ЈУГОСЛАВИЈЕ! Када је 24. фебруара 1990. у Загребу одржан промотивни скуп ХДЗ-а, јавно је испољена мржња према свему што није хрватско. Био је то највећи антисрпски скуп!

Изузетну тежину имала је изјава Фрање Туђмана 5. маја 1991. у Трогиру: „Ваша је света дужност да устанете и протерате окупаторску ЈНА са нашег територија, да очистите нашу лијепу Хрватску од комунистичко-српске творбе”. Ова изјава, дата пред хрватским екстремистима, резултовала је већ сутрадан у Сплиту убиством војника Сашка Гешевског, Македонца.

Што се подручја Вуковара тиче, вуковарски Срби су добро знали да је већ 28. јуна 1990. почела подела оружја члановима ХДЗ-а у Сотину и другим местима, а посебно у Вуковару. Крајем фебруара 1990. чланови ХДЗ-а одржали су у Богдановцима, у кући Томислава Мерчепа,

једног од највећих србоубица, састанак и договорили методе којима ће Вуковар и околину очистити од Срба. Томислав Мерчеп је декретом Министарства одбране Хрватске, именован на место секретара за народну одбрану. Градом је завладала паника!

СУШТИНА СПОРА ДО 1914. ГОДИНЕ

У време насељавања Срба у Хрватску, Славонију у Далмацију спорова између Срба и Хрвата нема; постоји спор између досељених Срба и хрватских феудалаца на чију се земљу насељавају. Кад је формирана Војна крајина, Срби су изузети из надлежности хрватских феудалаца и хрватског Сабора. Хрватски циљеви стварања јединствене и етнички чисте католичке државе засновани су на тзв. хрватском државном и политичком народу, реакционарној теорији сталешког, односно феудалног права на земљу. Политика искључиве државотворности хрватског народа изродиће нови сукоб – оспоравање права на посебност Срба у Хрватској. Сејачи отровне мржње, потпомогнути клерикалним свештенством, су праваша АНТЕ СТАРЧЕВИЋ И ЕУГЕН КВАТЕРНИК, вођа Чисте странке права ЈОСИП ФРАНК и њихово чланство, а затим њихови следбеници АНТЕ ПАВЕЛИЋ И ФРАЊО ТУЂМАН. Сукоби око улоге ујединитеља свих јужнословенских народа разрешени су у корист Србије.

Спорови који су оптерећивали српско-хрватске односе кроз историју различити су по садржају и интензитету. Многа од тих питања међусобних односа у последњих сто и педесетак година ипак се могу, поједностављено гледано, свести на неколико суштинских. У време насељавања Срба у данашњу Хрватску (историчари би с пуним правом рекли у Хрватску, Славонију и Далмацију) спорова између Срба и Хрвата није било или се не могу бар на такав начин приказати. Постоји спор на релацији између досељених Срба и власника земље, тј. хрватског племства, дакле између Срба и владајуће класе.

Аустрија је веома радо прихватала досељено српско становништво које им је пре свега служило као јефтина војна сила за одбрану од Турака који силовито надиру. Од досељених Срба формирана је, макар

у највећем делу, Војна крајина као штит против Отоманског царства. Због тога је становништво Крајине било изузето из надлежности хрватског Сабора и хрватског бана. Повластице које су због служења на Граници имали, обезбеђивале су им повољнији положај од феудално зависног хрватског живља. Хрватски феудалци су због тога Србе сматрали уљезима на својој земљи, јер према њима нису имали никаквих обавеза, него према војним и дворским (аустријским) властима. Док су хрватски феудалци настојали да им наметну феудалне обавезе, Срби – Крајишници, граничари чинили су све да те обавезе избегну, због чега је често долазило до мањих или већих сукоба. Колики су ти сукоби били са световним племством, толики су били и са духовним – Католичком црквом. Сматрали су их дошљацима, уљезима и тај се однос задржао до данашњих дана. Сломом феудализма након 1848. године тај однос хрватских феудалаца према Србима пренеће се и у ново, капиталистичко уређење, у нови политички и друштвени систем, и још се више продубити.

Хабзбуршка монархија, посебно у време Марије Терезије и Јосипа II, жели на све могуће начине да, асимилујући многобројне народе који у њој живе, створи јединствену аустријску државу с једним – немачким језиком. Томе ће се први супротставити Мађари као национално најсвеснији народ у Монархији. Супротстављајући се таквој аустријској политици отворене германизације, Угарска (Мађарска) је поставила свој циљ – изградити јединствену, јаку и етнички чисту државу од Карпата до Јадрана. Идеја о великој Угарској угрозиће циљеве Хрвата, посебно означене у политичком програму илирског препорода. Ти циљеви су стварање јединствене и етнички чисте Хрватске, што би у крајњој линији значило хрватизацију Срба. Наравно да ће такви циљеви заострити још више односе између Срба и Хрвата.

Хрватски циљеви засновани су на тзв. хрватском државном и политичком праву, у ствари праву феудалног порекла земље. Тако је изграђена теорија да на јединственој хрватској територији постоји само један политички (данас бисмо рекли, конститутивни), дакле хрватски народ, а то је основ великодржавне хрватске политике. Теорија о једном државотворном, хрватском народу, као рецидиву феудалног друштва, заснована је на реакционарном схватању сталешког права, и

данас је доминанта великохрватске политике, а као константу пратимо је већ век и по. Институција политичког народа није настала у Хрватској, него је из Угарске пресађена на тле Хрватске. Суштина политике једног конститутивног народа крије се у намери да већински народ асимилира мањински, а када је то средином 19. столећа и обелодањено, Србима је постало јасно да стварање етнички чисте Хрватске значи њихову асимилацију и проширивање Хрватске на територију на којој живе и чине већину. Политика стварања велике, национално и верски чисте Хрватске значиће нови и трајни спор у односима Срба и Хрвата из кога ће се изродити нови и трајаће до данашњих дана – оспоравање права на посебност Срба у Хрватској, њихову конститутивност. Да би их успешно асимилovali, Хрвати Србима нису оспоравали само државотворност, већ и српско име, језик, културу, веру. Мора се, историјске истине ради, рећи да су Србима признавали и језик и веру и посебност, али само када су им Срби требали; на пример код стварања Хрватско-угарске нагодбе. Када те потребе више није било, по природи вероломни, политика мржње и уништавања настављала се још жешће. Можда би се то најбоље могло видети из школских реформи за бановања песника Ивана Мажуранића кад је целокупни систем служио хрватизацији Срба. Наравно, и тада, а и сада, све је представљено у светлу демократских и либералних тежњи Европе. Спремни на бруталне обрачуна са Србима били су, потпомогнути клерикалним свештенством, страначке вође Анте Старчевић, Еуген Кватерник, Јосип Франк и њихово страначко чланство, као и њихови следбеници Анте Павелић и Фрањо Туђман. Анте Старчевић Србе назива „сужањском пасмином” зрелом за секиру, Еуген Кватерник „накотом” православне вере. Прва хрватска Учитељска скупштина из 1871. признаје само један – хрватски политички народ, док се нешто касније у Статистичком прегледу Троједне краљевине Хрватске, Славоније и Далмације Срби и не спомињу. Постоји 2.500.000 Хрвата од којих 500.000 православних Хрвата. Пред крај века, 1895, правашка штампа бележи и ово: „У хрватским земљама признајемо само један политички народ: хрватски, само једну државну заставу: хрватску, само један службени језик: хрватски.”

Носиоци отровне великохрватске политике и обрачуна са Србима постају први родољуби (данас бисмо рекли – домољуби) и јунаци. Нови

налет на Србе уследиће за време промађарског бана Куена Хедерварија када су Срби, да би се одбранили од оваквих насртаја, били принуђени на сарадњу с њим.

Спорови међу Србима и Хрватима настајали су и на питањима односа према Монархији и владајућој кући Хабзбурга и улози у решавању источног и јужнословенског питања. Хрватска политика подаништва према Монархији и Хабзбурговцима и тежња за улогом „пијемонта” у јужнословенском питању резултовала је новим антисрпским расположењем, анимозитетом и патолошком мржњом. Хрватска тежња за „пијемонтством” произилази из чињенице да су се сматрали културно надмоћним над Србима. Признавањем Србије као самосталне државе, њеним ослобађањем од Турака, а посебно после балканских и Првог светског рата било је јасно да ће улогу ујединитеља јужнословенских народа имати Србија.

Успех Срба значио је пораз Хрвата, бар су га они тако доживљавали, нарастали су хрватски комплекси и мржња. Када је крајем 19. и почетком 20. века, захваљујући снажном раду странака и економском јачању Срба, постепено се преносио културно-политички и привредни центар из Новог Сада у Загреб, десило се нови погром – Велеиздајнички процес у Загребу, суђење истакнутим и виђеним Србима у Хрватској, што ће у ствари значити и крај српско-хрватске коалиције, једног од успешнијих покушаја сарадње Срба и Хрвата.

ВУКОВАРСКА ОПШТИНА – ПОЧЕТАК КРАЈА – НОВА ОРГАНИЗАЦИЈА ВЛАСТИ

Нова хрватска власт отворено је и агресивно наступала против Срба у целој Хрватској, а посебно у Вуковару (сетимо се насељавања најближих потомака херцеговачких усташа на ово подручје па ће све бити јасно – прим. ДВ). Срби су смењивани с руководећих места, отпуштани с посла, нападана им је, разарана и пљачкана имовина, претресане куће без судских налога, вршена су малтретирања, шикане, хапшења – све до бруталних убистава. Србима се поново спремао геноцид.

OVLAŠTENJA

Imalac ove legitimacije ovlašten je da, pod uvjetima predviđenim zakonom, legitimira, zadrži i privede osobu nadležnom organu, UĐE U TUĐI STAN I DRUGE PROSTORIJE I IZVRŠI PRETRAGU BEZ PISMENE NAREDBE, da privremeno oduzima predmete koji mogu poslužiti kao dokaz u krivičnom postupku kao i da vrši druge poslove predviđene zakonom i drugim propisima.

Imalac ove legitimacije ovlašten je da nosi vatreno oružje i policijsku uniformu.

Ova legitimacija važi uz osobnu kartu.

Reg. broj 15946

No 38965

Неколико одлука хрватске Владе, у прилог овим тврдњама:

25. децембра 1990. хрватски Сабор проглашава Хрватску „националном државом хрватског народа”, а Србе националном мањином одузевши им тиме суверенитет и конститутивност, што је директна последица хрватског устава којим се Србима та стечена права одузимају.

21. фебруара 1991. Хрватска је СУСПЕНДОВАЛА ЗАКОНЕ САВЕЗНЕ ДРЖАВЕ НА ТЕРИТОРИЈИ ХРВАТСКЕ, па се тако десило, ваљда први пут у историји, да већински народ у једној држави постане мањински и бесомучно прогањан.

У марту 1990. Хрватска је донела „Закон о реорганизацији СУП-а у Хрватској”. Основни циљ тога закона је био да се расформирају секретаријати унутрашњих послова (СУП) са српском већином. Управо се то десило у Вуковару где је национални састав запослених одговарао националној структури општине у којој су Срби имали већину. Овим законом укинут је СУП Вуковар и претворен у полицијску станицу. Сада је полицијски састав, редовни и резервни, састављен искључиво од припадника хрватског народа. Једни критеријум при избору у МУП РХ био је да су Хрвати, тако да су у њихове редове ушли истински криминалци и осуђеници.

Срби, запослени у томе органу, елиминисани су тако што је један број пензионисан (премда се често радило о млађим људима), а други су, методом притисака, неоправданим распоредом из једног места у

друго итд. били присиљени да оду. Овакав национални састав у полицијској станици у Вуковару није Србима гарантовао никакву безбедност, а тврдња произилази из чињенице да није откривен ниједан извршилац тешких кривичних дела против Срба и њихове имовине, док се, насупрот томе, Срби хапшени и прогањани, за непочињена кривична дела (Када су усташе пуцале у стан аутора овог текста и његове супруге и када су на његов позив изашли на „очевид“, нису учинили ништа, мада им је рекао марку и регистарску таблицу аутомобила и у којој је кући паркиран). Несигурност код Срба појачавало је и садејство полиције и наоружаних цивила, чланова ХДЗ-а. Полицијом су заправо владали наоружани цивили.

Каква је била полиција и каквим је људима била попуњена, илустроваће овај детаљ. Нови „полицајци“ су у радно време организовали ОПЕЛО СРБИМА ПОЛИЦАЈЦИМА КОЈИ СУ БИЛИ ПРИНУЂЕНИ ДА НАПУСТЕ СВОЈА РАДНА МЕСТА! Направили су крст и на њега окачили списак Срба, ставили крст на колица, запалили га и одглумили жалост због „смрти“ толиког броја људи.

У Општинском суду у Вуковару, у склопу нове хрватске кадровске политике, разрешен је председник Суда, а уједно и као судија, тако да му је престао радни однос. Тројица судија су суспендовани од којих је један лишен слободе и одведен у осјечки затвор. Сва четворица судија били су Срби.

У априлу и мају 1990. одржавају се у Вуковарској општини локални и републички избори. На тим изборима ХДЗ није победио. Од 117 одборника бираних у Скупштину општине Вуковар ХДЗ је имао тек 24 одборничка места. Такође, на вуковарском подручју није прошао ни ХДЗ-ов РЕФЕРЕНДУМ ЗА НЕОВИСНУ ХРВАТСКУ, односно за отцепљење од Југославије. На референдум је изашао 34.851 грађанин са правом гласа од 64. 771 бирача или 57%, а за референдум се изјаснило 46,01 % грађана који су изашли на изборе. Без обзира на овакав исход ХДЗ је разним методама покушао да паралише рад Скупштине и њених органа притисцима и претњама одборницима српске националности итд. У склопу тога је врло индикативан податак да МУП РХ није гарантовао долазак и рад легално изабраном председнику СО Вуковар, Србину из Трпиње Славку Докмановићу.

РАСПУШТАЊЕ СО ВУКОВАР

Крајем јула 1991. министар правосуђа и управе у влади РХ проф. БРАНКО БАБАЦ издао је наредбу о распуштању Скупштине општине Вуковар и њених органа. За повереника хрватске владе у Вуковару именује се МАРИН ВИДИЋ – БИЛИ. Тим чином легално изабрана власт из 1990. престала је да постоји. У органима управе у Вуковару више нема Срба.

А ОВАКО ЈЕ ПОЧЕЛО:

ХРВАТСКА ДЕМОКРАТСКА ЗАЈЕДНИЦА

ОГРАНАК ХДЗ „БАН ЈОСИП ЈЕЛАЧИЋ”

Вуковар, 12. 2. 1991.

МЈЕСНА ЗАЈЕДНИЦА В. НАЗОР – Савјету мјесне заједнице

Вуковар, ЈНА 36

Предмет: ЗАХТЈЕВ МЗ ЗА ИЗЈАШЊАВАЊЕ О ПОДОБНОСТИ
ПРЕДСЈ. СКУП. ОПШТИНЕ ВУКОВАР

Предсједништво огранка ХДЗ на својој сједници донијело је закључак, да се поднесе захтјев Савјету наше мјесне заједнице о јавном заузимању става о подобности СЛАВКА ДОКМАНОВИЋА на функцији предсједника Скупштине. Наш предсједник од свог доласка на функцију, умјесто да се ставио на чело грађана Вуковара, определијелио се за једну нацију и једну странку... (следи низ оптужби на рачун Докмановића и српског народа С ТВРДЊОМ ДА СРБИ ДРЖЕ ВЕЋИНУ ФУНКЦИЈА И НАЈБОЉИХ МЈЕСТА У ВУКОВАРУ).

ЗАХТЈЕВАМО МОМЕНТАЛНО СМЕЊИВАЊЕ СЛАВКА ДОКМАНОВИЋА СА МЈЕСТА ПРЕДСЈЕДНИКА СКУПШТИНЕ ОПШТИНЕ ВУКОВАР.

Предсједник огранка ХДЗ ПИЛИП КАРАУЛА

Следи брза реакција:

МЈЕСНА ЗАЈЕДНИЦА „Владимир Назор”

Вуковар, ЈНА 36

Савјет МЗ – Скупштини опћине Вуковар (поред многобројних оптужби на рачун рада и деловања С. Докмановића) закључује:

„Након свих догађања господин Славко Докмановић нема повјерења хрватског народа, нити га може представљати.”

У потпису Предсједник Савјета МЗ
Иван Којић (с. р.)

Докмановићу се највише замера учествовање на скупу у Србу те гостовање на ТВ Нови Сад... „Својим наступом на ТВ НС сврстао се са ЛУДАЦИМА који тврде да хрватском народу треба скрбништво... кад је грубо вријеђан хрватски народ... именовани се није чак ни ограда од таквих крајње не коректних и не истинитих квалификација...” Једна од нечувених небулоза је да се „исти... супротставио и политици Републике КОЈА ПРИЗНАЈЕ СВЕ НАЦИЈЕ И НАЦИОНАЛНОСТИ У ХРВАТскоЈ!”

СПИСАК РАДНИКА СУП-а ВУКОВАР ПРЕМЕШТЕНИХ У ВИНКОВЦЕ

1. Крнајац Милоја Богдан, рођен 4. 7. 1938, у Бршадину, СО Вуковар, настањен у Вуковару, Насеље Б. Буха 6
2. Ковачевић Гојка Петар, рођен 21. 1. 1953. у Новом Граду, СО Оџак, настањен у Вуковару, Трг републике 1
3. Рудић Ђуре Мирко, рођен 16. 9. 1958. у Ловасу, СО Вуковар, настањен у Ловасу, П. Павошевића 88
4. Бошковић Миленка Саво, рођен 30. 1. 1943. у Маркушици, СО Мирковци, настањен у Вуковару, Трг слободе 20
5. Радојевић Миленка Љубиша, рођен 17. 12. 1963. у Београду, СО Савски венац, настањен у Вуковару, Олајница 5/48
6. Лазаревић Лазе Зоран, рођен 2. 3. 1960. у Вуковару, настањен у Товарнику, В. Караџића 37
7. Зимоњић Глише Борислав, рођен 17. 12. 1949. у Вуковару, настањен у Борову насељу, Алеја В. Караџића 165 А

8. Репац Богдана Дара, рођена 26. 4. 1956. у Вуковару, настањена у Вуковару, Олајница 8/6
9. Држајић Милана Борислав, рођен 14. 2. 1961. у Вуковару, настањен у Борову насељу, Трпињска цеста 244
10. Лођиновић Косте Светислав, рођен 31. 10. 1939. у Вуковару, настањен у Вуковару, И. Андрића 9
11. Пуповац Петра Мирко, рођен 3. 1. 1953. у Свињаревцима, СО Вуковар, настањен у Вуковару, А. Шантића 36
12. Павић Јове Божена, рођена 29. 10. 1956. у Вировитици, настањена у Вуковару, Незнаног јунака 9
13. Марчетић Николе Бранкица, рођена 10. 10. 1957. у Туку Бјелопољском, СО Кореница, настањена у Вуковару, Олајница 6б
14. Ковачевић Бисерка Бранко, рођен 20. 1. 1954. у Жупањи, настањен у Вуковару, М. Црњанског 10
15. Миљешић Јове Миле, рођен 4. 9. 1946. у Ордањи, СО Нашице, настањен у Вуковару, Олајница 11/13.
16. Ђорђевић Ненада Љубомир, рођен 13. 2. 1950. у Брчком, настањен у Вуковару, Дунавска 7/12.
17. Миљковић Дане Миљенко, рођен 2. 7. 1947. у Ловасу, настањен у Вуковару, Дунавска 7/63 (отишао у Хрватску – прим. ДВ)
18. Бег Марка Милорад, рођен 4. 2. 1950. у Илоку, настањен у Вуковару, Олајница 5/46.
19. Обрадовић Фрање Блаженка, рођена 16. 2. 1946. у Јошави, СО Ораховица, настањена у Вуковару, М. Пијаде 7/7
20. Диздар Милована Ђорђе ...

СПИСАК РАДНИКА СУП-а ВУКОВАР превремено пензионисаних

1. Игњатовић Сретена Саво, рођен у Бршадину 24. 8. 1949. са станом у Бршадину, Улица В. Ђурђевића 161 А
2. Лацковић Стојана Ђуро, рођен 1. 8. 1949. у Славском Пољу, СО Вргинмост, настањен у Вуковару, Улица М. Црњанског 98/ 64
3. Бајић Милана Божо, рођен 5. 1. 1947. у Ђакову, настањен у Вуковару, Улица И. Л. Рибара 112/ 23

4. Кнежевић Николе Миле, рођен 27. 3. 1946. у Парчићу, СО Бенковац, настањен у Вуковару, Трг републике 1/2
5. Грбић Николе Петар, рођен 15. 6. 1946. у Суваји, СО Босански Петровац, настањен у Вуковару, Улица 12. 4. 1945, број 119
6. Златар Станка Симо, рођен 19. 2. 1948. у Перни, СО Вргинмост, настањен у Вуковару, Ул. будућности 30
7. Башић Ђуре Ђорђе, рођен 4. 10. 1951. у Тординцима, СО Мирковци, настањен у Вуковару, Пионирско насеље 74
8. Лазић Милета Ђорђе, рођен 4. 12. 1947. у Земуну, настањен у Вуковару, Улица Ј. Рашковића 79/8
9. Зимоњић Глише Борислав (подаци у претходном списку)
10. Мачван Милана Здравко, рођен 16. 11. 1947. у Острову, СО Мирковци, настањен у Борову насељу, Алеја ослобођења 165 А
11. Суботић Љубидрага Драган, рођен 25. 9. 1946. у Свињаревцима, СО Вуковар, настањен у Негославцима, Ул. браће Неранчић 52
12. Миљешић Јове Миле – остали подаци у претходном списку
13. Новаковић Остоје Бошко, рођен 8. 1. 1942. у Доњој Илови, СО Прњавор, настањен у Вуковару, И. Андрића 2
14. Иличевић Милета Душан, рођен 1. 5. 1949. у Вуковару, настањен у Вуковару, Ул. омладинских радних акција 19
15. Бекић Милоша Живко, рођен 22. 3. 1950. у Кињачкој, СО Сисак, стан у Вуковару, Ул. Париске комуне 7.
16. Гвоздић Александра Стево, рођен 5. 1. 1947. у Дубовцу Окучанском, СО Нова Градишка, настањен у Борову насељу, Улица Ђ. Јакшића 5/3
17. Брковић Николе Стојан, рођен 10. 4. 1938. у Пецкој, СО Вргинмост, настањен у Липовачи, СО Вуковар, Ул. П. Драгића Белог 6
18. Инић Јакова Угљеша, рођен 22. 6. 1939. у Липовачи, Ул. Б. Димитријевић 9, СО Вуковар
19. Ивановић Вукашина Милан, рођен 17. 12. 1938. у Влакници, СО Србац, настањен у Негославцима, Радничка 5
20. Хрубик Јана Мирослав, рођен 24. 9. 1949. у Илоку, Јована Цвијића 6
21. Хрубик Јана Јарослав (исто као под бр. 20)
22. Ђулибрк Богдана Ђуро, рођен 15. 3. 1944. у Рисовцу, СО Босански Петровац, настањен у Илоку, Ул. Краља Петра 38

23. Козић Ђуре Бранко, рођен 20. 9. 1944. у Орубици, СО Босанска Градишка, настањен у Вуковару, Ул. 12. 4. 1945. бр. 117

24. Драгаш Јована Богдан, рођен 7. 1. 1946. у Дивоселу, СО Госпић, настањен у Илоку, Краља Петра 48

25. Салак Михајла Михајло, рођен 22. 10. 1942. у Петровцима, СО Вуковар, настањен у Вуковару, Ул. М. Миљанова 22

26. Лођиновић Косте Светислав (подаци у претходном списку)

27. Бошковић Миленка Саво (подаци у претходном списку)

28. Владетић Драгомира Бранислав, рођен 27. 4. 1950. у Пригревици, СО Апатин, настањен у Вуковару, Гундулићева 3/7

29. Живковић Петар, Вуковар, Ул. Седам секретара СКОЈ-а.

(Данас многе улице са оваквим именима не постоје: Улица краља Петра, Седам секретара СКОЈ-а, Ђуре Јакшића, Омладинских радних акција итд. Њихова места заузели су хрватски бојовници, усташе из емиграције, убице, кардинали и свештеници које је по злу упамтио српски народ. Циљ је давања назива улицама имена српских крвника код нашег народа створити осећај подређености и понизности, несигурности и неизвесности и тако га учинити покорним, што представља један од првих корака ка губљењу националног идентитета и асимилацији – прим. ДВ).

СРЕДСТВА ИНФОРМИСАЊА

Средства информисања у Хрватској воде прави пропагандни рат против Срба. У том смислу индикативан је *Слободни тижедник* који је у неколико бројева донео листе наводних непријатеља Хрватске с овог подручја. Показало се нешто касније да ови подаци представљају претходницу у поступању полиције, нарочито према лицима чија су имена објављена. На нашем подручју мржњом су предњачиле *Винковачке новине*.

Напад на Србе – руководиоце пренео се и на Радио Вуковар и *Вуковарске новине*. Телексом од 4. јуна 1991, који је упутио министар информисања у влади Хрватске ХРВОЈЕ ХИТРЕЦ, смењени су Милан Чорак, директор, Југословен по опредељењу и главни и одговорни уредник Мирко Станковић, Србин. Претходно су, неколико дана пре, чланови ХДЗ на силу, на нелегалан и противзаконит начин, заузели просторије Радио Вуковара и *Вуковарских новина*. Предводио их је професор књижевности БРАНО ЦРЉЕЊАК, где чуда – Украјинац.

НАПАДИ НА ИМОВИНУ СРБА

Напади на имовину Срба углавном су започели средином априла 1991. и то у ноћним сатима, између 1.30 и 4 сата. Експлозивним запаљивим направама атакују на куће, трговине, угоститељске објекте. Починиоци напада за ширу јавност никада нису идентификовани.

25/26. март 1991. на Православном гробљу у Илоку оштећено 17 надгробних споменика.

5. 1. 1991. уништена црква у Мирковцима.

11. 4. 1991. рафалом нападнута кућа Пере Скорупана из Вуковара.

15. 4. 1991. напад на кафану „Крајишник”, власништво Боре Латинковића из Вуковара.

3. 5. 1991. дигнут у ваздух ресторан „Каролина”, власништво Ђорђа Пејчића из Борова Села

4. 5. 1991. минирана ћевабџиница „Сарајка”, власништво Ђорђа Пејчића из Борова Села.

6. 5. 1991. бачена бомба на кућу Драгутина Стегнаје из Вуковара.

6. 5. 1991. минирана кафана „Брдо”...
12. 5. 1991. отет аутомобил Милану Ланчужанину из Вуковара.
30. 5. 1991. пуцано у кућу др Мила Млађеновића из Вуковара.
31. 5. 1991. пуцано у стан Маре и Драгољуба Војновића из Вуковара.
31. 5. 1991. пуцано у кућу Данице и Радета Гвојића из Вуковара (том су приликом покрали новац и одузели службени пиштољ Р. Гвојићу; још су га и шамарали)
1. 7. 1991. минирана кућа Славка Војновића из Вуковара
4. 7. 1991. уништена кућа Ђорђа Мацута из Борова насеља
17. 7. 1991. нападнут кафић „Мираж”, власништво Дејана Драгосавца из Вуковара
24. 7. 1991. нападнута трговина „Кену” истог власника

У ПЕРИОДУ ОД МАЈА ДО ЈУЛА ТРИ ПУТА ЈЕ ПУЦАНО У КУЋУ МИРКА СТАНКОВИЋА!!!

ПОЧЕТКОМ ЈУНА 1991. НАПАДНУТ КАФИЋ У СРЕМСКИМ ЧАКОВЦИМА

Сведок Стјепан Мачковић о томе каже: „Сутрадан сам чуо да су... на челу са ШОЉИЋЕМ (Иво Шољић, командант тзв. 204. батаљона с Митнице – прим. ДВ) отишли у село Чаковце и да је дошло до велике пуцњаве између њих и сељака српске националности...”

Иван Микулић, припадник резервног састава с Митнице: „Шољић и Мандић (Матија Мандић, заповедник 3. чете резервног састава ЗНГ с Митнице – прим. ДВ) су први изашли из кола ...а за њима Чолак Зденко, Дамјановић Анто, Маганић Бранко и Рајић Звонко...унутра је настала пуцњава... група која је ушла у кафану била је наоружана углавном аутоматским пушкама и пумперицама... све је трајало око пет минута”.

Таде Иштук, резервни састав ЗНГ с Митнице: „ ... након пар дана брат Жељко ми је рекао да је све то Шољић учинио зато што је његовом шогору Вукојевић Ивану...одузет пиштољ након свађе са пар људи српске националности у гостионици у центру села”.

НАОРУЖАВАЊЕ ЧЛАНОВА ХДЗ-е 1990. ГОДИНЕ

„Бранимир Главаш као секретар Секретаријата за народну обрану општине Осијек, већ у листопаду 1990. самоиницијативно је подијелио пушке јединицама Народне заштите (у Хрватској формиране много касније) установљеним на нивоима општина. У Осијеку оружје је подијељено по групама, у појединим дијеловима града. Као приматељи на документима су означене Мјесне заједнице или Групе. Уз имена су наведени серијски бројеви пушака који стоје на архивираним картонима, и гдје је позната година рођења приматеља.” (извор текста непознат, претпоставка је да је потекао из групе блиске Главашу – прим. ДВ).

Тако се већ 25. 9. 1990. Томислав Мерчеп обраћа Бранимиру Главашу: „Бранимире! Пошаљи 50 кг саламе (шифра за експлозив – прим. ДВ). Молим те”. У потпису Т. Мерчеп с печатом ХДЗ Вуковар. Даље стоји: „Примили 25 кг витезита за Вуковар и 1.500 каписли”. У потпису Јосип Гаžo и Радаш Стипан.

Стјепан Мачковић каже, између осталог: „Из прича могу рећи да је преко њега (ИВО, звани СРНА – из села Берак – прим. ДВ) ПЛИШО набављао оружје из Аустрије, а касније је био главни добављач из Загреба кад је на функцију начелника војног одсјека дошао Томислав Мерчеп с тим да је он дио оружја продавао за свој џеп... у набавци оружја тајним каналима, али за свој рачун и то у вечим количинама радио је такође ЈУКИЋ ФЕРДО, звани Јеја од прије познат као шверцер украденим аутомобилима... у то вријеме колико ми је познато Мерчеп је по селима примао уплате за румуњске аутоматске пушке по ком 700 ДМ, да их је мало испоручио, а сав новац у маркама задржао за себе... морам напоменути да су грађани били незадовољни самовлашћу и организацијом Томислава Мерчепа”.

(Општи је утисак и готово правило да сви саслушавани најпре жестоко оптужују друге људе, своје саборце, док се о својој кривици ретко изјашњавају. Чували су, дакле, прво своју кожу – прим. ДВ)

Број пушке Бранимира Главаша – 181734,

Број пушке Петра Шалеа, саборског заступника и члана делегације Сабора у Скупштини СФРЈ – 180635,

Број пушке Томислава Мерчепа, највећег Србоубице – 182439,

Број пушке Благе Задре, убице из Борова насеља – 182322

СПИСАК ПРВИХ СТО ЧЛАНОВА ХДЗ-е
КОЈИ СУ ПРИМИЛИ ОРУЖЈЕ:
Наводимо само имена без броја пушака

ТОМИСЛАВ МЕРЧЕП, БЛАГО ЗАДРО, ИВАН ЗАДРО, ДРАГАН ЛУКЕТИЋ, ВЕСЕЛКО ГРИЗЕЉ, ИВАН ПРКА, ЈОЗО ДЈАК, ИВАН МАТКОВИЋ, ВЈЕКОСЛАВ БАРТУЛОВИЋ, ПЕТАР БАЈАЦ, БЛАЖ РАЈКОВИЋ, ЂУРО КОВАЧИЋ, МАРИНКО БОЖИЋ, СТИПИ САРАВАЊ, ТАДИЈА ГРГИЋ, СТИПО КРАЉЕВИЋ, МИРОСЛАВ ПРСКАЛО, ВЕСЕЛКО СОЛДО, МИЛАН СОЛДО, ВЕСЕЛКО КРАЉЕВИЋ, ИВАН МРШИЋ, МИЛЕ СОЛДО, МАТО ГАВРАНОВИЋ, ПЕТАР РУШНОВ, ЗЛАТКО ОРЕ, МАРИН МИТРОВИЋ, ЈОЗО МИЛАС, ЈОСИП ГРЧАНАЦ, ДРАГО МАРИЋ, НИКОЛА ГРБАВАЦ, НИКОЛА ТКАЛЕЦ, ЖЕЉКО БОЖИНОВИЋ, НЕДЕЉКО ТУРЏОНИЋ, ЂУРО ШИЈАКОВИЋ, БЕЛИ МАРИНКО, СЛОБОДАН ЖУПАН, ЂУРО ФЕРИНАЦ, ПЕРО ЋОРИЋ, ЂУРО МИЈОКОВИЋ, ДАНЕ ЂУРИЋ, ПЕТАР ПЕЈАК, СЛАВКО СЕРАФИНИ, ПЕТАР МАРКАСОВИЋ, МАРКО ИВИЋ, СТЕПАН МИЛАС, АНТУН ЧЕДОВИЋ, МАРИН ПОПОВИЋ, ИВАН ЛАСИЋ, МАРТИН САБЉИЋ, ИВАН ШОЈАТ, СТЕПАН ПЛАЗОВИЋ, ИВАН БЕГОЊА, ВИНКО БАРТУЛОВИЋ, ШИМУН МЕРЧЕП, ДОМИНКО КНЕЖЕВИЋ, ИВИЦА ПЛИШО, МАРИН ПЛИШО, ЗДРАВКО ШЕРЕМЕТ, ИВИЦА КОЊЕВИЋ, ЗВОНИМИР МАЖАР, МАТО МАТКОВИЋ, МАРИЦА МЕРЧЕП, ПЕРО КРШИЋ, ПЕТАР БАЈАЦ, МИРКО НИКОЛАШЕВИЋ, ПАВО ЦЕЊАЦ, БОЖО ШАРИЋ, ЖЕЉКО ЛУКЕТИЋ, ВИНКО БУДИМИР, ЈОСИП БРАЧИЋ, ЈОСИП БЛАЖЕВИЋ, ЖЕЉКО ЖУКИЋ, ЈОЗО ОКЛОПЧИЋ, ТУНА ЋИБАРИЋ, КРЕШИМИР МИЛАС, ИВАН МУДРОВЧИЋ, АНТЕ ВРАЊОВИЋ, ЈЕРКО ГАЦО, ВИНКО ПАЛАЦ, ГОРДАН ГУРКА, ЈОСИП МАЈЕРСКИ, ДАМЈАН САМАРЦИЋ, ЛАЦО КРАИНОВИЋ, СТИПО СУЧИЋ, СТИПАН РАДАШ, ПЕТАР ЧИКОТИЋ, СТЕПАН РАЈКОВИЋ, ЈОСИП ГАЖО, ВУЈКОВИЋ ИВИЦА, СТЕПАН ФЕРИНАЦ, СТЕПАН ВИДАКОВИЋ, БРАНКО СОЛИН (УЗЕО И ЗА МИРКА МИХАЉЕВИЋА, ИВИЦУ ВРДОЉАКА, ЗДЕНКА БРАЈКОВИЋА), ЗДРАВКО КОМШИЋ, ВЕЛИМИР МИХАЉЕВИЋ, ЈОСИП БРАУН, АНТЕ БУДИМИР.

ПРВЕ ЦИВИЛНЕ ЖРТВЕ ХРВАТСКОГ РЕЖИМА

Да се присетимо: све започиње ноћним, а затим и дневним узнемиравањем. Наоружано ХДЗ чланство прво пуца у ваздух, а потом и у српске куће. Горе киосци с београдском штампом, пале се и минирају угоститељски и други објекти у власништву Срба. Долази до првих хапшења и малтретирања у полицијској станици у Вуковару. ВРЛО БРЗО, ВЕЋ У МАЈУ 1991. УСЛЕДИЋЕ И ПРВЕ СРПСКЕ ЖРТВЕ!

ИНИЋ СТЕВАН, рођен 27. 7. (год.?) у Запужанима, општина Бенковац, настањен у Бршадину. Убијен 1. маја 1991. због ношења југословенске заставе. Убио га Геленчир Ђуро, отац хрватског муповца.

НАЂ МИОДРАГ из Сотина; убијен 4. маја 1991. у Сотину насред села. Према исказима сведока убице су дошле из Вуковара, а акцију је водио Здравко Комшић, највероватнији убица Миодрага Нађа. Након тога његов евиденциони картон у СУП-у Вуковар је уништен (имао је око 20-ак година – прим. ДВ).

ИВКОВИЋ ДРАГАН, рођен 31. 1. 1963, настањен у Бршадину. Погинуо 19. 6. 1991. Убица – хрватски снајпериста.

ПОЊЕВИЋ СИМО, рођен 9. 10. 1958. у Вуковару. Убиле га „зенге” преобучене у цивиле у његовој кући у Бршадину 26. 6. 1991.

ЈАКОВЉЕВИЋ ЈОВАН, рођен 6. 3. 1940. Убили га у његовој кући у Вуковару, наочиглед супруге и сина, припадници ХДЗ-а с Митнице. У тој групи био је и Јованов комшија Здравко Комшић. Убијен је из аутоматске пушке из које је испалено 23 метка. Разлог убиства је оружје из трговине у којој је покојни Јаковљевић радио као пословођа. Оружје је предао касарни, а не члановима ХДЗ-а како су то они захтевали.

ДАМЈАНОВИЋ САВО, рођен 1959. Одведен са радног места из болнице 4. 7. 1991. Постоји документ да је усташком везом јављено да је на послу. Његова даљња судбина није позната (о њему ћемо још писати, прим. ДВ)

СТОЈАНОВИЋ СТОЈАН, рођен 11. 6. 1941. са станом у Велебитској улици у Борову насељу. Убијен у усташкој акцији „чишћења” северних делова Борова насеља 4. 7. 1991. на евиденционом картону стоји датум смрти – у потпису Хегедуш.

МИЈАТОВИЋ ДРАГАН, рођен 13. 12. 1964. Убијен у 4. 7. 1991. у усташкој акцији „чишћења”, На евиденционој листи пише да је умро 4. 7. 1991. – у потпису Хегедуш.

МИЛЕНКО ЂУРИЧИЋ из Борова насеља одведен 13. 7. 1991. и мучен у Дому технике. ПОЛОМЉЕНА МУ РЕБРА, ГРУДНА КОСТ, ОДСЕЧЕНЕ МУ УШИ, ПОИЗБИЈАНИ ЗУБИ. Тврдим предметом нанете му повреде по целом телу. Још жив бачен у Дунав. Тело пронађено 17. 7. код Бегеча.

ПАЈИЋ ЖЕЉКО, рођен 3. 10. 1960. са станом у Новој улици у Вуковару бр. 84. Нестао 15. 7. 1991. кад је послом отишао у град. Више се никад није вратио. Траг му се потпуно изгубио.

ВУЧИНИЋ ЉУБАН, рођен 25. 8. 1943. у Славском Пољу код Вргинмоста, настањен у Новој херцеговачкој улици 22 у Борову насељу. Одведен из куће 22. 7. 1991. и више се није вратио. Тело му је пронађено код Новог Сада.

У том периоду нетрагом су нестали: Младен Мркић из Вуковара, Скелеџија Владо из Борова насеља, Славко Миодраг из Борова насеља, Мирјанић Бранко из Борова насеља, Драгишић Славко из Вуковара, Вучковић Слободан из Борова насеља, Филиповић Зоран из Вуковара.

На крају овог првог тужног списка, као и свих будућих, нема тачке и неће је вероватно никада ни бити. Ови спискови, на жалост, неће бити окончани.

Треба рећи да хрватска власт и полиција, која се брутално обрачунавала са својим грађанима српске националности, није никада, па чак и у случајевима кад су постојали очигледни докази, није пронашла ни једног јединог починиоца злочина. Треба ли поново истицати да те злочине чини наоружано чланство ХДЗ-а у времену ПРЕ ИЗБИЈАЊА РАТА И ПО МЕТОДАМА РАЗРАЂЕНИМ У САМОМ ВРХУ ХРВАТСКЕ ВЛАСТИ!

НЕСТАЛА ЛИЦА СРПСКЕ НАЦИОНАЛНОСТИ
ПРЕМА ЕВИДЕНЦИЈИ СУП-а ВУКОВАР

1. Бељански Милан, рођен 13. 7. 1957, од оца Илије и мајке Литричић Милице, Трпињска цеста 143 (сва лица имају наведен и свој матични број којег због обиља цифара, нећемо наводити – прим. ДВ)

2. Бућан Петар, рођен 11. 8. 1959, од оца Милана и мајке Тепавац Саве, Ул. Ороличка 16, Берак

3. Булајић Илинка, рођена 13. 7. 1925, од оца Илије и мајке Видовић Јоке, Козарачка 115, Борово насеље

4. Богић Стеван, рођен 19. 6. 1947, од оца Јове и мајке Влашкалић Милене, Свињаревци, Далматинска 20

5. Божичковић Радивој, рођен 5. 5. 1964, од оца Бранка и мајке Никић Госпе, Вуковар, Олајница 2/14

6. Борковић Смиљка, рођена 24. 4. 1926, од оца Петковић Љубисава и мајке Маринковић Спасеније, стан... ?

7. Бошњак Анђа, рођена 7. 3. 1914, од оца Радић Јове и мајке Латинић Ђује, Вуковар, Сајмиште 200

8. Бајакић Ангелина, рођена 26. 6. 1921, од оца Тоше и мајке Радић Паце, Вуковар, Олајница 4/18

9. Гајић Звонимир, рођен 15. 9. 1958, од оца Остоје и мајке Бошњак Кате, Вуковар, Ул. будућности 22

10. Адамовић Љубица, рођена 21. 2. 1948, од оца Лемић Боже и мајке Узелац Стане, Борово насеље, Братства и јединства 60

11. Дамјановић Саво, рођен 27. 1. 1959, од оца Стојка и мајке... Милице, Вуковар, Ул. Л. Рибара 106/22

12. Дедић Здравко, рођен 15. 11. 1949, од оца Стевана и мајке Петковић Душанке, Вуковар, О. Кершованија 24

13. Дабић Бошко, рођен 20. 3. 1951, од оца Ђурице и мајке Јоцковић Љубице, Борово насеље, Озренска 132.

14. Дудуковић Јован, рођен 14. 7. 1930, од оца Душана и мајке Добросављевић Инђије, Вуковар, Б. Бухе 22

15. Тирић Слободан, рођен 17. 11. 1954, од оца Теодора и мајке Касап Ане, ... ?, стан 27. 7. бр. 32

16. Тирић Слободан, рођен 16. 12. 1969, од оца Стевана и мајке Дулић Љубе, Вуковар, А. Цесарца 57

17. Тирић Предраг, рођен 6. 2. 1951, од оца Ђорђа и мајке Новаковић Велинке, Борово насеље, БЗ 2/8, бр. 44
18. Зораја Нада, рођена 15. 4. 1972, од оца Душана и мајке Смољановић Данице, Ловас, И. Л. Рибара 39
19. Инић Никола, рођен 19. 11. 1950, од оца Младена и мајке Петровић Анице, Борово насеље, Зрмањска 62
20. Јеремић Милан, рођен 18. 4. 1954, од оца Жарка и мајке Парабак Мирјане, Борово, Николе Ковачевића 1
21. Јанковић Жарко, рођен 1. 9. 1961, од оца Саве и мајке Гајић Руже, Борово, Вуковарска 45
22. Кришченко Ана, рођена 16. 9. 1925, од оца Алексеја и мајке Реченко Ане, Борово насеље, К. Маркса 24/11
23. Каралић Винко, рођен 20. 1. 1953, од оца Адама и мајке Боричић Јање, Вуковар, С. Радића 86/6
24. Кресић Стеван, рођен 11. 8. 1969, од оца Јована и мајке Живковић Ђурђине, Далматинска 51/а
25. Крњић Петар, рођен 25. 6. 1953, од оца Стевана и мајке Ангелине, Борово насеље, Трпињска цеста 288
26. Лалић Стојан, рођен 6. 10. 1923, од оца ... и мајке Милке Лалић, 8. ударне дивизије 10 (вероватно Лужац)
27. Лукић Константин, рођен 13. 9. 1940, од оца Светислава и мајке Живковић Мирославе, Борово насеље, Мајевичка 1
28. Лалић Вукосава, рођена 4. 9. 1918, од оца Мајски Новака и мајке Митровић Јелене, 8. ударне дивизије 10
29. Марковић Љубомир, рођен 10. 3. 1935, од оца Милета и мајке Милеве, Борово насеље, Велебитска 3
30. Милошевић Илија, рођен 7. 8. 1933, од оца Николе и мајке Стојановић Анђе, стан...?
31. Миловановић Дејан, рођен 2. 6. 1973, од оца Богољуба и мајке Докић Љубице, Вуковар, Николе Андрића 7
32. Вуковић Илија, рођен 3. 8. 1944, од оца Илије и мајке Вуковић Митре, Вуковар, ЈНА 33
33. Милошевић Илија, рођен 10. 8. 1922, од оца Недељка и мајке Милошевић Јефимије, Борово насеље, Озренска 9
34. Марков Јован, рођен 25. 7. 1933, од оца Вељка и мајке Јабланов Милеве, Борово насеље, Босутска 15

34. (а) Малић Миленко, рођен 7. 6. 1958, од оца Миће и мајке Максимовић Љубице, Борово насеље, Устаничка 4
35. Недић Премил, рођен 20. 10. 1952, од оца Митра и мајке Станковић Вукосаве, Вуковар, Олајница 12/7
36. Пајић Младен, рођен 20. 6. 1914, од оца Аврама и мајке Перишић Данице, Вуковар, В. Влаховића 26/4
37. Паић Жељко, рођен 3. 10. 1960, од оца Милића и мајке Држајић Драгице, Нова 84
38. Роквић Олгица, рођена 15. 5. 1933, од оца Ђеренић Ђуре и мајке Маре Војновић, Вуковар, С. Марковића 27
39. Ралић Новак, рођен 26. 3. 1953, од оца Уроша и мајке Ђујић Боје, Борово насеље, Алеја ослобођења А-11/2
40. Ракић Предраг, рођен 22. 11. 1967, од оца Васе и мајке Митровић Живке, Вуковар, С. Радића 86/5
41. Рокнић Драган, рођен 2. 1. 1950, од оца Јована и мајке Поштић Анке, Звонка Бркића 2
42. Рокнић Стево, рођен 20. 2. 1961, од оца Боже и мајке Шашић Стане, Вуковар, С. Марковића 232
43. Симић Горан, рођен 4. 8. 1969, од оца Јована и мајке Томић Мирјане, Вуковар, Дунавска 5/54
44. Станковић Ранко, рођен 13. 11. 1934, од оца Јове и мајке Вујасин Љубе, Борово насеље, Устаничка 30/10
45. Симић госпа, рођена 24. 8. 1954, од оца Димитрија и мајке Веселиновић Душанке, Негославци, М. Тита 56
46. Симић Горан, рођен 24. 7. 1968, од оца Обрада и мајке Прокопић Мирјане, Борово, Гајићева 98
47. Турукало Недељко, рођен 1. 10. 1958, од оца Обрада и мајке Икач Саве, Вуковар, С. Марковића 141
48. Тешић Милорад, рођен 20. 9. 1939, од оца Косте и мајке Пачавара Босе, Борово насеље, Велебитска 103
49. Трбојевић Драгојла, рођена 33. 4. 1912, од оца Ђуре и мајке Косановић Саре, Вуковар, С. Ковачевића 26
50. Филиповић Милан, рођен 9. 12. 1946, од оца Богдана и мајке Дензингер Ане, Вуковар, Пролетерских бригада 7
51. Цурнић Ненад, рођен 17. 6. 1965, од мајке Цурнић Загорке, М. Горког 5

52. Цвртило Иванка, рођена 22. 10. 1952, од мајке Гајић Мире, Трпиња, Велика ул. 83
53. Шошкоћанин Љубомир, рођен 14. 8. 1910, од оца Глише и мајке Попадић Косаре, В. Назора 1/14
54. Ђурић Душан, рођен 23. 2. 1945, од оца Луке и мајке Орловић Милице, Свињаревци, Далматинска 18
55. Петковић Милојица, рођен 1. 9. 1969, од оца Милана и мајке Митровић Анице, Борово насеље, Озренска 131
56. Владисављевић Светислав, рођен 26. 5. 1957, од оца Николе и мајке Данчеловић Смиље, Вуковар, Прерадовићева ...?
57. Бингулац Тихомир, рођен 18. 9. 1951, од оца Максима и мајке Лукач Зоре, Негославци, М. Тита 111

ЛИЦА СРПСКЕ НАЦИОНАЛНОСТИ СТРАДАЛА У ВУКОВАРУ 1991. ГОДИНЕ

Ни овај списак на несрећу није коначан ни потпун. У неком случајевима нису комплетирани биографски подаци или их уопште нема.

Могуће је такође да су понеки с овог списка живи и да се (у моменту писања, дакле, 1997) налазе негде изван Области. Такође, у неким су случајевима картони о страдалима или несталима потпуно нестали, односно уништени, а Хрвати су то чинили да би сакрили трагове својих злочина.

Под СТРАДАЛИМ ЛИЦИМА подразумевамо она цивилна лица која су погинула у рату, а чија су тела пронађена и сахрањена. Број у загради, а показаћемо га на једном примеру, на жалост ни њега нема у свим случајевима, представља евиденциони број из списка погинулих и сахрањених са ознакама парцела и странице на којој се налази – на којој је покојник заведен. Управо из горе наведених разлога те бројеве нећемо у овом списку бележити.

1. Абрамовић Јованка, рођена 1928. (Живко и Драгиња), Трг републике 1, Вуковар. Није сигурно да је прошла процес идентификације.

2. Абрамовић Перо, рођен... (?), Трг републике 1, Вуковар – супруг убијене Јованке (II/50), ст. VII – пример бележења евиденционог броја

и броја парцеле – прим. ДВ; из објективних разлога нећемо наводити ни тамо где постоје.

3. Аџић Татјана, рођена 1965. (Новак), Кумровачка 5, Вуковар
4. Акик Анђа, рођена 1935. (Танасија Прибићевић), Трпињска цеста 14, Борово насеље
5. Алвацић Никола, рођен 1934. (Петар и Лепосава), Васе Ђурђевића 22, Вуковар
6. Антић Мирјана, рођена... ????
7. Арсенић Љубица, рођена 1955. (Михајло), Божидара Аџије 6/23, Вуковар
- Арсенић Љубица, рођена 1931. (Миле Ђукић), А. Цесарца 18, Вуковар
- Арсенић Љубица, рођена 1924. (Никола), Б. Аџије 23/6, Вуковар (три лица са истим именом и презименом па је тешко са сигурношћу утврдити о којој је реч. Све три имају исти идентификациони број (III/75, ст. XIII)
8. Бабић Владо, рођен 1965. (Мирко), Славонска 10, Борово насеље
9. Бајић Јелисава, рођена 1923, Далматинска 13, Вуковар
10. Бајић Олга, рођена 1938. (Драгутин), Б. Аџије 2, Вуковар
11. Бањанин Томо, рођен 1922. (Томо), А. Цесарца 81, Вуковар
12. Бјелић Владимир, рођен 1962, В. Влаховића 4, Борово насеље
13. Бјелић Ана, рођена 1912. (Никола и Љуба), М. Гупца 3/а...
14. Божић Ђуро...? ...? ...?
15. Грбић Бошко, рођен 1941. (Бошко), С. Марковића 125, Вуковар
16. Богдановић Стево, рођен 1900. (Исак), Николе Андрића 28, Вуковар
17. Буковић Зора, рођена 1938, Незнаног јунака 25, Вуковар
18. Булајић Мирослав, рођен 1914... Козарачка 115, Борово насеље
19. Цревар Никола, рођен 1955. (Петар), Трг републике 1, Вуковар
20. Црномат Стево, рођен 1937. (Драго и Стана), Дунавска 7/5, Вуковар; према картотеци СУП-а Вуковар, погинуо, али нема идентификационог броја у записнику др Станковића.
21. Цвијић Љубо, рођен 1912. (Ђуро), Радничка 36, Вуковар
22. Цвртило Иванка, рођена 1952. (Јован), Ул. ЈНА 70, Вуковар
23. Димић Стеван, рођен 1920. (Сава), Ул. ЈНА 57, Борово
24. Ђембер Милица, рођена 1942. (...), В. Влаховића 1/38, Вуковар

25. Ђорђевић Јован, рођен 1943. (...), М. Пијаде 30, Вуковар
26. Ђурић Ђорђе, рођен 1942. (Дане), Петковићева 25, Вуковар
27. Докмановић Светислав, рођен 1915. (Чедомир), Б. Кидрича 25, Вуковар
28. Докмановић Радослав, рођен 1911. (...), В. Назора 2, Вуковар
29. Драгичевић Зора, рођена 1937. (...), К. Маркса 183/15, Борово насеље
30. Дриновац Бранко, рођен (...) (...) (...)
31. Дудуковић Јован, рођен 1930. (Душан), Б. Бухе 22, Вуковар
32. Ерњаковић Сава, рођен 1930. (Јован), Трг Р. Кончара 5, Вуковар
33. Филиповић-Ђаковић Јелена, рођена 1939. (Алекса), ... (...) ?
34. Глигоријевић Јордан, рођен 1935. (Срећко), К. Маркса 171/3, Борово насеље
35. Гарбац Живка, рођена 1926. (Адам), Народних мученика 21, Вуковар
36. Граховац Ђорђе, рођен 1935. (...), С. Бригада 14, Вуковар
37. Милошевић Илинка, рођена 1959. (Перо), Омладинска 4/34, Борово насеље
38. Илић Јелена, рођена 1924. (Јоцо и Зорка), Виноградска 33, Вуковар; нема података у попису евидентираних, податак преузет из картотеке СУП-а Вуковар.
39. Илић Миле, рођен 1934. (Јовица), Виноградска 33, Вуковар
40. Инић Никола, рођен 1950. (Младен), Зрмањска 62, Борово насеље
41. Иванић Веселинка, рођена 1952. (Милутин), Велебитска 179, Борово насеље
42. Ивановић Здравко, рођен 1948. (Петар и Драгица), Дунавска 5 /63, Вуковар; податак из картотеке СУП-а Вуковар
43. Јаковљевић Вида, рођена 1924. (...), С. Пенезића 36, Вуковар
44. Јаковљевић Томислав, рођен 1928. (...), С. Пенезића 36, Вуковар
45. Јањатовић Срђан, рођен 1955. (...), Васе Ђурђевића 153, Вуковар
46. Јеремић Наталија, рођена 1932. (...), Партизанска 21, Вуковар
47. Јеремић Душица, рођена 1953. (Рајко), Партизанска 21, Вуковар
48. Јокић Стојан, рођен 1939. (Миле), В. Назора 2/19, Вуковар
49. Кадих Спасоја, рођен 1952. (Јела), Буџак 15, Вуковар
50. Королија Никола, рођен 1931. (...), Звонка Бркића 17, Вуковар

51. Керић Жељко, рођен 1961. (Чедомир), С. Супанца 56, Вуковар
52. Китић Милица, рођена 1942. (Јуре и Боја), Дунавска 5/33, Вуковар
53. Којић Младен, рођен 1910. (Иван и Зорка), В. Ђурђевића 32, Вуковар – погинуо од гранате; податак из СУП-а Вуковар.
54. Константиновић Ана, рођена 1922. (Марија), Братства и јединства 84/4, Борово насеље
55. Којић Милан (у списку Миладин), рођен 1940. (Сретко и Коса), Васе Ђурђевића 9, Вуковар
56. Ковачевић Митар, рођен 1903. (Станко и Ката), Мајевичка 7, Борово насеље
57. Ковинчић Бранислав, рођен...? (Ђорђе), В. Влаховића 52, Вуковар
58. Краиновић Живко, рођен 1956. (Божо и Живка), Богољуба Вукајловића 21, Вуковар
59. Лацковић Ђуро, рођен 1935. (Ђуро и Марија), Вељка Влаховића 4/28, Борово насеље
60. Ланчужанин Емилија, рођена 1939. (Ференц Николић), Ул. 1. маја 64, Вуковар; погинула од гранате, сахранила ју је породица.
61. Лођиновић Коста, рођен ... (...), Божидара Аџије 28, Вуковар
62. Лукић Константин, рођен 1940. (Светислав), Мајевичка 1, Борово насеље
63. Маланчук Михајло, рођен 1911. (Симеон), Десна суподерица 9, Вуковар
64. Малић Миленко, рођен 1958. (Мићо), Устаничка 32, Борово насеље
65. Моцоња Грујо, рођен 1918. (Стеван), Козарачка 12, Борово насеље; податак из СУП-а Вуковар
66. Малиновић Госто, рођен 1950. (Недељко), Вучедолска 8б, Вуковар; податак је из СУП-а Вуковар.
67. Манојловић Даница, рођена 1943. (...), И. Л. Рибара 68, Вуковар
68. Марчета Милица, рођена 1927. (Михајло), Трпињска цеста 14, Борово насеље
69. Марчета Голуб, рођен 1908. (Вид), Трпињска цеста 14, Борово насеље
70. Марков Јован, рођен 1933. (Вељко), Босутска 15, Борово насеље
71. Марковић Александар, рођен 1951. (...), Виноградска 41, Борово насеље

72. Мартић Никола, рођен... (...), Андрићева 1, Вуковар
73. Матић Невенка, рођена 1947. (Никола), С. Шолаје 50, Вуковар
74. Медаковић Зора, рођена... (...), Партизанска 25, Вуковар
75. Милекић Чедомир, рођен... (...), Ђ. Ђаковића... Борово насеље
76. Милић Јован, рођен 1954. (Стеван), Ул. 25. маја 10, Вуковар.
77. Милићевић Мара, рођена 1921. (Душан), С. Супанца 44, Вуковар
78. Миличевић Гордана, рођена 1957. (Владо), Масарикова 15, Вуковар
79. Миљановић Стојан, рођен 1936. (Саво), Ул. 12. 4. 1945, бр. 88, Вуковар.
80. Миловановић Стеван, рођен 1910. (Радо), Прерадовићева 35, Вуковар

Зграда дивше кафане „Цирих” на крају Тршињске цесће с леве стране у њравцу Тршиње, Осијека. Проћи Цирих значило је улазак на њеријорију њод конђролом Срба. Овде је била усђашика чека, њу су ѡређресали возила и одводили „сумњиве” Србе.

81. Миросављевић Младен, рођен 1925. (Светозар), Ул. 8. 9. 1943. бр. 51, Вуковар
82. Недучић Урош, рођен 1943. (Арсо), Ул. 8. 9. 1943. бр. 29, Вуковар
83. Оцић Војислав, рођен 1939. (...), В. Пелагића 20, Вуковар
84. Остојић Владо, рођен 1933. (...), БЗ 9, Борово насеље.
85. Падежанин Јелка, рођена 1904. (Јанко), Јадранска 34, Борово насеље
86. Пајић Младен, рођен 1914. (Аврам), В. Влаховића 26/4, Вуковар
87. Пантић Јован, рођен 1935. (...), Личка 66, Борово насеље
88. Петковић Зора, рођена 1930. (Стојанча), Б. Кидрича 54/26, Вуковар
89. Петровић Ђуро... подаци су непознати.
90. Петровић Богдан, рођен 1923. (Ђуро), Пионирска 23, Вуковар
91. Петровић Дивна, рођена 1920. (Срето), С. Врза 10, Вуковар
92. Попадић Данило, рођен 1934. (Никола), Ул. 8. 9. 1943, бр. 31, Вуковар
93. Продановић Савинка, рођена ...(...), адреса је непозната.
94. Пиваш Јово, рођен 1934. (Ристо и Вида), Дунавска 5/7, Вуковар
95. Петричевић Марио, рођен 1972. (Душан), И. Л. Рибара 1; податак из картотеке СУП-а Вуковар.
96. Павловић Ана, рођена 1955. (Миољка), Алеја ослобођења А-10/Е, број 61, Борово насеље; податак из картотеке СУП-а Вуковар.
97. Павловић Зорица, рођена 1976, Надина кћи, адреса иста; податак из картотеке СУП-а Вуковар.
98. Павловић Миољка, рођена 1925. (Лука), Омладинска 3/57, Борово насеље, мајка Павловић Наде; податак из СУП-а Вуковар.
99. Павловић Зоран, рођен...? Надин син, осталих података нема – уништен картон.
100. Павић Сава, рођена 1924. (Симо), Боровска 48, Вуковар; податак из картотеке СУП-а Вуковар.
101. Павић Радослав, рођен 1966. (Миле), Боровска цеста 48; податак из картотеке СУП-а Вуковар.
102. Рашић Милена, рођена 1936. (Јово), О. Прице 31, Вуковар
103. Радаковић Радо, рођен 1912. (Васо), Патковићева 5, Вуковар
104. Радић Данко, рођен 1935. (Борислав), Личка 4, Вуковар

105. Радивојевић Горан, рођен 1964. (Лазар), Падобранска 11, Борово насеље
106. Радивојвић Милош, рођен 1968. (Лазар), Падобранска 11, Борово насеље; податак из његове умрлице добијен од оца (13.11.1991. је одведен из куће).
107. Савић Јулка, рођена 1906. (Данило), Ј. Краша 33, Вуковар
108. Семизовић Сава, рођена... (Пане), П. Босића 5, Вуковар
109. Симић Марина, рођена 1925. (Проко), Змајева 14, Вуковар
110. Симић Ђуро, рођен... (...), Ул. 8. 12. 1944, бр. 50, Вуковар
111. Симоновић Милан, рођен 1952. (Б.?), Мајевичка 15, Борово насеље
112. Сирета Симо, рођен 1936. (...), В. Назора П + бр. 5, Вуковар
113. Сладојевић Нада, рођена 1935. (Милорад), Народних мученика 8, Вуковар
114. Станковић Милан, рођен 1913. (Милорад), Ј. Брандајза 122, Борово насеље
115. Станковић Милан, рођен 1954. (Недељко), Устаничка 12/26, Борово насеље (на кога се односи идентификациони број I/326 Комисије за идентификацију немогуће је утврдити)
116. Станковић Мирјана, рођена 1944. (...), С. Марковића 44, Вуковар
117. Станковић Бранко, рођен 1956. (Витомир), Д. Туцовића 8, Вуковар
118. Стефановић Борислав, рођен... (...), В. Караџића 28, Борово насеље
119. Стојановић Константин, рођен 1930. (Владимир), М. Пијаде 23 А, Вуковар
120. Сучевић Бранко, рођен 1929. (Дмитар), К. Маркса 155, Борово насеље
121. Суботић Нада, рођена 1908. (Пајо), Ј. Краша 5, Вуковар
122. Сурла Борислав, рођен 1935. (...), А. Цесарца 23, Вуковар
123. Тадић Зора, рођена 1937. (Марко), Паје Недучића 20, Вуковар
124. Тадић Анка, рођена...? (...), Сајмиште 53, Вуковар
125. Тадић Дамјан, рођен 1920. (Васо), Сајмиште 53, Вуковар
126. Тешић Милодраг, рођен 1939. (...), Велебитска 103, Борово насеље
127. Тинтор Ненад, рођен 1964. (Жарко), Братства и јединства 78/20, Борово насеље

128. Тинтор Жарко, рођен...? (...), Братства и јединства, Борово насеље

129. Трајковић Велимир, рођен 1930. (Ц..?), Дунавска 5/3, Вуковар

130. Вејић Бранко, рођен...? (...), Б. Кидрича..., Вуковар

131. Везмар Милан, рођен 1930. (Ђуро), П. Боснића 7, Вуковар

132. Воркапић Јелица, рођена 1906. (...), М. Грачанина 34, Вуковар

133. Воркапић Илија, рођен 1898. (...), М. Грачанина 34, Вуковар.

134. Врачарић Милица, рођена 1924. (...), Босутска 10, Борово насеље

135. Врачарић Александар, рођен 1923. (Никола), Штросмајерова 46, Вуковар

136. Вучковић Нада, рођена 1935. (...), Ул. 8. 3. 1943. бр. 7, Вуковар

137. Вучковић Марко, рођен 1954. (...), Ј. Брандајза, Борово насеље

138. Вујић Јелка, рођена 1949. (Свето), Ђ. Алексића, Бијело Брдо

139. Војновић Милка, рођена 1942. (Петар), В. Назора 1/29, Вуковар; податак из картотеке СУП-а Вуковар.

140. Вранешић Милка, рођена 1941. (Душан), Вијенац В. Влаховића 1/22; податак из картотеке СУП-а Вуковар.

141. Коларић Бранко, рођен 1954. (Коста), Ј. С. Поповића 53, Борово; податак из СУП-а Вуковар.

142. Кресић Ђурђица, рођена 1948. (Жарко), Далматинска 51/2, Вуковар; податак из СУП-а Вуковар.

143. Крекић Софија, рођена 1923. (Војислав), В. Назора 26/25, Борово насеље; податак из картотеке СУП-а Вуковар.

144. Видовић Ђуро, рођен 1936. (Миле), В. Гаћеше 26; податак из картотека СУП-а Вуковар.

145. Вученовић Љубица, рођена..? (Ђуро), И. Л. Рибара 10, погинула, податак из картотеке СУП-а Вуковар.

146. Вунгин Александар, рођен 1936. (Александар), Босутска 13, Борово насеље; податак из картотеке СУП-а Вуковар.

147. Зорић Милорад, рођен 1934. (Симо), С. Пенезића 20, Вуковар

148. Лишћук Драгица, рођена 1941. (Бранко), Просина 64, Вуковар; погинула, податак из картотеке СУП-а Вуковар.

149. Михајловић Саша, рођен 1964. (Славко), И. Л. Рибара 13, Вуковар; податак из картотеке СУП-а Вуковар.

150. Чанчаревић Никола, рођен 1921. (...), Личка 177, Борово насеље
151. Чупић Милица, рођена 1936. (Илија), Ц- X/II, Борово насеље
152. Чађеновић Маркиша, рођен 1926. (Видо), М. Миљанова 9, Вуковар; податак из картотеке СУП-а Вуковар.
153. Мучалов Матија, рођен 1911. (Марко), В. Назора..., Борово насеље; погинуо, податак из картотеке СУП-а Вуковар.
154. Грујић Јелена, рођена 1926. (Ференц Николић), Пионирска 39, Вуковар; податак дала породица.
155. Бабић Владо, рођен 1965. (Мирко), Славонска 70, Борово насеље, податак из картотеке СУП-а Вуковар.
156. Жегарац Душан, рођен 1939. (...), Ул. 6. пролетерске дивизије, Вуковар
157. Живковић Гордана, рођена 1961, Фрушкогорска 11, Вуковар
158. Жунјић Недељко, рођен 1959. (Петар), Сајмиште 10 б, Вуковар
159. Шербић Милош, рођен...? (...), В. И. Лењина 19, Вуковар
160. Шевић Никола, рођен 1936. (Богољуб), Цветно насеље 10, Вуковар
161. Шкрет Бојана, рођена 1916. (Павић), А. Алијагића 37, Вуковар; податак из картотеке СУП-а Вуковар.

УБИТИ ИМ НИЈЕ БИЛО НИШТА

ДОСИЈЕ О РАТНОМ ЗЛОЧИНУ БР. А – 87 – 51

Место злочина: Вуковар, Борово насеље

Хрватске цивилне и војне власти почеле су у октобру 1991. године да присиљавају Србе у Борову насељу да из склоништа у својим зградама иду у заједничка, масовна склоништа која више нису смели да напусте без дозволе заповедника склоништа и стражара. Због тога су таква склоништа за Србе представљала неку врсту логора у којима је већи број њих ликвидирани. Међу првима који су убијени после затварања у „склоништа” били су ПЕТАР ГРУБИШИЋ, РАЈКО НУНИЋ И МИЛОРАД ЂУКИЋ.

Босиљка и Петар Грубишић, Срби из Вуковара – Борова насеља (Борово насеље је део Вуковара и не представља самосталан географски појам, али ћемо ми, ради ефикасности, убудуће користити само термин Борово насеље – прим. ДВ), Улица виноградска 36, били су 10. октобра 1991. присиљени да напусте своју кућу и оду у склониште „Борово-комерц”. Хрватски војници, који су их присилили да тамо оду, правдали су свој поступак наводном бригом за њихову безбедност. Три дана касније, 13. 10. 1991, припадници војне полиције ЗНГ (Збор народне гарде) РХ, међу којима су сведоци препознали ДАМИРА САРАЂЕНА, одвели су Петра Грубишића из склоништа Борово-комерц. Заједно с њим одведен је у непознатом правцу и Рајко Нунић, Србин, стално настањен у Виноградској улици 34, Борово насеље. Истог дана из истог склоништа одведен је и Милорад Ђукић, такође Србин. Њих тројица приведени су на саслушање у команду војне полиције ЗНГ у Борову насељу, а потом одведени на обалу Дунава и ликвидирани. Ликвидирали су их, како су касније признали на Војном суду у Београду, ДАМИР САРАЂЕН И МАРКО ФИЛКОВИЋ. Тело Рајка Нунића избацено је Дунав 20. 10. 1991. код Шаренграда, недалеко од Илока и оно је одмах сахрањено после идентификације, али због ратних прилика у том крају није извршена обдукција. Тело Петра Грубишића је извађено из Дунава недалеко од Илока 22. 10. 1991. Његовом обдукцијом у Новом Саду на Медицинском факултету утврђено је да је убијен са три

хица из ватреног оружја. Тело Милорада Ђукића нађено је у Дунаву тек 2. јануара 1992. Обдуциран је на Медицинском факултету у Н. Саду, број СП 11/92.

БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ ИДЕНТИФИКОВАНИХ ЖРТАВА ЗЛОЧИНА

Петар (Николе) Грубишић, рођен 10. 2. 1934. у Великој Попини код Грачаца, Србин, стално настањен у Виноградској 36, Борово насеље, принуђен је 10. 10. 1991. од стране припадника ЗНГ да оде у склониште ... насилно одведен из склоништа... (даље следи већ познато из претходног текста, прим. ДВ).

Рајко (Бранко) Нунић, рођен 7. 3. 1936. у Кремну код Прњавора, стално настањен у Виноградској 34, Борово насеље, насилно одведен... следи исто као и у претходном случају, прим. ДВ.

Милорад Ђукић, рођен 3. 4. 1936, у Модричи, Србин, стално настањен у Мајевичкој бр. 19, Борово насеље... следи исти текст, прим. ДВ.

НЕПОСРЕДНО ОДГОВОРНИ ИЗВРШИОЦИ ЗЛОЧИНА

Марко (Рудолф) ФИЛКОВИЋ, рођен 1. 4. 1960. у Ердуту. Хрват, припадник ЗНГ РХ. Раније настањен у Борову насељу, Славонска 14;

Дамир (Иван) САРАЋЕН, рођен 28. 8. 1961. у Вуковару, Хрват, припадник војне полиције ЗНГ РХ. Раније настањен у Борову насељу Б – III – домка бр. 1;

Владо (Јосип) ШТЕРЦ, рођен 1. 3. 1958. у Вуковару, Хрват; припадник војне полиције ЗНГ РХ. Раније био настањен у Устаничкој 12/25 у Борову насељу;

ЧЛАНОВИ СТАТУТА МЕЂУНАРОДНОГ СУДА који се могу применити у суђењу осумњиченима:

Члан 4. одељак 2, тачка(а) којом се убијање чланова групе због њихове етничке припадности дефинише као геноцид, као и члан 5, ставови (а) и (ф) којима је мучење и убијање цивила сврстано у злочине против човечанства.

ОД БРАТСТВА И ЈЕДИНСТВА ДО АЛОЈЗИЈА СТЕПИНЦА БОРОВО НАСЕЉЕ 1990–1991.

БОРОВО НАСЕЉЕ не постоји као географски појам, али у свести свих Југословена из претходне две државе, па и много шире – на европском, па чак и на светском плану, постојало је као појам гиганта који производи кожну и гумену обућу... Настало је и нагло се развијало при крају треће, а нарочито четврте деценије 20. века, од времена када је чешки индустријалац Бата одлучио да овде подигне једну од својих познатих фабрика ципела. Настало уз Дунав, на земљи која је припадала Борову (селу), добило је име БОРОВО, али да би се од старијег имењака разликовало, додали су му атрибут НАСЕЉЕ. Старији грађани овог подручја још се увек живо сећају како је грађено Борово насеље (посебно је у сећању остао предратни шеф „Бате” тако је онда народ звао фабрику – Томо Максимовић којег ће нове комунистичке власти утаминчити, јер је био комесар за избеглице у Недићевој влади), посебно крајем 50-их и 60-их година 20. столећа. У том раздобљу интензивно је настајало Насеље уз цесте – Трпињску и Боровску. Потреба за радном снагом привукла је масу света из разних делова претходних Југославија тако да се често поносно говорило да је Борово насеље Југославија у малом.

Посебан значај и тежину имаће насељавање Херцеговаца после Другог светског рата, најближих сродника херцеговачких усташа. Последнице тог чина БИЋЕ ВЕОМА ТРАГИЧНЕ ПО СРПСКИ НАРОД. Овде се РАЂАЛО ЗЛО!

Шта се у Насељу дешавало 1990. и 1991. године покушаћемо да видимо и реконструиремо на примеру МЕСНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ БРАТСТВО И ЈЕДИНСТВО на Трпињској цести на основу неких докумената и исказа сведока.

Прве акције масовног приступања Хрвата у ХДЗ овде почињу већ у пролеће 1990. године када се оснива и први одбор или огранак ХДЗ-а. Први председник био је ВИНКО МАЖАР, његов заменик БРАТИСЛАВ ГЛАВАШ, а чланови одбора, огранка МИРКО ГЛАВАШ, ГРГА ШЕСТАН, ЈЕРКО ГАЏЕ, ИВАН НЕМЕШ И ЈУРЕ ШИМИЋ. Према једном другом списку одбору је припадао и ЛЕКО ГОЈАНИ. Међутим, нови

одбор формиран је у пролеће 1991. када је БЛАГО ЗАДРО (ово име често ћемо спомињати, прим. ДВ) сазвао збор бирача МЕСНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ „АЛОЈЗИЈЕ СТЕПИНАЦ” (име братство и јединство већ је избрисано као непожељно, прим. ДВ) незадовољан радом Винка Мажара и пред свима га разрешио дужности. За председника је изабран ПЕРО МАРИЋ, потпредседници су МАРТИН САБЉИЋ И ПЕТАР МЛИНАРИЋ, а чланови ЈЕРКО ГАЏЕ, МИРКО БРЕКАЛО, ЈУРЕ И ВЛАДО ШИМИЋ, ПРЕДО ТИЦА, СТЕПАН БУДИМИР, БОНКО ШИМИЋ, ДРАГАН ШПОЉАРИЋ, МИРО ДРАГИЧЕВВИЋ, МИРКО ГЛАВАШ, ЈУРЕ МАРУШИЋ И ИВАН ИВИШИЋ, а после је у одбор укључен и АНТЕ ВРАЊКОВИЋ.

Међутим, убрзо ће, већ почетком маја, доћи до расцепа, а разлог је био што је једна група чланова одбора била за наоружавање чланова ХДЗ-а и цивилног становништва како би се извршио обрачун са Србима оружаним путем. Према исказу Петра Млиналића, потпредседника одбора, тај би се обрачун извршио у случају да буде нападнуто Борово насеље из околних места или ако се побуне Срби који у њему живе.

*Зграда МЗ „Брајство и јединство” – преименована у „Алојзије Степинац”
Овде су се рађале монструозне идеје о „чишћењу” Срба у Борову насељу.*

За тај обрачун, према Петру Млинарићу били су Благо Задро, Бонко Шимић, Драган Шпољарић, Миро Драгичевић, Мирко и Братислав Главаш, Љубо Грубишић, звани Окац и Иван Ивишић. Од тог времена БЛАГО ЗАДРО, дотадашњи радник СУП-а Винковци, долази да ради у МЗ „Алојзије Степинац” мада му се и даље рачуна да ради на старом радном месту. Он окупља око себе све оне екстреме који су се изјаснили за обрачун са Србима, а од тада ни огранак ХДЗ-а више не функционише. Крајем маја формиран је, после више покушаја, КРИЗНИ ШТАБ (несугласице су настале око избора заповедника) за чијег је вођу изабран Благо Задро, док су чланови штаба били Миро Драгичевић. Иван Ивишић, Винко Мажар, Марко Бабић, Шимун Миличевић, Братислав Главаш и Љубо Грубушић Окац.

Крајем марта или почетком априла Благо Задро доноси из Винковаца 30-ак калашњикова (према једној тврдњи тачно 27) и дели их својим Херцеговцима. Овде треба истаћи да је између херцеговачке линије и осталих Хрвата долазило до озбиљних трвења и размимоилажења не само око поделе оружја, већ и због начина и степена односа са својим комшијама Србима. Оружје касније долази највећим делом шверцерским каналом „Плишо” и „Слон” (браћа ПЛИШО са Митнице и Фрањо ВИДИЋ, власник кафића „Слон” – прим. Д. В).

Крајем маја Благо Задро, који постаје алфа и омега усташког покрета у Насељу, одређује и заповеднике улица чији је задатак да изврше мобилизацију и распоред стража у својим улицама и да се војно организују. Страже по улицама постављају се по први пут око 15. 6. 1991. године.

Тада почињу и први отворени сукоби са Србима, а нападима руководи Благо Задро са члановима кризног штаба којима су још придодани МАРИНКО ЛОЗАНЧИЋ-СОЈА, ИВАН ЛОЗАНЧИЋ, МИЛЕ И ГРГА ШЕСТАН и још неки други. Напади су извршени на делове Старе банијске улице, Личкој, Козарачкој и Велебитској и на МИОНИЋЕ, ЧАНЧАРЕВИЋЕ, ЛОНЧАРЕ и још неке друге. Према једном исказу у Велебитској улици тада је убијен СТОЈАН СТОЈАНОВИЋ И НН лице с надимком Мачак (ови напади названи су „чишћењем” Срба, прим. ДВ). У том времену следи и рушење српских кућа, напади на имовину Срба, а паралелно с тим тече и масовни егзодус Срба преко Дунава. Сматра

се да је чак 80% Срба било евакуисано у страху од усташког терора. Познато је да је Благо Задро организовао своју групу која је, под заштитом ноћи, уништавала све што је српско или је имало српски предзнак. У тој групи били су АНТЕ ШИМИЋ, МАРИНКО ЛОЗАНЧИЋ-СОЈА, БОРО СОЛДО, ЗЛАТКО БАБИЈАШ И ЗЛАТКО МАЛЧИЋ. Убрзо, готово све хрватске куће, гостионице, кафићи и радње у власништву Хрвата, основне и средње школе на подручју Насеља, постаће усташка гнезда и места из којих ће се кретати у ликвидацију Срба. Такво једно место била је католичка црква на Трпињској цести. На једном минибусу који је свакодневно довозио и одвозио гардисте у гостионицу „Вележ”, чији је власник Мате Тица, писало је „HRVATSKI SINOVI U”.

ПРОИЗВОДЊА МИНОБАЦАЧА У КОМБИНАТУ БОРОВО

Војно тужилаштво... Београд примило је под бројем 1147/92 дана 19. 6. 1992. године КРИВИЧНУ ПРИЈАВУ од Војне поште 9922 број 80–40 од 5. 5. 1992. против:

1. ТОТ АДОРЈАНА, цивила из Борова насеља, Устаничка 22/8, сина Антуна, рођеног 15. 8. 1935. у Чаковцима, СО Вуковар, дипломираног инжењера машинства, војни рок регулисао,

2. МЛИНАРИЋ ПЕТРА, цивила из Борова насеља, Личка 25, сина Николе, рођеног 24. 2. 1944. у Скочају, СО Бихаћ, Хрвата, војни рок регулисао,

3. ВУЧКОВИЋ ИВАНА, цивила из Вуковара, Колодворска 7, сина Јуре, рођеног 3. 7. 1960. у Вуковару, Хрвата, војни рок регулисао,

4. ЈАРЧЕВИЋ СТАНКА, цивила из Борова насеља, w цеста 12, сина Алојза, рођеног 16. 1. 1960. у Варешу, Хрват, војни рок регулисао, због основане сумње да су се:

1. сви пријављени:

У току јула 1991. године прикључили оружаној побуни усмереној на подривање Уставом утврђеног државног и друштвеног уређења и безбедности СФРЈ и у њој учествовали и за време непосредне ратне опасности, када је у тој побуни изгубило живот више лица и дошло до тешких разарања, а од почетка августа до почетка октобра у погону стројаре СОУР „Борово” неовлаштено израдили 10 минобацача 82 мм, већу количину резервних делова за ове минобацаче и извршили неовлаштено поправљање веће количине пешадијског и другог наоружања, које су после израде и поправљања предали припадницима паравојних формација РХ, тзв. „ЗНГ”, који су тим оружјем изазвали смрт више лица, а минобацачима и велика разарања града Вуковара.

Даље стоји да је ова кривична пријава оправдана и на закону заснована, а о чему се заправо ради, утврдићемо на темељу изјава оптужених као и оних који су учествовали у изradi минобацача или су тај посао наредили захваљујући положају, односно функцији и месту које су имали у новој хрватској власти.

НАРЕДБОДАВЦИ И ИЗВРШИОЦИ

Израда, односно производња минобацача текла је у 8. и 9. месецу 1991. Сви саслушани готово да су јединствени у броју произведених минобацача кал. 82 мм, произведено их је десет (10). Уз минобацаче рађени су... (следи све онако како је описано у кривичној пријави, прим. ДВ). Место догађања, Творница стројева, у оно време популарна стројара.

Свакако да је за реконструкцију свега што се дешавало око производње минобацача најкомпетентнији МАРИН ВИДИЋ БИЛИ, повереник владе РХ за Општину Вуковар. Ево шта он каже:

„С.Н.О. у Вуковару ГАЖО ЈОСИП (именовани је у то време секретар Секретаријата за народну одбрану, прим. ДВ)обавијестио ме је да ће се у С.П. Борову у стројари под његовим руковођењем организирати израда минобацача (8. мј. 1991). Гаžo Јосип је имао потребне скице за начин производње те се је повезао са ХУБАЛЕК ЈОСИПОМ? (име не знам, радником у стројари Борово). Пошто се профилне цијеве нису могле направити у боровској стројари, потписао сам рачун за набавку тих цијеве те су Гаžo Јосип и Хубалек допремили цијеве (нисам сигуран да ли из Сл. Брода). Тако је почела производња минобацача (8–9. мј) у стројари Борово”.

Видић у наставку као главног организатора „за услуге које је пружала стројара ЗНГ” именује ЛАВОСЛАВА БОСАНЦА (супруга др ВЕСНЕ БОСАНЦ, прим. ДВ), а такође и човека који би о том послу морао више знати. То је ДАНИЈЕЛ РЕХАК, професор физичког, а од 15. 9. 1991. секретар за народну одбрану Општине Вуковар.

„У августу мјесецу донета је одлука од стране Општине – Секретаријата народне обране, није ми познато да ли је налог добијен из Министарства, да сва подuzeћа пређу на ратну производњу. Тад по налогу Секретара НО, Гаžo Јосипа даје се у задатак Творници стројева да раде минобацаче 82 мм, с тим да се ангажује МИКИЋ ВИНКО као конструктор, а заједно са Гаžo Јосипом ће бити носиоц за набавку цијеве за минобацаче 82 мм, пошто се у творници стројева није могло извршити хоновање дотичних цијеве... за њен рад био је задужен директор Тот Адорјан и он је организирао рад... Доласком допуковника ДЕДАКОВИЋА за заповједника града Вуковара, све послове око творнице стројева преузима МИЛАС

ЗВОНКО, тј. он је одлучивао што ће се израђивати, поправљати и што је приоритетно за потребе обране града, а директор Тот је и даље вршио организацију рада и извршавао, колико је то било у могућности, задатке од Команде града, а преко Милас Звонка”.

Проблем је дакле био у изради профилисаних цеви. Повереник Марин Видић о томе каже:

„Први пута званично у својству координатора и набављача оружја ЈУКИЋ ФЕРДИНАНДА (познати предратни криминалац и препродавац аутомобила, прим. ДВ) представља министру обране Бабићу и потпредседнику Владе Рамљаку. Ово се дешава, рекао бих, око 10. 8. 1991... с обзиром на то да сам нешто раније сазнао да се на тржишту могу надовити и профилне цијеви ... ја потписујем наруџбеницу за набавку профилних цијеви. Ја сам, као у случају тенковских препрека, позвао руководиоце „Борова” и наложио им да праве од профилираних цијеви минобацаче за обрану града”.

Адорјан Тот говори у свом исказу исто, али:

„Потом су поправке наоружања вршене у радионици Млинарић Пере... Послове смо обављали, под претњом Гаџоа, одласком на фронту или ћемо добити метак у главу”.

Исто, са сасвим занемарљивим детаљима, понављају и остали, наводећи имена радника и места израде.

У склоништу „Борово комерца” средином октобра управник је Мартин САБЉИЋ. Почетком новембра склониште пресељавају у Обућару III будући да је Комерц озбиљно оштећен. Шеф склоништа је и даље Сабљић, а његов је заменик БАРТОЛ ДОМАЗЕТ. Поред њих ту је и полицајац НИКОЛА ЋИБАРИЋ (Албанац-католик, прим. ДВ), док је шеф обезбеђења ФРАЊО БАУЕР. Саслушања и претресе вршили су Сабљић и Домазет уз асистенцију припадника војне полиције. Они су правили селекцију, одређивали ко ће бити одведен из склоништа, што је увек ЗНАЧИЛО САМО ЈЕДНО – СМРТ! Велика је и подужа листа егзекутора, оних људи, Хрвата, који су Србе одводили на ликвидацију у деџи вртић, на Дунав код Дома технике или на неко друго место. Та, и иначе дуга листа, никада неће бити потпуна.

На крају, с правом се може поставити питање – зашто смо склоништа уплели у причу о производњи минобацача? Разлог је једноставан: Хрвати који су радили било на припреми материјала, било на самој изради минобацача, често су готово једини сведоци шта се у склоништва дешавало са Србима. Из њихових изјава, најчешће одбранашких и контрадикторних, ми склапамо, или бар то покушавамо, мозаик још једног злочина геноцида што су га усташе починиле над Србима уз помоћ и подршку актуелне хрватске власти која и јесте, према нашем мишљењу, највећи кривац. Тако се један од њих сећа (Петар Млинарић) да је у склоништу био „ЧИКА САВО (прва кућа до колодвора, зет му је Несторовић, његова супруга звала се Љуба) и његова супруга. ЛАЛИЋ Н. И ЊЕГОВА СУПРУГА и МАРКОВ ЈОВО. Лалић је био болестан. Нисам смио да питам зашто их претресају и саслушавају”.

Овакав исказ често је довољан да сазнамо о којим се људима ради. У овом случају, премда је сведок погрешно навео име, чика Саво, ради се о Ненаду Јањатовићу и његовој супрузи Ружици, Жељезничка улица број 6, Борово насеље. Идентитет Лалића Н. нисмо засада успели да откријемо.

Зграда децјеј вртића у Борову насељу (у средини). Овде су извршена многа мучка убиства Срба.

УБИСТВА ЂИРИЋА И ЈАКОВЉЕВИЋА

Војни суд у Београду ИК број 108/92, 14. 7. 1992. године

У име народа... у кривичном поступку против:

МАРКА ФИЛКОВИЋА И ДАМИРА САРАЂЕНА

1. Дана, 12. 10. 1991, у вечерњим сатима, Дамир Сарађен са једним припадником војне полиције из склоништа „БЗ” у Борову насељу извео је Миливоја Странатића те га одвео у једну просторију исте зграде у којој је приступио његовом испитивању, стављајући му јасно до знања да ће бити тучен уколико не призна оно што је од њега тражено, па иако је Странатић то делимично рекао, у једном тренутку дошао је Марко Филковић... којом приликом је Филковић са још двојицом припадника истих формација физички злостављао Странатића... а када су му запретили да ће га убити, овај је, плашећи се за свој живот, Сарађену саопштио податке који су од њега тражени.

2. МАРКО ФИЛКОВИЋ, ЗДЕНКО ШТЕФАНЧИЋ И МИРА ДУНАТОВ

(У вези са случајевима Рајка Нунића, Петра Грубишића и Милана Ђукића, већ смо писали, прим. ДВ)

3. Дана, 1. 11. 1991, након што је Мира Дунатов са двојицом припадника војне полиције ЗНГ, у вечерњим сатима, привела ПРЕДРАГА ЂИРИЋА у Филковићеву канцеларију, Штефанчић и Филковић приступили су Ђирићевом испитивању о његовој припадности Српској демократској странци (СДС) и о другим чињеницама у чему је предњачио Штефанчић па кад је Ђирић негирао све оптужбе, Филковић је појачао гласност радио – касетофона са којег је репродукована касета са усташким песмама, након чега су Штефанчић песницама, а један припадник војне полиције пендреком, више пута ударили Ђирића по глави и осталим деловима тела па је Штефанчић – претећи да ће га заклати – сечивом ножа нанео више посекотина по лицу док је Мира Дунатов чувала стражу... Затим су сви заједно, по претходном договору, око поноћи одвели Ђирића у подрумске просторије пицерије „Абација” где су наставили са испитивањима и истим злостављањем Ђирића, при

чему се прикључио и Филковић, ударивши Ђирића ногама у бутину... Штефанчић је пендреком ударао Ђирића по табанима те овоме клештима стезао два прста на руци, а за то време Филковић га је држао за ноге певајући са Миром Дунатов „Вечерас је наша фешта” при чему је Штефанчић цев пиштоља стављао Ђирићу у уста претећи да ће га убити, па су, у циљу да Ђирића заплаше и од њега изнуде признања, овога одвели у оближње двориште, показавши му неколико мушких лешева, а убрзо је на том месту ШТЕФАНЧИЋ ИЗВРШИО УБИСТВО ЂИРИЋА тако што је из пиштоља у њега испалио читав шаржер метака.

4. Неутврђеног дана почетком новембра 1991, након што је у историје Филковићевог штаба приведен ТОМО ЈАКОВЉЕВИЋ, који се услед губитка стопала ноге кретао из помоћ штака, Филковић и Штефанчић су приступили његовом испитивању, а када је Јаковљевићу донет папир и оловка, Дунатов Мира и Штефанчић су га саветовали да напише изјаву па, иако је то учинио признавши да има оружје за које је имао уредну дозволу и које је било конзервирано, Мира Дунатов и

Обновљена зграда (улаз) Вуковарске болнице. Овде је радио хрвајски доктор Менјеле – доктор Весна Босанац.

Зденко Штефанчић су по наређењу Филковића Јаковљевића затворили у подрум, где су га држали неколико дана, а затим је Мира Дунатов са још четворицом припадника војне полиције одвела Јаковљевића у двориште дечјег вртића у Борову насељу, пошто јој је претходно Штефанчић предао свој напуњени пиштољ па су на том месту извршили убиство Јаковљевића тако што су истовремено, из ватреног оружја, у њега испалили више метака.

(Лично запажање: ТОМО ЈАКОВЉЕВИЋ, ГИПСЕР У ВУКОВАРСКОЈ БОЛНИЦИ – ЧУВЕНИ ЧИКА ТОМО – био је у народу овог краја, али много шире, веома познат и цењен човек. Потврдићу то личним примером: када својевремено добих дискурс хернију и када сам му се тим поводом обратио, било је довољно само пар минута да ми телефоном закаже операцију код чувеног професора са ВМА. Само ми је рекао: „Ево ти број, професор те очекује ради договора” – прим. ДВ)

СВЕДОЧЕЊЕ ЗДЕНКА ШТЕФАНЧИЋА

Оптужени Зденко Штефанчић... наводи да су око 1. 11. 1991, из Војне полиције – Вуковар, дошли у штаб код Филковића, МАЖАР И ПАТКОВИЋ и да му је један од њих рекао да има наредбу да Ћирић Предрага пронађу и приведу код њих у Вуковар, да против њега стоји оптужба да је био председник СДС-а и да је на базену пуштао четничке песме (Ћирић је био задужен да на базену у Борову насељу забавља купаче пуштањем песама путем разгласа. Што се тиче да је пуштао „четничке песме”, Хрвати су под тим подразумевали сваку српску песму или босанску севдалинку. Војин С. Дабић и Ксенија М. Лукић у својој књизи „CRIMES WITHOUT PUNISHMENT” за Ћирића кажу да је био журналист, песник и уметник. Проф. др Војин Дабић и студент – у то време – Ксенија Лукић су у оквиру „Информационог центра Српског сабора” радили, веома интензивно и предано, на сакупљању доказа о хрватским злочинима над Србима. Цитирана књига предата је представнику Унтаеса Жаку Полу Клајну, тзв. цивилном администратору – и у Међународни суд у Хагу. Очекујући реакцију Суда, ду-

дући да сам, с још неколико српских патриота, помагао проф. Дабићу, обратио сам се телефоном Унтаесовом човеку за везу с Хашким судом Дејану Михову, Бугарину у Београду – надам се да му је име и презиме тачно – с питањем, веома наивним: Када ће суд реаговати? Одговор је био: Када му буде потребно да притисне Хрватску! Како ју је „притискао”, то сви добро знамо, објашњење ДВ). (Даље следи већ записано набрајање оптужби на Ђирићев рачун, прим. ДВ), али: оптужени је почео да туче Ђирића тражећи од њега признање и при томе га у присуству раније наведених лица (Филковић, Дунатов, Ђумић) тукао шамарима по лицу, а затим шакама, да је из упртача извадио нож... пришао Ђирићу који је седео те га левом руком прихватио за главу и врхом ножа му запарао кожу на лицу и то четири-пет пута...затим му на другој страни лица запарао кожу, али он (Ђирић) је и даље одбијао да призна оно што га је питао... Даље истиче да је рекао да оду код КАПУЛАР ИВАНА, да се Филковић договорио с Капуларом да Ђирића доведу код њега... надаље истиче да је Капулар питао Миру да ли она хоће да присуствује ономе што ће следити и да је она рекла да хоће. (Следе сцене батинања, животињског иживљавања над немоћним Ђирићем, ко је шта радио и где су га и како и по којим деловима тела тукли, прим. ДВ)... видео (је) „Црногорца” како држи батерију и осветљава Ђирића, а у другој руци држи пиштољ, да му је тог тренутка било јасно да је одлучено да Ђирић буде ликвидираан, извадио свој пиштољ већ репетиран, пришао Ђирићу на растојање од 3–4 метра и у његово тело испалио метак, а одмах потом читав шаржер. Наводи да је то исто радио и „ЦРНОГОРАЦ”. Оптужени додаје да му је Арбанас рекао да сви који поседују оружје и који су четнички настројени буду БЕЗ УСТЕЗАЊА ЛИКВИДИРАНИ... (личност „Црногорца” још није утврђена, прим. ДВ)

ИСКАЗИ СВЕДОКА

(Име овог сведока из одређених, нама непознатих разлога, није наведено, могуће је, да је то Зорићева супруга, прим. ДВ)

Из исказа сведока... суд је утврдио да је дана 12. 11. 1991, око 02.00 часа, из склоништа „БЗ” у Борову насељу одведен МИЛОРАД ЗОРИЋ и да је том приликом одведен и ВЕЗМАР (Милан), а да се Милорад никад није вратио, те да је после свега пронађен мртав и да га је она сахранила... Даље, суд је утврдио да су половином новембра из истог склоништа одведена најпре два, а потом још једно лице „Боле” и да се ниједан није од њих тројице вратио... да су Зорића и Везмара ОСТОЈИЋ, ЂУМИЋ И ЛЕПЕН одвели у штаб код Филковића... Коначно, када су предочене фотографије Зорића и Везмара, сведок их није препознао јер су унакажени.

УБИСТВО УРОША НЕДУЧИЋА

Сведочење Зденка Штефанчића

Оптужени Зденко Штефанчић... наводи да су новембра 1991. он, Лепен, и Мира Дунатов отишли у склониште у Обућари, јер су обавештени да има 12 сумњивих лица која би требало привести, да су одвојена на страну и да се наводно ради о снајперистима, да је он, оптужени, 4 личне карте задржао за себе, затим су ту четворицу одвели у Филковићев штаб и кренули са испитивањима, да је он једно лице, око 50 година, пустио, јер је носио наочари па је нелогично да буде снајперста... поуздано се сећа да се један од четворице звао НЕДУЧИЋ УРОШ и да је са Лушца (Лужац насеље, део Вуковара с десне стране реке Вуке, прим. ДВ)... да се онда укључио у испитивање осталих. Наводи да су код једног пронашли папире о употреби РУП-а 3, да су ова тројица негиралапа оптужбе, да је Лепен претио да ће им прво уши одсећи па ће их онда заклати, да су их тукли рукама и ногама, а после их одвели у подрум, да су им наредили да седну на бетон...да је Ђумић извадио пиштољ и ставио га једном у уста претећи да ће га убити ако не призна што се од њега тражи. Даље наводи да је и он – оптужени – цев пишто-

ља ставио у уста Недучићу претећи да ће га убити ако не призна, да су после двојица признала да су снајперисти, а да је један везиста. После... погурали су ову тројицу испред себе и одвели их у дечји вртић у Борову насељу, да су стали до једног зида... да су сви извадили оружје..., а потом су почели пуцати, да су он, Лепен и Ђумић имали пиштоље, а Мира аутоматску пушку... да су сви почели да пуцају са растојања од 4 м, да је он пуцао у Недучића и испалио неколико метака...затим су сваком испалили по два метка у главу. Посебно истиче да су ова лица признала да су поседовала оружје из кога су пуцали на гардисте... и да су ова лица због непријатељског рада ликвидирана.

ЖРТВЕ ЕТНИЧКОГ ЧИШЋЕЊА

Случајеви који следе везани су за тзв. етничко чишћење Борова насеља. Појам „етничко чишћење” иначе се први пут спомиње на састанку ХДЗ-а у Богдановцима крајем фебруара или почетком марта 1991. године коме је поред домаће присуствовала врхушка ХДЗ-а: БРАНИМИР ГЛАВАШ, ИВАН ВЕКИЋ, ВЛАДИМИР ШЕКС и други када су у ствари договорени методи обрачуна са Србима.

Етничко чишћење у Борову насељу почело је првим чаркама, дакле, у првој половини седмог месеца 1991. и траје све до краја рата. Посебно је било интензивно у 7. месецу, а колико је људи у „чишћењима” страдало, може се само приближно тачно утврдити, но једно је јасно – ова фашистичка теорија о чистим народима и расама и јединственом простору на коме живе и те како је била прихваћена и у старој и у новој Ендехазији.

Посебан случај чине склоништа, а у Борову насељу било их је заиста много – готово све веће зграде, солитери, производне хале Комбината имала су своја склоништа. Жртве етничког чишћења су најчешће насилно одвођене из својих кућа у склоништа да би, пре или касније, одавде заувек одведени и што је увек значило само једно – после нељудског иживљавања и зверских мучења СИГУРНУ СМРТ ОД УСТАШКЕ РУКЕ. Зато су склоништа за Србе значила својеврсне концентрационе логоре о чему се, приликом неких будућих испитивања, мора озбиљно водити рачуна.

ДОСИЈЕ О ЗЛОЧИНУ БРОЈ А – 87 – 8

Место злочина: Вуковар

Припадници ЗНГ РХ ухапсили су око поноћи 30. 7. 1991. Србина БРАНКА (ВЛАДО) МИРЈАНИЋА и одвели га у непознатом правцу. У његовом хапшењу, извршеном без повода и судског налога, учествовало је 5 припадника ЗНГ РХ, који су насилно провалили у стан и практично га демолирали. Босиљка Мирјанић, супруга Бранкова, узалудно је покушавала да у штабу Томислава Мерчепа и Полицијској управи у

Вуковару сазна за судбину свога мужа. Тамо га је тражила зато што је у Вуковару било добро познато да су Срби хапшени по Мерчеповом наређењу. Исте ноћи када је Мирјанић ухапшен, и у приближно исто време, ухапшени су Срби СЛАВКО МИОДРАГ И ВЛАДО СКЕЛЕЦИЈА и постоји индиција да су сва тројица ликвидирани неколико сати после хапшења. На такав закључак упућује белешка у дневнику КСЕНИЈЕ ПИПЛИЦЕ, припадника ЗНГ РХ, као и њена изјава на главном претресу на суђењу у Војном суду у Београду 1992. године. Она је у свом дневнику под датумом 30. 7. 1991. забележила: „У 4.00 после поноћи ишла с њих неколико на Дунаву (код клаонице). Пуцала у три заробљеника и гурнула их у Дунав. Чекали да сване и вратили се у 6.30 на силос”. Даље каже: „Ја сам се налазила на силосу Ђергај (пут Вуковар–Винковци, пре села Бршадин, прим. ДВ) са НАСЕРОМ*. Ту у штабу је био и АРБА-НАС**... Кад су се вратили, довели су једног цивила...из Жељезничке улице***, а како је одговарао на питања, схватила сам да је заробљеник. Тада ми је Насер дао пиштољ...рекавши при том да су испалена 4 метка. Тај ми је пиштољ дао кад смо кренули из штаба ка возилу. Ја сам кренула заједно са „Мађаром”, не знам му право име, и Арбанасом као и са овим цивилом... возило је скренуло према Дунаву, а ту су била још два цивила... причало се да је успостављен преки суд, а из возила смо кренули ка кланици (стара кланица на Дунаву; сурдук на излазу из Вуковара у правцу Шида, прим. ДВ). Мађар је узео аутоматску пушку, а и ја сам извукла пиштољ, али он је већ рафал испалио тако да ја нисам стигла ни један метак да испалим.

Нешто је друго на овом претресу врло интересантно: Војном суду није било до УТВРЂИВАЊА ИДЕНТИТЕТА УБИЈЕНИХ, НЕГО ДО ТОГА ДА ЛИ ЈЕ ПИПЛИЦА ПУЦАЛА ИЛИ НИЈЕ. Ни Ксенија, а ни њен адвокат др ВОЈИСЛАВ ВУКЧЕВИЋ нису порицали да је била присутна када су убијена тројица цивила из Вуковара у ноћи између 30. и 31. 7. 1991. и да је један од њих био из Жељезничке улице. Како је из ове улице током рата нестао једино Србин Славко Миодраг, основано се мисли да је он био један од стрељаних. Такође, постоје озбиљне индиције да су друга двојица стрељаних БРАНКО МИРЈАНИЋ И ВЛАДО СКЕЛЕЦИЈА.

БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ идентификованих жртава злочина:

БРАНКО МИРЈАНИЋ, РОЂЕН 16. 11. 1935. у селу Трпиња, Србин, цивил, стално настањен у Борову насељу, Сремска број 1.

НЕПОСРЕДНО ОДГОВОРНИ извршиоци злочина:

1. **ЈОСИП (ЈОСИП) ХОРВАТ, ЗВАНИ МАЂАР,** рођен 10. 6. 1956. у Даљу, Хрват, припадник ЗНГ РХ и близак сарадник Т. Мерчепа. У време злочина становао у Ул. М. Грачанина 3, Вуковар–Лужац.

2. **КСЕНИЈА (ШИМЕ) ПИПЛИЦА,** рођена 18. 8. 1967, Хрватица, припадник ЗНГ РХ, у време злочина становала у Леџиновој 24, Вуковар.

3. **ИВАН АРБАНАС,** један од заповедника ЗНГ РХ у Вуковару.

ОДГОВОРНА ЛИЦА која су наредила или нису спречила злочин, а била су у могућности да га спрече:

1. **ТОМИСЛАВ (ЛУКА) МЕРЧЕП,** рођен 28. 10.1952. у Вуковару, Хрват, председник Општинског одбора ХДЗ и секретар за народну одбрану општине Вуковар до 13. 8. 1991. (тад прелази на већу функцију одлуком Владе РХ, прим. ДВ). У време злочина становао у Бодановцима код Вуковара, В. Назора дб.

2. **МАРИН ВИДИЋ – БИЛИ,** рођен 30. 3. 1962. у селу Ловас код Вуковара, Хрват, повереник владе РХ у Вуковару до 19. 11. 1991. У време злочина становао у Ловасу, Ул. П. Шандора дб.

ЧЛАНОВИ СТАТУТА МЕЂУНАРОДНОГ СУДА који се могу применити у суђењу оптуженима:

Члан 4, одељак 2, тачка(а) којим се убијање... (ово смо већ наводили, прим. ДВ)

Напомене:

* идентитет Насера још није утврђен,

** Арбанас – о њему смо писали, а сада додајемо да је побегао из Вуковара око 11. 11. 1991. пробивши се кроз линије ЈНА код Богдановаца и доспео до Загреба,

*** Жељезничка, једна од улица у Вуковару, Борово насеље.

ЛЕШЕВИ ИЗ АКЦИЈЕ „ЧИШЋЕЊА” БОРОВА НАСЕЉА

(Фотографије лешева Срба, цивилних жртава рата, нажалост више немамо; објављене су у оквиру фељтона „Трагом хрватских злочина – сликом и речју” у новинама *Борово* и нетрагом нестале, прим. ДВ)

- српска девојка (НН) усрђена гушењем чврсто омотаним најлоном, Борово насеље, новембар 1991,
- слика леша ЗДРАВКА ДАДИЋА (или Дедића) извучен на обалу Дунава близу Сремске Каменице, 17. октобра 1991,
- слика истог леша како плута Дунавом код Сремске Каменице,
- слика: у Дунаву код Сусека пронађен је леш Србина МИЛОРАДА ЂЕКИЋА, рођеног 1957. у Чечави, општина Теслић, БИХ,
- слика леша БОЖЕ ШКОРИЋА, Србина из Вуковара, пронађен на Дунаву код Футога 27. октобра 1991; смрт је наступила због прострелне ране, имао је увезане ноге и полицијске лисице на рукама,
- слика, у обданишту Борова насеља убијено је неколико Срба, цивила; међу њима су били и МИЛОРАД ЗОРИЋ И КОНСТАНТИН ЛУКИЋ – убијени у новембру 1991. после мучења у штабу Марка Филковића,
- слика УРОША НЕДУЧИЋА у дворишту дечјег вртића...,
- слика МИЛОСАВА И ИЛИНКЕ БУЛАЈИЋ, убијених у једној групној ликвидацији (ћерка Јелена препознала је само оца),
- слика железничке станице у Борову насељу која је била један од пунктова за ликвидацију Срба, ту су убијени ВИДА ЈАКОВЉЕВИЋ И АНА ЛУКИЋ.
- слика убијене Виде Јаковљевић, убијена 16. 11. 1991,
- слика убијене Ане Лукић, мајке четири сина, убијена 16. 11. 1991,
- слика убијеног БРАНКА СТАНКОВИЋА, једног од првих жртава др Весне Босанац,
- слика убијених у подруму куће МИЛОША НОВАКОВИЋА у Борову насељу, Ул. Н. Демоње 74; скривале су се породице које су биле у међусобном сродству: Павловић, Павић, Трајковић, Тошковић и Траваш. Сви су побијени 15. или 16. новембра 1991. У подруму је убијена САВА ПАВИЋ, а МИЛИЦА ТРАЈКОВИЋ

тешко рањена (сада једини живи сведок злочина). ТЕОДОР ТОШКОВИЋ је убијен на њиви иза куће. Масакрирани су: НАДА ПАВЛОВИЋ, ЗОРАН ПАВЛОВИЋ, син Надин, ЗОРИЦА ПАВЛОВИЋ, ћерка Надина, МИЛОЈКА ПАВЛОВИЋ, мајка Надина, ТЕОДОР ТОШКОВИЋ, невенчани муж Надин, РАДОСЛАВ ПАВИЋ, муж Зорице Павловић, САВА ПАВИЋ, маћеха Радослављева, ВЕЛИМИР ТРАЈКОВИЋ, муж преживеле Милице и МИЛАН ТРАВАШ, комшија породице Павловић.

- Сlike из Улице Н. Демоње број 72: побијени су чланови породице МИЛОШЕВИЋ, НОВАКОВИЋ И ЧЕЧАВАЦ: МИРОСЛАВ И СЛАЂАНА и њихов трогодишњи син, ИЛИНКА МИЛОШЕВИЋ И БРАНИМИР МИЛОШЕВИЋ и њихов син и АНА НОВАКОВИЋ.
- Такође, постоје и појединачне сlike убијених, трогодишњег сина Слађане Чечавац, Слађане Чечавац, Зорана Павловића, Зорице Павловић, једанаестогодишњег Бранимира, сина Илинке Милошевић, као и фотографије жртава из осталих делова Хрватске, нарочито Лике.

ПИСМО КСЕНИЈЕ ПИПЛИЦЕ

(Наше суграђанке које је упутила својој браћи 18. 10. 1991; само шест месеци било је довољно овој бившој боровској радници да је напусти романтичарски занос „ХДЗ олује” и да на покајнички начин прогледа)

ДРАГИ МОЈИ

Борово насеље 18.10.1991.

Пошто сваки дан имам све мање шансе да преживим овај рат, одлучила сам да вам пишем, нешто о свему томе. Као прво да сам знала колико ће мућке, намештаљки и замки бити од стране „великих” Хрвата, хрватске владе, Туђмана, Бољковца, Домјана итд... никада не бих отишла у Гарду и ставила живот на коцку. Одавно се говорило да је Вуковар и околица продан, али све мислим да

није ваљда дотле дошло. Сјећате се да сам вам то говорила док сам била у силосу у Ђергају. Сваки пут (откад сам у Б. насељу) на ваше питање шта мислим, говорила сам, па ми ћемо побједити, међутим нисам увијек тако мислила. Некад ми се чинило овако, некад онако, међутим кад је 80 камиона и 50-ак тенкова отишло у Борово село (16.10.) када су нас тенковима, минобацачима, маљуткама, огњима итд. тукли до смрти па кад су нас обавијестили да је 50 посто Гарде са Опатовца изгинуло па кад је погинуо Задро који је био једини прави човјек у одбрани за Борово насеље. Сваку сам наду изгубила и ја и сви у старој банијској улици кад су сви остали њеми послје Задрине смрти, кад смо тада чули да су четници с транспортерима стигли до оне пруге гдје се одвајају Трпињска и Боровска цеста, сви се опростили са животом. Сад сви причамо о томе како смо живјели односно сви причају у прошлом времену јер се више нико не нада да ће преживјети, а повлачења нема. Нити имамо куда, нити би се хтјели повући. Ако Хрватску треба признати послје 5.000 мртвих, па имат ће их. Неки дан сам СПАЛИЛА СВОЈУ ХДЗ КЊИЖИЦУ. Досад сам у тој странци била неких шест мјесеци а никад више (ако преживим) нећу бити ни у једној странки. Додуше неке наде још има ако Европа пошаље плаве шљемове или оружје, а да ли ћемо ми који смо сада овдје то доживјети ко зна. Неколико сам пута избјегла смрт за длаку. То ме сад бог спасио и нико више. До данас сам се четири пута нашла десетак метара од граната, људи су око мене падали рањени и мртви, а мени ништа, ни огребена, а заједно смо стајали или трчали. Руке су ми биле кржаве до лаката, хлаче пуне крви, панцирка, све. Кад би ноћу легла послје таквих дана осјетила бих још увијек онај мирис крви, скоро да би ми била мука, гадило ми се живјети. Дословце сваки дан чујеш овај погинуо, онај рањен, овог одвезли у болницу – полудио итд...а све их знаш. Меци зује око главе, нити знаш с које стране долазе, гранате па авиони, нема воде, струје, све разрушено, боже мој, разрушено до темеља, али баш све. Да барем крену они или ми (мислим пјешадија) па да их побјем што више, па онда да и ја погинем. Неће ми бити жао. Два сам сигурно убила из пиштоља (оно на Дунаву) причала сам вам преко телефона. Колико сам их убила аутоматом и митраљезом не знам. Ако погинем она застава иде вама као успомена на овај крвави рат. Они јастучићи остају Филипу и Роберту, пушка Румунка и пиштољ старцима (јер ће њима послје рата бити потребнији него вама)

јер кад све прође у Вуковару ће још десетак година бити „вруће” јер смо на граници. Сваку ноћ сам била на везу или на стражи по три сата и највише сам мислила о вама. Има код куће неких нових патика, ташни и свега помало па ви то расподијелите међу собом ако се не вратим. Хм, ово сад испада као опорукa. Све у свему ово је прави пакао. Немојте никада пожалити што нисте овдје били, јер нас је Загреб продао. Јесте да су касније увидјели грешку, али су нас они из владе Хрватске послали у смрт и криви су за све мртве од 2. маја па до краја.

Чувао вас бог!

Већ смо много пута спомињали и Томислава Мерчепа и Марина Видића Билог, па кад смо објавили Пипличино писмо, мислимо да је потребно и ово писмо:

ПИСМО МАРИНА ВИДИЋА БИЛОГ

РЕПУБЛИКА ХРВАТСКА

ПОВЈЕРЉИВО

ОПЋИНА ВУКОВАР

Повјереник владе Републике Хрватске у опћини Вуковар

Класа: 814- 01/91- 01/01

Ур. број: 2196- 01- 91- 5

Вуковар, 18. 8. 1991.

ПРЕДСЈЕДНИКУ РЕПУБЛИКЕ ХРВАТСКЕ

ПРЕДСЈЕДНИКУ ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ ХРВАТСКЕ

МИНИСТРУ МИНИСТАРСТВА ОБРАНЕ

МИНИСТРУ МИНИСТАРСТВА УНУТАРЊИХ ПОСЛОВА, ЗАГРЕБ

Предмет: политичко-сигурносна ситуација у Опћини Вуковар
– извјешће

Поводом именовања Мерчеп Томислава за секретара Опћинског секретаријата у Вуковару дошло је до узурпације власти и концентрације функција у једној особи и то Предсједника ХДЗ-а те фактички заповједника ЗНГ, полицијом те цивилним органима

власти. Окружен људима сумњивих моралних и стручних квалификација, бившим криминалцима, преузели су апсолутно надзор над свима у Опћини Вуковар, не презајући од насилних и репресивних мјера над грађанима Опћине Вуковар (бесправним упадањем у туђе станове, упућивањем усмено и писмено у напуштене станове особа које су тражиле смјештај, пљачкањем станова, одузимања приватних возила, насилним привођењем на саслушање па чак и егзекуције). Таквим понашањем створио је опћу психозу страха у граду међу хрватским и српским пучанством што је резултирало масовним бјегом из града, тоталном блокадом рада полиције, ЗНГ, органа управе и створило опћу конфузију. Превршивши мјеру, дошло је спонтано до насилног смењивања Мерчеп Томислава с функције секретара Опћинског секретаријата за народну одбрану јер је било очито да то води у опћу катастрофу. На интервенцију господина Манолића, Томислав је повучен у Загреб наводно НА ФУНКЦИЈУ ПОМОЋНИКА МИНИСТРА МУП-а што је и званично објављено у средствима јавног приопћавања. Његовим одласком настало је крајње конфузно стање и вакуум који смо покушали ријешити формирањем Кризног штаба и именовањем људи на битне функције и разграничавањем надлежности ЗНГ, полиције, цивилних органа власти и стручњака. Када је то почело функционирати настају нове компликације именовањем из Загреба некомпетентних и неспособних људи. Тако се смјењује заповједник ЗНГ Стипан Радаш, стручњак и компетентан човек који улива повјерење и иза којег стоји повјереник Владе РХ у опћини Вуковар, Кризни штаб у Вуковару и кога су предложили заповједник 3. бригаде потпуковник Вуковац, начелник Кризног штаба за Славонију и Барању Фрањо Пејић те координатор за Славонију и Барању господин Шекс. Умјесто њега именован је господин Арбанас, а за његовог помоћника Задро Благо, људи без икаквих квалификација и стручних знања на том подручју. Именовање – смењивање је извршено без икаквог образложења на изричит захтјев министра Бебића. На приједлог Кризног штаба за вршитеља дужности секретара Опћинског секретаријата за народну одбрану, повјереник Владе РХ за опћину Вуковар, именован је професора Рехак Данијела, за којег сматрамо да би ту функцију стручно обављао. Изненада стиже Рјешење о именовању Гаžo Јосипа, досадашњег Мерчеповог замјеника који нема ни стручних нити других квалитета (има средњу стручну

спрему, а војни рок није одслужио). Због такве несређене и конфузне ситуације у Вуковару, тражимо вашу интервенцију, јер је Опћина Вуковар изразито кризно подручје у којем може сваког часа доћи до оружаног сукоба већих размјера, а и град је готово опкољен. Именовани људи настављају посао који је радио Томислав Мерчеп и поново долази у граду до терора, оружаних сукоба и провокативног пуцања које може изазвати несagleдиве посљедице. Именовањем Гаџо Јосипа поново је дошло до блокаде рада ЗНГ, полиције и органа власти. Досадашња политика створила је тешку психозу страха међу хрватским и српским пучанством. Комплетно хрватско пучанство не оправдава такво понашање и сматра се облаћеним, компромитираним и не жели даље сносити одговорност за такву политику. Будући да сматрамо да нисмо у могућности локалним снагама сами рашчистити ситуацију, молимо Вас да упутите хитно компетентне људе који ће помоћи легалним институцијама власти да се стање што прије нормализира.

Повјереник Републике Хрватске

Марин Видић Били (с. р.)

О томе обавијест:

Опћини Вуковар

1. СДП г. Рачану
2. ХНС г. Савки Д. Кучар
3. ХСЛС г. Будиши
4. ХДС г. М. Веселици

(Свакако да је ово писмо веома значајно, јер потврђује оно што смо говорили и о чему смо писали – главни проблем је проушташка влада у Загребу, ХДЗ и њен вођа Фрањо Туђман. Писмо такође потврђује да је, макар на почетку, било људи, Хрвата, који су другачије размишљали као што ћемо видети и у Осиеку у случају Ј. Р. Кира, али такви људи у то време нису имали никакву шансу на успех. Међутим, врх ХДЗ-а, Фрањо Туђман и пристрасно правосуђе учиниће све да србоубице типа Томислава Мерчепа и Бранимира Главаша никада не буду осуђене, иако ће им „судити”, прим. ДВ)

ДОСИЈЕ О ЗЛОЧИНУ БР. А – 87 – 5

Место злочина: Вуковар

У оквиру акције етничког чишћења Вуковара, која је остваривана стварањем атмосфере страха и несигурности код српског становништва, ухапшен је ноћи између 30. и 31. јула 1991, око 23.00 сата, СЛАВКО (ДУШАН) МИОДРАГ, звани Далматинац, пензионер, благајник локалне подружнице СДС. Исте ноћи ухапсили су припадници ЗНГ РХ још неколико вуковарских Срба који су одведени на саслушање. Против њих није поведен судски поступак, нити су икад ослобођени, већ су трајно „нестали”. На основу доказа сведока који су желели да остану анонимни, основано се сумња да је Славко Миодраг убијен недуго после хапшења. Приликом хапшења Славка Миодрага, припадници ЗНГ РХ, међу којима су сведоци препознали и ВЛАДУ БАЛЕНА, однели су из његове куће златни накит, запретивши да ће се вратити поново. Своју претњу остварили су 12. 8. 1991. и у касним вечерњим сатима однели из куће сухомеснате производе и другу робу. Том приликом одвезли су и ауто Застава 101, власништво С. Миодрага. Марин Видић-Били издао је 11. 10. 1991. решење којим се овај аутомобил ставља на располагање ЗНГ РХ.

БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ идентификованих жртава злочина:

МИОДРАГ (ДУШАН) СЛАВКО, звани Далматинац, рођен 8. 9. 1932. у селу Кањани код Дрниша, Србин, стално настањен у Вуковару, Борово насеље, Колодворска бр. 11.

Непосредно одговорни, идентификовани извршиоци злочина: ВЛАДО БАЛЕН И ЗОРАН ГОТАЛ, припадници ЗНГ РХ.

Одговорна лица која су наредила... ТОМИСЛАВ МЕРЧЕП И МАРИН ВИДИЋ-БИЛИ (основне податке о њима знамо, прим. ДВ)

УЛОГА ВОЈНОГ СУДА У БЕОГРАДУ

Следећи случај није ни по чему индикативан кад су у питању злочини што су га припадници паравојних формација Хрватске починиле било над цивилима или над војском ЈНА. Карактеристичан је, међутим, по, најблаже речено, НЕЛОГИЧНИМ И ТЕШКО СХВАТЉИВИМ ОДЛУКАМА Војног суда у Београду. Но, идемо редом.

Војни тужилац при ВП 2082 Београд, на основу члана 6. Закона о кривичном поступку подноси ЗАХТЕВ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ИСТРАГЕ против

ЖЕЉКА ПАВОШЕВА, цивила из села Врбица, од оца Марка, рођеног 11. 10. 1962, Хрвата, ... због основане сумње да је... (следе уобичајени називи свега што је Уставом СФРЈ повређено, прим. ДВ)...тако што је ступио у резервни састав ЗНГ РХ... а онда је распоређен на пунктове за борбу у Вуковару као што су „Зора” „Пункт број 3”... којом је приликом једног сада неидентификованог војника лишио живота чиме је учинио кривично дело оружане побуне из члана... (уобичајено навођење чланова и ставова, прим. ДВ).

Следе даље стандардне формулације – који сведоци да се саслушају, да се прикупе докази, да се одреди притвор, изда потерница... Захтев носи датум од 26. 10. 1992.

Оптужени Жељко Павошев из Врбице, СО Ђаково, Кеминашка ул. 52, тракториста по занимању о томе каже: „У то вријеме налазио сам се на пункту „Зока” (у захтеву за спровођење истраге погрешно стоји „Зора”, а иначе се налази на Буцаку, прим. ДВ) гдје је заповједник био ВУКАН ИВАН, ЗВАНИ ФЛИСКО – налазио сам се у подруму и тада је дошао Флиско и наредио мени, Бркић Јосипу, зв. Гус (из Слав. Пожеге) и Живаљић Маринку да идемо на испомоћ на пункт бр. 3 (тај пункт налази се у Ул. В. Караџића на Буцаку, прим. ДВ) на ком је заповједник био МЛИКОТИЋ ЗДРАВКО, јер су се тамо водиле борбе с припадницима ЈНА... сутрадан, негдје око 12 сати... примијетио сам 7–8 војника како иду према нама и осматрају. Када сам погодио једног војника, пушка је била на појединачној палуби, а да је... била на рафалној, вјероватно би било више мртвих... негдје у поподневним сатима кренули смо да извучемо леш погинулог ЧУЛИЋ АНТЕ. Том приликом дошли

смо и до погинулог војника... лежао је на леђима, погођен у главу – са стране, био је око 30 година”.

Убиство НН војника потврђује и ИЛИЈА АЧКАР и додаје нова имена с овог пункта, ЈАДРАНКА АНИЋА, зв. Шњицла, СИТНОГ... (Ситни је надимак Жељка Павошева; уопште, веома је тешко дешифровати ове надимке, јер су их готово сви имали, прим. ДВ).

Посебно је тужан део изјаве Павошева да се, ваљда по узору на многе крвнике, сликао крај убијеног војника.

У овом моменту враћамо се почетку овог текста и наслову који није ни мало случајно одређен – војни суд морао је у одређеном моменту одиграти онако како је неко други одсвирао. Што су се при томе ухватили у сопствене мреже нелогичности и контрадикторности, њихова је ствар, као што није на нама да им судимо и пресуђујемо. Учиниће то најбољи судија: време и њихова савест, можда и нека будућа историја ослобођена власти и лажи „победника”. Наше је да се окренемо документима.

Вероватно да би о овом и сличним случајевима имали шта да кажу и правници од знања и угледа и сигурни смо да би се оштро конфронтирали и одредили ЗА и ПРОТИВ оваквог решења Војног суда у Београду. Обичан човек, лаик за правничке заврзламе, морао би ипак, неук и необавештен, у недостатку смисла за цинизам и да немогуће постаје могуће, без „праксе” да замата у реторичке зачкољице, да постави одређена питања. Наравно, са знаком чуђења и слегањем раменима на крају. Једно од тих могло би да буде: није ли у питању НЕБРИГА (у стилу „бриго моја, пређи на другога”) или је чак могућа и ИЗДАЈА интереса сопственог народа.

Многе пресуде Војног суда за оптужене су значиле поприличне казне – временске, чак и смртне. Убитачни су заиста чланови, ставови и параграфи да је неко учествовао у ОРУЖАНОЈ ПОБУНИ у СФРЈ која је управљена на УГРОЖАВАЊЕ УСТАВОМ УТВРЂЕНОГ ДРЖАВНОГ И ДРУШТВЕНОГ УРЕЂЕЊА СФРЈ, да је дејствовао ПРОТИВ ОРУЖАНИХ СНАГА СФРЈ итд, чиме је починио кривично дело оружане побуне... па се редају чланови и ставови Кривичног закона САВЕЗНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ (ето, у међувремену је и име државе промењено!) Смешно заиста, осим ако ово последње не значи

наставак континуитета са СФРЈ. А управо то значи и то и јесте тај јадац. Када се морало танцовати на неку другачију музику, „пуј-пике, не важи!” – злочини су почињени изван СРЈ, у Републици Српској Крајини. И предаје се у надлежност Вишем суду у Вуковару који, а знали су то они јако добро, практички и не постоји. Де факто – да, де јуре – не. Само се деца играју узимала-давала!

Војни суд у Београду

КВ број 602/93

24. 12. 1993. године

... у већу састављеном од... у кривичном предмету против Жељка Павошева... донео је... РЕШЕЊЕ... којим се ОГЛАШАВА СТВАРНО НЕНАДЛЕЖНИМ... у кривичном поступку против Жељка Павошева... ОБРАЗЛОЖЕЊЕ: Веће је размотрило поднети предлог и извршило увид и списе па је нашло да је предлог основан...Према томе, будући да оптужени није држављанин СРЈ и да то учињено ван територије СРЈ, то је у смислу члана... став... ваљало одлучити као у диспозитиву и предмет уступити Вишем суду у Вуковару.

(ДА ЛИ ЈЕ ТО И СРЈ ВЕЋ БИЛА НА ИЗДИСАЈУ? – размишљање једног обичног српског вола)

Следи даље: СПИСАК ЧЛАНОВА ХДЗ „КРАЉ ТОМИСЛАВ” БОРОВО НАСЕЉЕ (њих 220 са адресама, али није нам ни на крај памети да то исписујемо, јер кога то сада уопште занима и која би му сврха била).

БОРОВО НАСЕЉЕ: ПУНКТ „СЛОН” ПОГИБИЈА СЕДМОРИЦЕ ПРИПАДНИКА ЈНА

У захтеву за спровођење истраге за овај злочин каже се да је почињен „неутврђеног дана у октобру или новембру” што није тачно јер је неколицина оптужених прецизно рекла дан када се злочин десио - 14. 9. 1991. Није такође познато да ли су погинули војници идентификовани и да ли им је пронађена гробница и зна ли се уопште њихова крајња судбина. Можемо, са великим степеном вероватноће, претпоставити да су одвезени на непознато место и тамо спаљени на шта указује и исказ једног усташе, сведока погибије војника у непосредној близини кафане „Слон”. Тезу да су седморица војника и по други пут убијена спаљивањем потврђују случајеви спаљивања војника ЈНА погинулих у Прерадовићевој улици на Митници у Вуковару. ПИЛИП КАРАУЛА, један од заповедника с Митнице, саветовао је својим подређеним, а на препоруку Скупштине општине, да ЛЕШЕВЕ СПАЉУЈУ А ГРОБЉА УНИШТЕ И РАЗОРЕ како Срби не би имали разлога да се враћају. У сваком случају, усташе су по сваку цену настојале да униште трагове злочина што су их починили над Србима.

Још су два момента веома важна. У списку захтева за спровођење истраге нема наведених лица одговорних за злочин (то ће бити учињено нешто касније) и, коначно, Веће војног суда, као и у многим случајевима, решењем од 24. 12. 1993. КВ број 603/93 оглашава се **СТВАРНО НЕНАДЛЕЖНИМ ЗА ПОСТУПАЊЕ У КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ ПРОТИВ ОПТУЖЕНИХ.**

ОПТУЖНИЦЕ

ИСТРАЖНОМ СУДИЈИ ВОЈНОГ СУДА У БЕОГРАДУ

Војни тужилац при ВП... подноси **ЗАХТЕВ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ИСТРАГЕ** против:

1. ДРАЖЕНА МРШИЋА, цивила из Ријеке, од оца Стјепана, рођеног 27. 4. 1968. у Ријеци, са ранијим пребивалиштем у Ријеци, Јадранска бр. 2, Хрвата, раније држављанина СФРЈ, сада са пребивалиштем у РХ;

2. ЖЕЉКА МАРТИНОВИЋА, зв. Жабац, цивила из Илока, од оца Адама, рођеног 3. 7. 1961. у Вуковару, раније са пребивалиштем у Илоку, Улица Гецина 88, Хрвата... даље као под бр. 1;

3. АНТУНА МАРТИНОВИЋА, зв. Филип, цивила из села Доња Мотичина, општина Нашице, од оца Ивана, рођеног 14. 8. 1963, раније са пребивалиштем у селу, Ул. М. Гупца 86... даље као под бр. 1;

4. МАРИЈА ШАФРАНА, зв. Марјан, цивила из Брезничког Хума, од оца Вјекослава, рођеног 10. 9. 1970, раније... исто као под бр. 1... због основане сумње да су:

1. МРШИЋ, Ж. МАРТИНОВИЋ, А. МАРТИНОВИЋ И ШАФРАН

У другој половини године учествовали у оружаном побуну...(следи већ познато набрајање...) и били распоређени на пункт „Слон”...где је осумњичени Мршић био заповедник у ком својству доноси одлуке... па је тако било и – дана 20. 10. 1991. кад је дејством...противоокопним и другим оружјем онеспособљен тенк ЈНА и тачно неутврђеног дана у октобру или новембру 1991. када је борбеним дејствима са истог пункта усмрћено седам припадника снага СФРЈ чиме је учињено кривично дело... следи набрајање почињеног дела као и чланови и ставови КЗ СРЈ.

2. МРШИЋ, А. МАРТИНОВИЋ И ШАФРАН

Опет прво следи шта је све прекршено... осумњичени Мршић... наредио минобацачки напад без избора циља и без оправданих војних потреба по насељу Црепуље које се налази између Борова насеља и Борова села којим се погађало цивилно становништво у том насељу, а осумњичени Шафран и А. Мартиновић... су из минобацача од 60 мм испалили на ово насеље око 50 мина погодивши и оштетивши више цивилних стамбених објеката... чиме су учинили сваки засебно, кривично дело из чл...

3. Ж. МАРТИНОВИЋ, САМ

Дана 20. 10. 1991... У рејону пункта „Слон” кршећи правила...отворио ватру из противавионског митраљеца на санитарско возило оружаних снага СФРЈ које је превозило рањенике ...и било видно обележено знаком Црвеног крста... којом је приликом возач, чији идентитет није утврђен, убијен... чиме је починио кривично дело... против рањеника и болесника из чл...

Затим се предлаже који сведоци да се саслушају, да се прикупе потребни докази и да се против осумњичених одреди притвор... На крају је потпис и чин војног тужиоца...

Сад, наравно, следи обрт, већ познат... с обзиром на то да су дела почињена ван територије СРЈ... у РС Крајини... ПРЕДМЕТ СЕ УСТУПА ВИШЕМ СУДУ У ВУКОВАРУ!

ШТА КАЖУ ОСУМЊИЧЕНИ И ЊИХОВИ САБОРЦИ

Првооптужени Дражен Мршић у свом исказу каже да је у Вуковар дошао из Заграда 8. 8. 1991. заједно са заповедником Капулом Иваном (право је презиме КАПУЛАР – прим. ДВ), а у групи су још ЗЛАТКО ХОРВАТ, СТЈЕПАН ХАРАМИНА, ДАМИР КРСНИК, БРАНКО МЕСТИЋ И ЗОРАН ГРУБЕР. Даље оптужени прича где је био смештен, где је био штаб... „Наш задатак је био чувати прву линију Борова насеља и пратити било какво кретање војске. Миниран је цијели појас од 'Слона' до Личке улице, тј., Стара и Нова банијска. Постављене су противтенковске, пјешадијске и распрскавајуће мине.”

Наравно, оптужени Мршић не говори ништа о себи и својим злочинима, али зато жестоко оптужује заповеднике пунктова и главног заповедника Борова насеља Ивана Капулара да су у најкритичнијем моменту побегли главом без обзира. Такође, наводи имена двојице снајпериста, Марка Шафрана и другог за кога сам каже да се зове Медвед (БРУНО МЕДВЕД, рођен 6. 4. 1970. у Битољу, са станом у Алеји Ђуре Пуцара 14 у Загребу, син потпуковника ЈНА Владимира, начелника интендантске службе у Војној болници у Загребу, прим. ДВ). Споменути Бруно, уз име оптуженог Мршића додаје надимак Мона, а за извесну особу с надимком Шиптар каже „да је он покупио седморицу мртвих војника ЈНА и убацио их у камион. Ди су их одвезли не знам. Приликом повлачења он је побјегао” (с надимком Шиптар могао је бити неко од браће Ћибарић, Шиптара католика, прим. ДВ).

ШПАЦ ВЈЕКОСЛАВ, рођен 8. 1. 1963. у месту Шумец, Општина Чаковец, запослен у СУП-у Чаковец, дана 11. 9. 1991. прекомандован је у Полицијску управу у Вуковару, распоређен на пункт „Слон” о погибији војника наводи следеће: „Дана 14. 9. 1991. дошао сам на испомоћ

на овај пункт...један је тенк отишао према 'бананама' (зграде у Борову насељу према аеродрому, прим. ДВ) и тамо пуцао и вратио се у Борово село, а иза тенка је ишао транспортер који је нагазио на мину и њега су одвукли у Борово село. А том приликом се иза тенка кретала пјешадија. Тада је, Босанац „Маринко” активирао коктел мину од бодљикаве жице и витезита, те су том приликом погинула седморица војника”. Име Маринка, чији идентитет није познат, везано је и за дејство минобацача 62 мм с пункта Слон. Шпац тврди да је „донио 5 сандука мина. Он сам потрошио је око три и по сандука мина тј. око 70 мина гађајући први ред кућа на Црепуљи и Кореји (улица која од прелаза пруге у Борову селу води ка Комбинату, уз Дунав, прим. ДВ), а помоћник му је био гардиста зван и Маријана”. У наставку Шпац каже: „Флак је довезао Босанац Маринко и пуцао из њега све док није рањен, а затим је из њега пуцао Мартиновић Жељко, зв. Жабац. Флак је био стационаран у дворишту прве куће од Слона према бананама”.

ЖЕЛИМИР ЛОЈДЛ, рођен 6. 3. 1963, са станом у Ул. Б. Масларића 16. О овим догађајима каже: „О погибији седам војника испред Слона знам да их је мином која је била у репишту побио гардиста с надимком Босанац а име му је Маринко... последице сам чуо да су тијела тих војника пребацили камионом у вуковарску болницу.” (ауторово запажање: немачки војник Стево Лојдл, име смо му посрбили, дезертирао је из војске и сакрио се на таван једне куће у Патковићевој улици у Боботи. После рата, оженивши се, био је незамењиви мајстор у Комбинату Борово који је оскудевао у радној, а посебно стручној радној снази. Био је веома цењен и као мајстор и као човек).

СТЈЕПАН ВРЕСК, полицајац из Вараждина, од 11. 9. 1991. у Борову насељу о погибији војника каже: „14. 9. 1991. у близини Слона погинуло је 7 војника. Петоро војника је погинуло који су се кретали иза транспортера а наишли на мину не знам какову”.

ЖЕЉКО МАРТИНОВИЋ, рођен 3. 7. 1961, са станом у Илоку, Гецина бб у својој изјави наводи: „Од мога доласка на Објекат Слон десила су се два напада. Први је био кад су погинула седморица војника од mine и кад је БАРТУЛА ДОМАГОЈ (право презиме Бартол) ОДСЕКАО ПРСТ ВОЈНИКУ (што потврђују и други, а одсекао га је због златног прстена, прим. ДВ)... Други се напад десило, не знам датум, када је један

тенк кренуо Боровском цестом од Б. села према Б. насељу тада је тенк налетио на мину. Када се дешавао тај напад из кућа испред нас пуцано је зољама по нама... и ја сам одговорио ватром... Познато ми је да је Мартиновић Антун пуцао по положајима ЈНА испред нас.

Други део изјаве Ж. Мартиновића упућује нас на други тенковски напад из правца Црепуља, такође неуспео, у коме је погођен тенк, али се под заштитом димног омотача успео извући.

ЕДВАРД ЈАРИЋ, рођен 25. 11. 1965. у Завидовићима, оптужен да је убио једно лице, каже: „Недуго затим сам видио једног човјека како провирује изнад амбара са шљиве. Био је обучен у црно и имао је зољу. Ја сам запуцао према њему и видио сам како се трзнуо”. За сваки случај Јарић оптужује ЖЕЛИМИРА ЛОЈДЛА И ПАВЛА ШАНГУТА (рођен у Винковцима, припадник ЗНГ од 7. 6. 1991, прим. ДВ). За Бруну Медведа Јарић каже да је осим лица с брадом на Црепуљама усмртио још једног војника на прозору куће, а да је Ж. Мартиновић 20. 10. 1991. убио возача у возилу Црвеног крста.

Црепуље: гео Борова њре њрује. Сџићи доведе, значио је сџас за мноје Србе из Борова насеља и Вуковара.

ПРИЧА ЗОРНА ШИПОША

[...] Почетком септембра 1991. дошла су два припадника ЗНГ и позвала ме на састанак у Општину Вуковар... Састанак је водио Марин Видић-Били као председник Општине. Поред њега седела су два човека које је он представио као представнике Владе Хрватске. Присутни су били и СТИПО ПОЛЕ, начелник МУП-а Вуковар... касније је дошао је и МИЛЕ ДЕДАКОВИЋ, командант одбране Вуковара и Борова насеља, присутан је био и Благо Задро, командант одбране Борова насеља... и нас 20-ак заповедника пунктова у Вуковару и Борову насељу. Марин Видић-Били говорио је о организацији одбране... затим о снабдевању и осталим питањима везаним за одбрану. Сви заповедници пунктова, па и Задро и Арбанас, тражили су још више оружја и муниције... Дедаковић је обећао да ће доћи оружје и муниција... У септембру ја сам од Благе Задра добио противтенковске и противпешадијске мине... које сам поставио лично са НАЦЕТА ДРАГАНОМ И ЛОЈДЛ ИВИЦОМ на једној цести према Борову селу, тачније то је једна бицикличка стаза, мало ширира, која служи као цеста, а поред ивичњака ове стазе поставили смо око 35 противпешадијских мина, званих „паштета"... Задро је једно вече дошао с Дедаковићем и гледали како је постављена одбрана... након Задрине смрти дошло је до реорганизације па је МАРКО БАБИЋ преузео заповедништво на Трпињској цести, Иван Капулар на Боровској, а Марко Филковић, звани „Кинез” у Борову насељу... који ми је доставио један списак од 315 бродова које треба да гађамо... у октобру позвао ме радио-станицом Поле Стипо и дао ми задатак да гађамо... брод под руском заставом који се кретао од Вуковара према Борову... Ја сам био код КОХ ИГОРА док је „осом” пуцао на тај брод, међутим Кох није погодио брод.

Средином октобра 1991. моји стражари су ухватили једног човека из Борова насеља по имену Тошо, он је ишао и упао у један ров, и довели га у једну зграду „Инжињеринг” у близини Дома технике. Ради се о човеку који воли да пије и био је Србин... препознао га је Брдар и дао му још алкохола да попије и неколико га пута ударио. Ту су још били ЗЛАТКО, ИВИЦА И ДАВОР ЛОЈДЛ, ТУРКАЉ МИЛАН и пар дечки из Винковаца... Ја сам њега (Тошу) предао Пузаку у Месној заједници Боровска цеста...

(Очито, неко је екавизирао Шипошев исказ, прим. ДВ)

ТОШО ТОШКОВИЋ, рођен 1951. у Сремским Чаковцима, од оца Милоша и мајке Кате, стално настањен у Борову насељу, ухваћен од ЗНГ, зверски мучен и убијен. Неки људи су га препознали у подруму заједно с још 12 измасакрираних Срба.

ДОСИЈЕ О ЗЛОЧИНУ БР. А – 87 – 6
Место злочина: Вуковар

Припадници хрватских оружаних снага често су током јула и августа 1991. изводили акције „чишћења”и том приликом претресали српске куће у насељу Лужац који се налази на периферији града Вуковара. Ради стварања атмосфере страха и угрожености, обично су тада пуцали по српским кућама, али и хапсили оне Србе који нису отишли у избеглиштво. У једној таквој акцији, која је организована 25. 7. 1991. припадници хрватских оружаних снага зауставили су кола ЗОРАНА (МИЛАН) ФИЛИПОВИЋА који се возио према центру насеља. Након тога су га ухапсили, премда за то нису имали никаквог основа. Након тога одвели су га у кућу Милоша Црвенковића, а увече одвели га негде у Вуковар где му се губи сваки траг. Тражећи сина, његов отац Милан ишао је други дан у хрватску полицију и лично код Томислава Мерчепа пошто је знао да је он, заједно с ЈОСИПОМ ХОРВАТОМ, званим Мађар, надгледао такве акције. Нису му дали никакве информације о сину.

Мртво тело Зорана Филиповића избацио је Дунав код Сусека 1. 8. 1991, а његова обдукција извршена је сутрадан на Медицинском факултету у Новом Саду под бројем СП 612/91. Утврђено је да му је преко очију била налепљена самолепљива пластична трака с натписом „Борово” и да је убијен хицем из ватреног оружја испаленим у главу. Идентификација извршена 26. 11. 1991.

Биографски подаци: Зоран (Милан) Филиповић, рођен 26. 11. 1969. у Вуковару, Србин, стално настањен у Вуковару, Лужац, Улица Пролетерских бригада бр. 7.

Непосредно одговорни извршиоци и саучесници злочина – нема података.

Одговорна лица која су наредила или нису спречила злочин, а били су у могућности да га спрече:

ТОМИСЛАВ МЕРЧЕП, подаци о њему познати.

МАРИН ВИДИЋ – БИЛИ, подаци о њему познати.

ЈОСИП (ЈОСИП) ХОРВАТ, звани Мађар, рођен 10. 6. 1956. у Даљу, Хрват, припадник ЗНГ, са станом у Вуковару, Ул. М. Грачанина бр. 3

Даље се наводе чланови и ставови Међународног суда који се могу применити и да су РАСПОЛОЖИВИ ДОКАЗИ У ДОКУМЕНТАЦИЈИ ИНФОРМАЦИОНОГ ЦЕНТРА СРПСКОГ САБОРА (проф. Војин Дабић и Ксенија Лукић).

ДОСИЈЕ О ЗЛОЧИНУ БР. А – 87 – 4

Место злочина: ВУКОВАР

У оквиру акције етничког чишћења Вуковара од Срба, ухапшен је на свом радном месту у ноћи између 25. и 26. 7. 1991. САВО ДАМЊАНОВИЋ, медицински техничар. Ухапшен је од неколико припадника ЗНГ РХ у болници у Вуковару, где је те ноћи дежурао на одељењу за неуропсихијатрију. Никад се није вратио са саслушања на које је наводно одведен. Његови сродници нису званично обавештени о његовом хапшењу и каснијој судбини, мада се његова супруга Дамњановић Смиљана распитивала о томе код истакнутих функционера ХДЗ и блиских Мерчепових сарадника. Како Саво Дамњановић није нађен до марта 1996, основано се мисли да је убијен и да представља једну од неколико десетина жртава милитантне групе активиста ХДЗ-а и ЗНГ РХ окупљене око Томислава Мерчепа.

БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ: Дамњановић (Стојка) Саво, рођен 27. 1. 1959. у Сремској Митровици, Србин, живео у Вуковару, Ул. И. Л. Рибара 1106/22. (о непосредно одговорним нема података)

ОДГОВОРНА ЛИЦА која су наредила или...

МЕРЧЕП ТОМИСЛАВ И МАРИН ВИДИЋ БИЛИ; већ смо навели биографске податке.

(„Српска села ставити под максимални надзор, извршити одузимање оружја, а познате екстреме ухитити”; наредба заповедника Осијека бригадира Карла Гориншека од 14. 11. 1991)

ДОСИЈЕ О ЗЛОЧИНУ БР. А – 53 – 3

Место злочина: ОСИЈЕК

Етнички мешовито село Сарваш, где је према попису становништва из 1981, по последњем попису у регуларним условима у бившој држави, живело 1.750 становника од којих само 621 Хрват, било је једно од ретких села са српском већином које се није оградило барикадама од суседних већинских хрватских насеља. Хрватске власти имале су у њему пуну контролу па је село било повезано редовном аутобуском везом с Осјеком. Пуну контролу над селом задржале су хрватске власти до 17. 9. 1991. када је заузето од српских снага и ЈНА. За време повремених гранатирања и борбених дејстава у околини Осијека, становништво Сарваша, уколико није избегло у Осијек или у Србију, склањало се у склоништа. Хрватско становништво као склониште користило је локалну циглану, где Срби нису имали приступа. Они су се склањали у подруме, чвршће грађених кућа.

Припадници резервног састава оружаних снага МУП-а РХ, који су тада, а и касније, неузнемиравани од локалног становништва, мирно боравили у селу, извршили су 2. августа 1991, на празник Св. Илије, једног од најважнијих православних празника, покољ дела српског народа у Сарвашу. На њиховом удару нашле су се неке од породица које нису хтеле да напусте село и оду у избеглиштво. У двориштима својих кућа убијени су тада ватреним или хладним оружјем ГОСПАВА АДАМОВИЋ, ВЕСЕЛИН АДАМОВИЋ, БРАНКА БОЈАНИЋ И ЗОРА ПЕТРОВИЋ, а ДУШАН МИЛОЈЕВИЋ И СВЕТИСЛАВ САНДИЋ на путу између Сарваша и Осијека, где су покушали да се склоне од хрватског погрома.

Тела већине убијених Срба одвезли су припадници резервног састава МУП-а РХ у непознатом правцу, а само је тело Зоре Петровић остало на месту злочина и касније сахрањено у Осијеку. Почетком

1992. нађена су тела двоје убијених: тело Госпаве Адамовић нађено је на обали Драве, док је тело Душана Миливојевића избацио Дунав недалеко од Бановаца.

БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ идентификованих жртава злочина:

ГОСПАВА (ГОЈКО) АДАМОВИЋ, ДЕВОЈАЧКО РАДОВИЋ, рођена 19. 3. 1949. у Сравашу, Српкиња, настањена у Сарвашу, Дравска улица 9, убијена 2. 8. 1991. у свом дворишту од стране припадника оружаних снага МУП-а РХ.

ВЕСЕЛИН (ЛАЗО) АДАМОВИЋ, МУЖ ГОСПАВИН, рођен 1949. код Јасикова, Србин, стално настањен у Сарвашу, Дравска 9, убијен 2. 8. 1991. у свом дворишту од стране... (као и у претходном случају) МУП-а РХ.

БРАНКА БОЈАНИЋ, ДЕВОЈАЧКО ПОПОВИЋ, рођена 12. 6. 1952. у Бијелом Брду, настањена у Сарвашу, Дравска... убијена 2. 8. 1991. у свом дворишту од стране... МУП-а РХ.

ДУШАН (МИЛОШ) БОЈАНИЋ, МУЖ БРАНКИН, рођен 22. 5. 1950. у Сарвашу, настањен у Сарвашу, Дравска..., убијен у дворишту синовљеве куће од стране... МУП-а РХ.

МИЛАНКА БОЈАНИЋ, МАЈКА ДУШАНОВА, рођена 1927. у Бијелом Брду, Српкиња, стално настањена у Сарвашу, убијена 2. 8. 1991. од стране... МУП-а РХ.

ЗОРА ПЕТРОВИЋ, стара око 50 година, Српкиња, настањена у Сарвашу, заклана 2. 8. 1991. на путу између Сарваша и Осијека од стране... МУП-а РХ.

ДУШАН (МИТРА) ПЕТРОВИЋ, зв. Душко, рођен око 1965, Србин, настањен у Сарвашу, убијен 2. 8. 1991. на путу између Сарваша и Осијека од стране... МУП-а РХ.

СВЕТИСЛАВ САНДИЋ, зв. Сreto, стар око 50 до 55 година, Србин из Сарваша, убијен 2. 8. 1991. на путу између Сарваша и Осијека од стране резервног састава оружаних снага МУП-а РХ.

НЕПОСРЕДНО ОДГОВОРНИ, идентификовани извршиоци злочина:

ЗВОНКО ХЕГЕД, рођен 15. 11. 1952. у Сарвашу, Хрват, припадник резервног састава оружаних снага МУП-а РХ.

ЈОСИП ЛАМБРЕШЋАК, рођен 27. 9. 1960, Хрват из Сарваша, Дравска 5, припадник... МУП-а РХ.

АНТУН МАЈЕР, рођен 22. 5. 1956, Хрват из Сарваша, Тина Ујевића 16, припадник... МУП-а РХ.

ФРАЊО ХЕРЦЕГ, рођен 1932, Хрват из Сарваша, Ул. дравска... припадник... МУП-а РХ.

ИГОР (АНТЕ) ФАРЧИЋ, рођен око 1968, припадник... МУП-а РХ.

ЧЕРИНА ЗВОНКО, рођен између 1945. и 1948, заповедник полицијске станице у Сарвашу, припадник... МУП-а РХ.

ОДГОВОРНА ЛИЦА која су наредила или нису спречила злочин:

БРАНИМИР ГЛАВАШ, лидер ХДЗ у Осиеку и Источној Славонији, секретар Секретаријата за народну одбрану Општине Осиек.

БАТИНАШ И УБИЦА НОВИНАРКА ХТВ ВИШЊА КАМЕНСКИ

Ове новинарке сећамо се из једног заплешеног репортажног записа ондашњег ХТВ-а из мрачног Филковићевог штаба. Атмосфера пуна дима, дроге, алкохола и – мрачњаштва. Ево шта о Вишњи Каменски кажу они с којима је живела на ратишту.

Зденко Штефанчић: Одмах по привођењу тај човек, стар око 45 година, одведен је у подрум... у коме смо били присутни Остојић, Лепен, Мира и ја... за нама је ушла и ВИШЊА КАМЕНСКИ... новинарка из Загреба... запослена на ХТВ... Вишња је питала Лепена да ли и она може ударити тог човека који пут. Након дозволе Вишња је почела тог човека да удара рукама, а затим јој је Лепен дао палицу па га је она ПО ТЕЛУ УДАРАЛА ПАЛИЦОМ.

Марко Филковић: Ја сам познавао новинарку Вишњу Каменски... била је једно време код мене у склоништу где ми је био штаб... она је код нас била цело време до предаје. Једном приликом у 11. месецу Вишња и Штефанчић су код мене дошли у штаб... кад ми је Штефанчић за Вишњу рекао, хвалећи је „да видиш шта мала ради”. на основу тога сам закључио да је она активно са војном полицијом у нечем суделовала.

Мира Дунатов: Сећам се да је Лепен репетирао пиштољ, а затим је позвао Вишњу и дао јој да она УБИЈЕ ТОГ ЧОВЕКА ПА ЈЕ ВИШЊА УЗЕЛА ПИШТОЉ И ИСПАЛИЛА МЕТАК У ПРАВЦУ ТОГ ЧОВЕКА, ТАЧНИЈЕ РЕЧЕНО, ИСПАЛИЛА ЈЕ ОНА НЕКОЛИКО МЕТАКА.

ГДЕ ЈЕ ИСТИНА? МАСАКР ДЕЦЕ У БОРОВУ НАСЕЉУ

О масакру деце у Борову насељу писала су и говорила средства информисања у СРЈ пошто је „Ројтер” то исто објавио на основу вести фоторепортера ГОРАНА МИКИЋА. Наводно, невиђени масакр деце видела је и талијанска новинарка која више није жива. Часопис „Интервју” објавио је 1994. разговор у коме интервјуисани тврди да је филмски материјал о масакру боровске деце на сигурном месту, негде у Лондону и да ће бити доступан кад зато дође време (то време, за сада, још није дошло, прим. ДВ).

Запис кога доносимо објављен је у часопису *Ејџа*

НИСАМ ЛАГАО – ВИДЕО САМ МАСАКРИРАНУ ДЕЦУ

О томе да политичка убеђења (или хир) у овом нашем прљавом рату надвладавају професионализам у који се сви из новинарске бранше кунемо и чији би узор свакако могао бити рад агенције „Ројтерс”, најбоље сведочи случај масакриране деце у Борову насељу. Вест о нечувеном и никада до сада виђеном масакру, Ројтерс је примио 20. 11. 1991. од фоторепортера Горана Микића, који је први очевидцац, са стране, овога масакра, са свим неспорним доказима, за оне који хоће да их тако схвате. Међутим, сутрадан Ројтерс је ту вест демантовао. Како и зашто?

Одмах по повратку из Вуковара вести и снимке из Борова насеља од мене су добиле све веће светске агенције – BBS, SKY, Rojters и др. Био сам први очевидцац са стране тог злодела. Ројтерс је ту вест објавио, али већ сутрадан су ме позвали на разговор и тражили још неке доказе. Тражили су снимке баш те деце, које нисам имао, јер су деца већ била

у пластичним врећама. Снимке нисам могао да направим из објективних разлога, јер су се код школе где су били лешеви још водиле борбе и снајперисти су на мене отварали ватру. Све то видела су мало после мене још два сведока, камерман Мика Алексић и једна талијанска новинарка. Сутрадан, Ројтерс ту своју вест демантовао. Зашто – ни мени није јасно, мада ми је познато да је притисака било од стране хрватског Сабора и председника Туђмана лично, да то учине – покушао је да нам одговори Горан Микић (у потпису Ранко Рајковић).

ДОСИЈЕ О ЗЛОЧИНУ БР. А – 53 – 1

Место злочина: ОСИЈЕК

БРАНИМИР ГЛАВАШ, један од најмилитантнијих лидера ХДЗ-а започео је већ у другој половини 1990. да илегално наоружава своје страначке присталице у Источној Славонији и да ствара одреде партијске милиције – тзв. Народне заштите, који су, независно од тадашње хрватске полиције, почели да држе контролне пунктове по насељима. Стварање ових јединица и агресивност њихових припадника према припадницима српске националности, довело је до ширења психозе страха и драматичног нарушавања међуетничких односа у осјечкој Општини. Постепено је већи део ових јединица, да би била задовољена законска форма за њихово наоружавање, проглашен за припаднике резервног састава МУП-а РХ.

Неосновано хапшење двојице лидера СДС из Источне Славоније на Плитвицама 30. 3. 1991, као и њихово физичко злостављање, довели су српско-хрватске односе на најнижи могући ниво. Већина српских села у Источној Славонији и Западном Срему потпуно се оградиле барикадама. Слично су поступили и становници већинских хрватских села. Срби су свој поступак правдали страхом од упада наоружаних активиста ХДЗ-а и припадника оружаних снага МУП-а РХ (то и болно искуство из НДХ главни су разлози затварања српских села и подизања барикада, а не инцидент на Плитвицама, прим. ДВ), а Хрвати страхом од „четника”.

Настојећи да разговорима и преговорима смири велику међуетничку напетост у осјечкој општини, која је претила да прерасте у отворени сукоб, Josip Reichl – Kir, начелник Полицијске управе у Осијеку, дошао је 1. јула 1991. у Тењу у пратњи неколико сарадника. Обавештени да припадници резервног састава ЗНГ РХ управо у том тренутку припремају напад на ово место, затражио је од српских представника (МИЛАН КНЕЖЕВИЋ И МИРКО ТУБИЋ) да заједно са њим и његовим сарадником ЗОБУНЦИЈОМ ЗОРАНОМ, потпредседником осјечке општинске владе, оду у Тењу и спрече крвопролиће, међутим, кад су дошли у предграђе Осијека, АНТУН ГУДЕЉ, припадник резервног састава МУП-а РХ, отворио је на њихов аутомобил рафалну ватру из аутоматске пушке. Милан Кнежевић, Ј. Р. Кир и Горан Зобунџија задобили су смртоносне повреде, а Мирко Тубић је тешко повређен. Према да је био рањен хрватски полицајци наставили су да га туку, због чега му је трајно здравље оштећено.

Атентат на хрватске и српске преговараче, а посебно смрт Ј. Р. Кира, били су увод у још веће сукобе око Осијека који су кулминирали 7. 7. 1991. нападом хрватских оружаних снага на српско становништво у Тењи. Напад је лично предводио Бранимир Главаш, који је тада био секретар Секретаријата за народну одбрану општине Осијек. Припадници резервног састава МУП-а и ЗНГ РХ ушли су скоро без отпора у Тењу, што најбоље показује да је Ј. Р. Кир био у праву кад је тврдио да у томе насељу нема никаквих наоружаних „четника”. Због насиља хрватских оружаних снага над Србима Тење дошло је до интервенције јединица ЈНА из Осијека које су се разместили између Тење и Осијека. Тиме је ЈНА увучена у међуетнички сукоб у Хрватској.

БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ идентификованих жртава злочина:

МИЛАН КНЕЖЕВИЋ, рођен 1947, Србин, убијен 1. јула 1991. приликом атентата на Ј. Рајхла Кира.

JOSIP REICHL KIR, Хрват, начелник Полицијске управе у Осијеку, убијен 1. јула 1991. на прилазу Осијеку.

ГОРАН ЗОБУНЦИЈА, Хрват, потпредседник Извршног вијећа Општине Осијек, убијен 1. јула 1991. приликом атентата на Ј. Р. Кира.

МИРКО (ЖИВКО) ТУБИЋ, рођен 28. 8. 1941. у Тењи, Србин, тешко повређен 1. јула 1991. приликом атентата на Ј. Р. Кира (Са групом

пријатеља и сабораца успели смо да обезбедимо новац за Тубићево лечење, али ништа није ишло у жељеном правцу; не оптужујем никога, једноставно... што би рекао наш народ, ваљда му је тако било записано, прим. ДВ)

НЕПОСРЕДНО ОДГОВОРНИ идентификовани извршиоци злочина:
АНТУН ГУДЕЉ, рођен 11. 4. 1947, Хрват, председник ХДЗ за Тењу
и припадник оружаних снага МУП-а РХ.

ОДГОВОРНА ЛИЦА која су наредила или нису спречила злочин...:
БРАНИМИР ГЛАВАШ – о њему се већ све зна и имамо све податке.

Дајемо на увид препис једног значајног документа:

(грб)

РЕПУБЛИКА ХРВАТСКА
ПРЕДСЈЕДНИК

На темељу члана 52. ставка 1. точка 1. Закона о обрани (*Народне новине*)... нејасан број и нејасно (91 и 53/А/91) доносим

ОДЛУКУ
о именовану заповједника у Хрватској војсци

За заповједника у Хрватској војсци – у Оперативној зони Осијек именује се:

1. БРАНИМИР (ЉУБЕ) ГЛАВАШ, бојник, за заповједника обране града Осијека. Мјесто службе: Осијек.
 2. ЕДУАРД (МИХАИЛА) БАКАРАЦ, бојник, за начелника штаба у заповједништву града Осијека. Мјесто службе: Осијек.
- Досадашња именованја заповједника из тачке 1. ове Одлуке стављају се ван снаге.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења.

Број: 1253/91

Загреб, 7. просинца 1991.

(печат)
ПРЕДСЈЕДНИК РЕПУБЛИКЕ ХРВАТСКЕ
Др Фрањо Туђман (с. р.)

ДОСИЈЕ О ЗЛОЧИНУ БР. А – 53 – 2
Место злочина: ПАУЛИН ДВОР

Припадници оружаних снага МУП-а и ЗНГ РХ ликвидирали су у српском селу Паулин Двор код Осијека у ноћи 11/12.12. 1991. тамошњих 18 Срба и једног Мађара који су пре тога били затворени у кући Андрије Буквића, Паулин Двор бр. 40. Њихова тела одвезли су у непознатом правцу, а на месту злочина остало је само измасакрирано тело ДАРЕ ВУЈНОВИЋ, рођене СУЏУКОВИЋ. Да би прикрили трагове злочина, хрватски су војници 12. децембра после подне минирали кућу у којој је извршен злочин.

Становници Паулин Двора, једног од најбогатијих српских села у бившој СРХ, нису се укључили у српски отпор хрватским властима јер су им под тим условима становници суседног хрватског села Ернестиново гарантовали безбедност. Међутим, почетком септембра 1991. ушле су у Паулин Двор знатне полицијске снаге из Осијека због чега је већина његових млађих и покретнијих мештана напустила село. После њиховог одласка хрватске су власти драстично ограничиле кретање преосталим становницима села. Не само да им није дозвољено да напусте село, већ им је било забрањено да се без полицијске пратње крећу и по својим двориштима. Само неколицини њих дозвољено је крајем октобра 1991. да у року од пола сата напусте село. После тога преостали народ стављен је под најстрожи надзор хрватских оружаних снага и, на крају, депортовани су у две куће – Андрије Буквића и Богдана Крзмана. Њихова изолација остварена је највероватније на основу наредбе бригадира КАРЛА ГОРИНШЕКА, заповедника Оперативне зоне Осијек који је 14. 11. 1991. свим потчињеним командантима наредио: „Српска села ставити под максимални надзор, извршити одузимање оружја и познате екстреме ухитити”. Куће у које су били затворени, биле су под стражом ЗНГ РХ, а затворени Срби могли су да их напусте само на пола сата дневно да нахране и напоје стоку.

На интервенцију ЖЕЉКА БОГДАНОВИЋА, припадника оружаних снага МУП-а РХ, хрватске војне власти дозволиле су 11. 12. 1991. после подне да село напусте његови родитељи – Матија и његова жена. Дозволе за напуштање територије општине Осијек, према сведочењу

Јове Марића, били су овлаштени да дају само Бранимир Главаш, Срећко Ловринчевић и Пацек Драго. После одласка породице Богдановић хрватски су војници у касним вечерњим сатима 11. 12. 1991. ликвидирали све Србе у кући Андрије Буквића... а њихова тела одвезли у непознатом правцу камионима типа „Там”. Није познато где су сахрањени, а хрватске власти... на преговорима посредовањем међународног Црвеног крста, одбиле су да дају било какву информацију о томе. Масакр у Паулин Двору преживели су само Вељко Гавриловић, Лазо и Вида Кулаш, Боја Јерковић, Боја Лабус и Стана Покрајац.

БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ идентификованих жртава злочина:

ЈОВО ГАВРИЋ (1939), Србин из Паулин Двора, убијен 11/12.1991. у кући Андрије Буквића, Паулин Двор кбр. 40.

Напомена: У свим следећим случајевима понављаће се од... „убијен заједно до... Паулин Двор кбр. 40”

БОЈА ГРУБИШИЋ (1906), Српкиња...

БОШКО ЈЕЛИЋ, рођен 10. 7. 1945, Србин...

АЊА ЈЕЛИЋ, рођена 16. 10. 1950, Српкиња...

БОСА КАТИЋ (1939), Српкиња...

ПЕТАР КАТИЋ (1937), Србин...

МИТАР КАТИЋ (1909), Србин...

МИЛЕ КАТИЋ (1933), Србин...

ДРАГА КАТИЋ (1919), Српкиња...

ДРАГУТИН КЕЂКЕШ КАРЛО (1939), Мађар...

МИЛАН ЛАБУС (1940), Србин...

МИЛКА ЛАПЧЕВИЋ (1910), Српкиња...

ВУКО МЕДИЋ (1929), Србин...

МИЛКА МИЛОВИЋ (1933), Српкиња...

СПАСОЈА МИЛОВИЋ (1933), Србин...

МИЛЕНА РОДИЋ (1925), Српкиња...

БОЖО (ДУШАН) СУЏУКОВИЋ (1913), Србин...

МАРИЈА СУЏУКОВИЋ (1914), Српкиња...

ДАРА ВУЈНОВИЋ, девојачки Суџуковић, рођена 17. 12. 1934... рањена ватреним оружјем, масакрирана (сломљене руке и огуљена кожа и коса са главе) и заклана...

Малобројни сведоци који су били затворени у кућу Богдана Крзмана, преко пута куће А. Буквића, нису били у прилици да виде и идентификују учеснике злочина, јер се догодио ноћу.

ОДГОВОРНА ЛИЦА која су наредила или... :

Бригадир КАРЛО ГОРИНШЕК, заповедник Оперативне зоне Осијек који је 14. 11. 1991. наредио изолацију и хапшење Срба у селима из линије фронта.

БРАНИМИР (ЉУБЕ) ГЛАВАШ који је од 7. 12. 1991, на основу наредбе Фрање Туђмана, био заповедник свих оружаних формација МУП и ЗНГ РХ, укључених у борбе недалеко од Осијека.

РАСПОЛОЖИВИ ДОКАЗИ У ДОКУМЕНТАЦИЈИ
ИНФОРМАЦИОНОГ ЦЕНТРА СРПСКОГ САБОРА
(Др Војин Дабић и Ксенија Лукић, прим. ДВ)

ДОСИЈЕ О ЗЛОЧИНУ БР. А – 87 – 61
Место злочина: ВУКОВАР

У вуковарској болници, којом је руководила др ВЕСНА БОСНАЦ, почињена су многа тешка огрешења о лекарску етику и међународно ратно право: од одбијања да се рањеним српским цивилима пружи лекарска помоћ до физичких ликвидација заробљених и рањених припадника српске територијалне одбране. Међу таква огрешења спада и принудно узимање крви од српских цивила, које је војна полиција ЗНГ ради тога и доводила у вуковарску болницу, као и у неке импровизоване амбуланте у њеном саставу. Срби су довођени у одељење за трансфузију крви... из разних склоништа или затвора где су држани као таоци. Неки од ових случајева регистровани су и у протоколу одељења за трансфузију крви у вуковарској болници чији се оригинал налази у документацији ICSS, а његова аутентичност потврђена је од особа које су га водиле по службеној дужности.

Скоро сви Срби од којих је оружаном принудом узимана крв били су пре рата добровољни даваоци крви или рањеници који су имали ретке крвне групе, а хрватска полиција долазила је до сазнања увидом у картотеку добровољних давалаца крви или, када је реч о рањеницима, увидом у документацију болнице. На основу тих сазнања поједини Срби хапшени су на захтев „Јастреба” (М. Дедаковић, прим ДВ), команданта хрватске одбране Вуковара... и држани све док неком од припадника хрватских оружаних снага није била потребна крв – посебно ретка крвна група... Тако је 8. 11. 1991. узето принудно 450 мл крви од ВЛАСЛАВА (РАДЕ) ВЕРГАША, мада је то могло да угрози његов живот јер је био рањен 1. 10. 1991. Он је због великог губитка крви... доживео тешку здравствену кризу. Утврђено је такође да је у вуковарској болници умро најмање један лакше рањени српски цивил коме је принудно узета крв.

БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ идентификованих жртава злочина:

РАНКО (ТОШЕ) МАРКОВИЋ, рођен 3.8.1953. у селу Пачетину, Србин, стално настањен у Вуковару, Приљево, Ул. 12. 8. 1944. кбр. 69

ВЛАСЛАВ (Раде) ВЕРГАШ, рођен 8.9.1944. у Немачкој, Србин, стално настањен у Вуковару, Петрова гора, Ул. С. Пенезића 49

БРАНКО (БОГДАНА) ЖИВКОВИЋ, рођен 15.3.1943. у Винковцима, Србин, стално настањен у Вуковару, Ул. Б. Кидрича 31

НЕПОСРЕДНО ОДГОВОРНИ идентификовани извршиоци злочина:

ЈОСИП ХОРВАТ, ЗВ. МАЂАР, припадник ЗНГ РХ

ЈОСИП ЈАБУКОВИЋ, ЗВ. КРЦО, припадник ЗНГ РХ

ИЛИЈА БАКЕТА, припадник МУП-а РХ на служби у Полицијској управи у Вуковару

ДРАГО АЦАГА, припадник ЗНГ РХ

ОДГОВОРНА ЛИЦА која су наредила или... :

МАРИН ВИДИЋ-БИЛИ, повереник владе РХ у Општини Вуковар
ДР ВЕСНА БОСАНАЦ, вд. управника Медицинског центра Вуковар
ДР ЕДИН ЗУЈОВИЋ, шеф Одељења за трансфузију крви у вуковарској болници

ДОСИЈЕ О РАТНОМ ЗЛОЧИНУ БР. А – 87 – 52

Место злочина: ВУКОВАР

Спроводећи операцију „чишћења” насеља Лужац, припадници оружаних снага Хрватске често су током јула и августа 1991. палили српске куће након претреса и претраживања. У једној таквој акцији, организованој средином јула од стране припадника МУП-а и ЗНГ РХ који су били под командом Т. Мерчепа, лакше је рањен метком у леву ногу у дворишту своје куће МИЛАН (ИЛИЈА) РАДИЋ, Србин. Након рањавања, одвезен је у вуковарску болницу, где је његова рана делимично санирана па је, после кратког лечења, незалечен, пуштен из болнице. После, због страха од хрватских војника, сакрио се у башти свог

дворишта где га је неговала његова жена Стана (Симе) Радић све до 20. октобра 1991. када су је хрватски војници депортовали, заједно са већином Срба са Лушца, у склоништа у Борову насељу, док је Хрватима дозвољено да остану у својим кућама.

Комшиница Бара, Хрватица, открила је и пријавила Радића, након чега су га одвели у склониште Борово-комерца, а после на саслушање код ЈОСИПА ХОРВАТА, звани Мађар. Његово тело пронађено је на пешчаном динама на Приљеву (то је лева страна реке Вуке где се скупљао песак, прим. ДВ) Идентификациона комисија установила је да је убијен око 1. 11. 1991.

БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ идентификоване жртве злочина:

МИЛАН (ИЛИЈА) РАДИЋ, рођен 30. 3. 1930. у селу Боровита, Општина Глина, стално настањен у општини Вуковар – Лужац, Ул. 8. 9. 1943. бр. 43, убијен око 1. 11. 1991. од стране припадника ЗНГ. Идентификацију његових остатака извршила је Комисија ВМА, која је извршила и обдукцију под бројем 2/167.

НЕПОСРЕДНО ОДГОВОРНИ и идентификовани извршиоци злочина:

ДАМИР (АНДРИЈА) БРЕЖЊАК, рођен 27. 12. 1959. у Вуковару, Хрват, члан ЗНГ, пре стално настањен у Вуковару, В. Влаховића 30/4

ЈОСИП (ЈОСИПА) ХОРВАТ, зв. Мађар, рођен 10. 6. 1956. у Даљу... остали подаци су познати.

Следе чланови Статута Међународног суда по којима осуђени могу бити гоњени.

СВЕДОЧЕЊЕ

(Суд не наводи, из нама непознатих разлога, име сведока; највероватније да се ради о супрузи убијеног Радића Стани, прим. ДВ)

[...] Рођена 19. 8. 1929. у Марковцу, округ Книн, Српкиња, пре стално настањена на Лушцу. Ул. 8. 3. 1943. бр. 43, дала је следећу ИЗЈАВУ: Милан Радић... рањен је почетком јула 1991.. Не сећам се тачно који је то дан био кад су хрватски војници претресали српске куће и многе запалили. После пуцњаве... он је изашао и стајао у дворишту где га је

погодио метак у леву ногу испод колена. После краћег лечења у болници... осећао се несигуран и дојао се хрватских војника, молила сам га да иде у гарнизон ЈНА у Вуковару и тражи уточиште за себе. Одбио је да иде без мене... пуна три месеца скривала сам га у сенику у дворишту како од хрватских војника тако и од комшија... био је у тешком физичком стању, рана му није зацелила... Око 20. октобра 1991. Хрвати су становнике Лушца, скоро саме Србе, масовно и на брзину из наших кућа депортовали у склониште Борово-комерца... Иако се до тада добро чувао... Бара, Хрватица, чула га је како кашље... тако да је јавила хрватским војницима па га је Дамир Бежњак... одвео у склониште... после код Јосипа Хорвата, зв. Мађар. Тога дана мој се муж није вратио... После сам га... дуго након пада Вуковара тражила...сазнали смо да је Милан вероватно убијен 1. новембра 1991. и да му је тело пронађено на пешчаним динама на Приљеву...

Током свог боравка у склоништу виђала сам да су Хрвати Србе изводили из склоништа који се после нису враћали. Међу њима препознала сам Тому Јаковљевића Гипсера за кога сам касније сазнала да је убијен и да му је тело нађено близу вртића у Борову насељу после пада Вуковара.

У Вуковару, 5. маја 1996. (оно што збуњује у овој изјави што се у једном моменту појављује и ћерка као сведок, а да то није наглашено и наведено у сведочењу, прим. ДВ)

ВУКОВАР – МИТНИЦА НАОРУЖАВАЊЕ И СТВАРАЊЕ ПАРАВОЈНИХ ФОРМАЦИЈА

Наоружавање екстремних Хрвата, чланова ХДЗ-а, почиње у октобру 1990. када је Бранимир Главаш самоиницијативно, а тако стоји и у књизи Дарија Топића и Давора Шпишића *Славонска крв*, поделио првих сто пушака на подручју Вуковара, Борова насеља и околине. Међутим, да се не ради само о пушкама, потврђују документа која смо већ спомињали, али није на одмет да их опет наведемо. Неутврђеног дана, на цедуљици, али с печатом ХДЗ-а, Томислав Мерчеп шаље Главашу поруку: „Бранимире, пошаљи ми 50 кг саламе и што више каписли” (у потпису Т. Мерчеп). Да су „примили 25 кг витезита за Вуковар и 500 каписли” потврђују својим потписом од 25. 9. 1991. Јосип Гажо и Радаш Стипан. Већ 21. 10. 1991. год. Главаш потписује РЕВЕРСЕ у којима дословно пише:

„Изјављујем да сам од ХДЗ Осијек Бранимира Главаша, преузео експлозив ВИТЕЗИТ за потребе ХДЗ наших опћина.

1. АНТЕ ГИЉА из Нуштра за Опћину Винковци, 75 кг експлозива с каблом и 33 ком. иницијалних каписли.

2. ИВАН ЗОВАК из Жупање за Опћину Жупања, 100 кг експлозива, с каблом и 33 ком. иницијалних каписли.

3. ТОМИСЛАВ МЕРЧЕП из Вуковара за Опћину Вуковар, 100 кг експлозива с каблом и 33 ком. иницијалних каписли.

(следе својеручни потписи све тројице)

Са стране у документу је руком дописано да је Општина Винковци добила 500 м кабла, а Вуковар и Жупања по 250 м.

Ови документи, као и договори у Богдановцима о начинима обрачуна са Србима те сачињени спискови, како они кажу, најекстремнијих Срба које треба ставити под присмотру, на најбољи могући начин демантују тврдње да су се наоружавали и стварали паравојне јединице због параноичног страха од „четника”.

ФОРМИРАЊЕ ПАРАВОЈНИХ ЈЕДИНИЦА, на Митници, тзв. 204. батаљона, односно резервног састава ЗНГ РХ, догодило се у августу 1991. Ево састава батаљона:

РЕЗЕРВНИ САСТАВ ЗНГ РХ МИТНИЦА ВУКОВАР

Заповједник: ШОЉИЋ ИВО

Замјеник: КАРАУЛА ПИЛИП

1. чета

заповједник: КОМШИЋ ЗДРАВКО

замјеник: МАТАНОВИЋ ИВИЦА

1. вод: командир МАТАНОВИЋ ЗЛАТКО

2. вод: ШУЛЕНТИЋ ТОМИСЛАВ

3. вод: БИЛИЋ МИЛЕ

2. чета

заповједник: ЈАНКОВИЋ ИВИЦА, замјеник: МИХАЉЕВИЋ ДАВОР

1. вод: командир НУЈИЋ МИРКО, замјеник: ТРУБАН СТЕВАН

2. вод: ИВАНЧИЋ ЖЕЉКО и РАПАН РОБЕРТ

3. вод: КОМШИЋ СТИПО и КАСАЛО ДРАГО

3. чета

заповједник: МАНДИЋ МАТИЈА, замјеник: МИХАЉЕВИЋ ДАРКО

1. вод: командир КУКРИКА МАРИНКО, замјеник: МИКУЛИЋ ТОМИСЛАВ

2. вод: МАЧКОВИЋ СТЈЕПАН и РОМОЋА ЂЕРЂА

3. вод: БЕНДА МИЈО и БРАЈЧИЋ ЈОСИП

пратећи вод

заповједник: ОШУСТ ВЛАДО, замјеник: ВРАНЧИЋ БЕРИСЛАВ

У Вуковару, 22. 8. 1991. заповједник батаљона: ИВО ШОЉИЋ (М. П.)

РАСПОРЕД ЧЕТА НА МИТНИЦИ

1. чета: на улазу у Вуковар из правца Сотина, од цесте Вуковар–Сотин – све до Дунава + 20-ак припадника МУП-а и цивили с Митнице,

2. чета: подручје Дудика + 20-ак припадника МУП-а и цивили с Митнице,

3. чета: од Дудика преко Лева баре до Славије + 20-ак припадника МУП-а и цивили с Митнице.

СПАЉИВАЊЕ ЛЕША НН ВОЈНИКА ЈНА КОД „КОМУНАЛЦА”

О појави спаљивања лешева војника ЈНА нека нам послужи исказ ПИЛИПА КАРАУЛЕ, вође огранка ХДЗ-а с Митнице и заменика команданта тзв. 204. батаљона (Митница):

Познато ми је да је на нивоу општине Вуковар (крајем јула 1991. мистар правосуђа у Влади РХ БРАНКО БАБАЦ распустио је Скупштинску општину Вуковар, легално изабрану на изборима 1990. и на место повереника именовано Марина Видића Билог, прим. ДВ). ПРЕОВЛАДАЛО МИШЉЕЊЕ ДА СЕ ЛЕШЕВИ ПРИПАДНИКА ЈНА СПАЉУЈУ КАКО НЕ БИ КАСНИЈЕ БИЛИ ПОДИЗАНИ СПОМЕНИЦИ ПОГИНУЛИМА И ДОЛАЗИЛО СЕ НА ПАРАСТОСЕ НА НАША ГРОБЉА. У вези с тим постојала је група на нивоу Вуковара која је била задужена за реализацију тих послова. На подручју Митнице спаљивање лешева у једном наврату извршио је КРЕКАЦ. Ради се о пет-шест лешева погинулих припадника ЈНА довезених код сурдука, код Комуналца почетком 10. мј. За тај обављен посао Крекцу се исплатило десет хиљада динара по наређењу Шољића.

Такође, познато ми је, да је најмање један леш крајем једанаестог мјесеца спаљен на каналу Врачарићеве праонице. То су спалили Звонко Матановић и још двојица, а што ми је Матановић рекао у КП дому.

ОВОЈ ИЗЈАВИ ИПАК БИСМО МОРАЛИ НЕШТО ДОДАТИ: ИДЕЈА О СПАЉИВАЊУ ЛЕШЕВА, РОЂЕНА У ГЛАВИ УМОБОЛНИКА, ИМАЛА ЈЕ, САСВИМ СИГУРНО, ЈОШ ЈЕДАН ЦИЉ – УКЛОНИТИ ТРАГОВЕ ЗЛОЧИНА.

ВОЈНОМ ТУЖИЛАШТВУ ПРИ ВОЈНОЈ ПОШТИ... на основу члана 151, став 6. Закона о кривичном поступку подносим

КРИВИЧНУ ПРИЈАВУ

против: ИШТУК ТАДЕ, цивила из Вуковара, Ул. ЈНА 103, сина Јозе, рођеног 4. марта 1961. у с. Љубинчић, СО Ливно, Хрватска, држављанин СФРЈ, војни рок регулисао... због постојања основане сумње да је: неутврђеног дана почетком јуна 1991. у Вуковару приступио паравојним формацијама.... тако што је под командом Шољић Ивана

учествовао у борбеним дејствима тзв. 204. бригаде ЗНГ против ...ЈНА... да би неутврђеног дана почетком октобра 1991. неовлаштено ЗАПАЛИО ЛЕШ НН војника, припадника ЈНА на силазу из Ул. ЈНА у јавно предузеће Комуналац тако што га је ПОЛИО КАНТОМ НАФТЕ И ЗАПАЛИО, а потом остатке леша умотао у најлон и запалио у пролазу ка вуковарској клаоници (некадашњој клаоници, прим. ДВ)... чиме је починио кривично дело... што произилази из изјава ХОРВАТ АНТУНА, ГУЗОВСКОГ ДРАГУТИНА, ЧАКАН ИГОРА И ФОРО ЈОСИПА.

Даље следи уобичајено, оружана побуна... усмерена на подривање Уставом... итд.

Сурдук – њуш до Дунава иде су многи Срби – војници ЈНА убијени, закојани или бачени у Дунав. Налазио се уз сџаницу за тџехнички њреїлед возила и „Комуналац”.

ИЗЈАВА ТАДЕ ИШТУКА

...Почетком десетог мјесеца 1991. враћајући се са посла из канцеларије РЈ Погреб из Ул. И. Л. Рибара (Таде Иштук је руководио РЈ Погреб, прим. ДВ)... на улазу у Комуналац возилом сам скоро налето на мртво тијело војника. Доласком у подрум Комуналца у којем су били ГУЗОВСКИ ДРАГУТИН, КНЕЖЕВИЋ ИВИЦА, ГРГИЋ НИКОЛА, ИГОР ЧАКАН, ХОРВАТ АНТУН, ФОРО ШАРЛОТА И ХОРВАТ МИРЈАНА дознао сам да је тијело војника остављено из возила црвене боје... у даљем разговору договорено је да ујутро пошаљем екипу из РЈ Погреб за пријевоз покојника... с тим се није сложио ХЕГЕДУШ ТОМИСЛАВ са образложењем **ДА СЕ ВОЈНИЦИ ЈНА НЕ МОГУ САХРАНИТИ ЗАЈЕДНО СА ОСТАЛИМ ПОГИНУЛИМ, УМРЛИМ И НАСТРАДАЛИМ У ВУКОВАРУ...** враћајући се с посла зауставио ме ШОЉИЋ ИВО и наредио да леш тог војника то вече запалим јер ће ме у противном послати... да учествујем у борбама. Из страха сам запалио леш војника поливши га нафтом, кајем се што сам то учинио, јер је страх од борби био јачи. Ујутро слиједећег дана... са мном су ишли да негдје сахранимо леш ЧАКАН ИГОР, ФОРО ЈОСИП И ВАЈНСБАХ АНТУН... након 30-ак м ...видјели смо мјесто без грма и са нешто земље и ту смо оставили тијело и на њега набацали земље да до њега не могу доћи пси луталице и свиње које су лутале по граду...

Напомена: Иштук спомиње тело другог НН војника које није спаљено, а о њему говоре и друге заробљене усташе.

Тако каже у својој изјави Таде Иштук од 18. 3. 1992, међутим, у изјави од 12. 3. 1992. говори нешто што је много ближе истини: „зауставио ме Шољић Иво испред зграде МЗ В. Назор у Ул. ЈНА и рекао да га морам спалити, јер ћу тако најбрже и најлакше га сахранити, да ћу тим спаљивањем смањити и раку који би морао ископати”. Такође, Иштук признаје да је учествовао у нападу, по наговору Иве Шољића, у Сремским Чаковцима (о томе смо нападу писали, прим. ДВ)

РЕЧ СВЕДОКА

ДРАГУТИН ФРАЊЕ ГУЗОВСКИ. рођен 24. 3. 1954. у Вуковару, са станом у Просиној ул. 45, у то време директор ЈП Комуналац у чијем је саставу и РЈ Погреб... у својој изјави од 12. марта 1992. скида сваку одговорност са себе и тврди „наредио сам Иштук Тадету да се леш пренесе у погреб”, а затим, између осталог, следеће: „Ујутро кад сам устао сазнао сам да је војник запаљен. О томе сам обавестио Шољића... на што ми је он одговорио да се то мене не тиче. После тога сам наредио Иштук Тадету да се леш закопа, што је он и учинио. После тога ми је рекао да му је Шољић наредио да се леш војника ЈНА запали”. (велика је невоља за нас приређиваче ових текстова што су искази час на хрватском језику и на ијекавици, а најчешће на српском и екавици чиме се много губи на аутентичности исказа, прим. ДВ)

ИГОР ЧАКАН, рођен 15. 11. 1965. у Вуковару, настањен у Ул. Иве Андрића, Русин, ...каже да није присуствовао спаљивању леша и додаје: „Драгути Гузовски, директор Комуналца, издао ми је наредбу да требамо закопати (спаљени) леш... Иштук Таде и ја смо га ставили на најлон и спустили се мало ниже (Чакан мисли на сурдук према старој клаоници, прим. ДВ), да га закопамо... прије тога Иштук је сам на своју одговорност узео бензин или нафту и запалио га. Тијело је било угљенисано и закопано 10-ак метара гди је пронађено”.

АНТУН ВАЈСНБАХ, Просина улица 49: „Угљенисани леш војника ...лежао је на бетону и згрчен на једну бочну страну... није био у распадању, понијели смо га једно 10 метара према бајиру... ту је било једно ужљебљење у брду. Онако умотаног набацили смо земљу ја и Јосип Форо... то је на брзину рађено због учестале пуцњаве”.

ЈОСИП ФОРО, рођен 31. 7. 1960. у Вуковару, настањен у Ратарској ул. 29б: (набраја ко је све био присутан)...отишао сам да помогнем Иштуку да се то што брже обави... Даљи исказ Ј. Фора слаже се са исказима осталих сведока.

АНТУН ХОРВАТ, рођен 15. 7. 1962. у Вуковару, Просина 47, каже да је спаљивање наредио Шољић и наводи ко је све био присутан код сахрањивања леша. Међутим, Хорват говори и о другом лешу пронађеном готово на истом месту где и леш спаљеног војника „Тај леш није

спаљен већ је сахрањен у кратер од гранате који се налази поред управне зграде... тај други леш пронађен је негдје крајем 10. мјесеца касно поподне. Приликом сахрањивања леша Иштуку је помагао Чакан Игор”.

Да будем личан: некада давно, не знам ни када, ни где, ни којом приликом, чуо сам стихове, највероватније црногорских ратника, које тек сада разумем и, ево, наводим их по сећању. Несрећни НН војник погинуо је два, а можда и три пута:

Ој, свијетли књаз Никола,
Књажевског ти твога скута,
Не дај својим јунацима
Да погину по два пута.

Овде је некад био „Комуналац”. Овде је решавана „судбина” убијених – да ли ће бити закојани, сјаљени или бачени у Дунав.

КРИВИЧНА ПРИЈАВА ПРОТИВ ПИЛИПА КАРАУЛЕ ВОЈНОМ ТУЖИЛАШТВУ ПРИ ВП... БЕОГРАД

На основу члана 151, став 6. Закона о кривичном поступку, подносим КРИВИЧНУ ПРИЈАВУ против:

КАРАУЛА ПИЛИПА, цивила из Вуковара, Ратарска брoј 37, сина Мирка, рођеног 23. 9. 1954. у с. Љубимчић, СО Ливно, Хрвата, држављана СФРЈ, аутомеханичара... ожењеног, оца троје деце... због постојања сумње да је:

У току јуна и јула 1991. учествовао у припремама МЗ В. Назор на Митници за оружану побуну тако што је прикупљао новац за набавку наоружања и анимирао грађане за будуће паравојне формације... а потом у циљу провере организованости и припремљености грађана своје МЗ на оружану побуну, повео грађане на смотру добровољачких одреда У БОГДАНОВАЧКОЈ ДОЛИ 10. 3. 1991. (организовао Томислав Мерчеп, прим. ДВ) да би након тога постао организатор оружане побуне управљене на подривање Уставом... тако што је:

- у априлу 1991. наредио припреме за подизање барикада на Митници, увођење ноћних стража и патрола наоружаних грађана,
- неутврђеног дана средином маја 1991. наредио формирање тзв. пункта на углу Илочке и Ул. ЈНА, са циљем контролисања проласка људи и возила и спречавања пролажења војних лица и војних моторних возила и борбене технике... где је неовлаштено одузета већа количина оружја,
- почетком јуна 1991. наредио подизање барикада код бугарског гробља... у циљу спречавања уласка моторизованих јединица у Вуковар,
- да би почетком јула 1991. добровољно приступио паравојној формацији ЗНГ... и постао заменик тзв. 204. бригаде... при чему је лично наређивао дејства артиљеријским оруђима... услед чега је више припадника ЈНА и ТО изгубило живот или рањено.

У периоду од маја до 18. 11. 1991... на основу одлуке донесене у кући Т. Мерчепа о вршењу принудног расељавања и ликвидација грађана српске националности... учествовао у доношењу одлуке о спровођењу акције „чишћења” Митнице на основу којег је извршено смењивање

председника СО Вуковар Славка Докмановића зато што је Србин, сачињени спискови тзв. екстремних Срба, вршени неовлаштени претреси, пљачка имовине, отварање ватре на српске куће, протеривања, расељавања... учествовао у акцији „чишћења” северних улица Борова насеља... што је изазвало масовно исељавање Срба (о свему томе, што се тиче Б. Н. смо већ писали, прим. ДВ). У десетом месецу 1991. подстрекавао да се лешеви војника ЈНА спаљују (и о томе смо већ детаљно писали, прим. ДВ)... чиме је починио кривично дело оружане побуне (следи уобичајена формулација и набрајање шта је све прекршио и због чега... „због свега изнетог, налазим да је ова кривична пријава оправдана и на закону заснована” – у потпису пуковник...)

ШТА КАЖЕ ОПТУЖЕНИ КАРАУЛА (само најинтересантнији делови; он заправо говори све оно о чему смо писали и што нам је већ познато, но, ипак... прим. ДВ)

СПАЉИВАЊЕ ЛЕШЕВА: Познато ми је да је на нивоу општине Вуковар ПРЕОВЛАДАЛО мишљење да се лешеви погинулих припадника спаљују како се не би касније подизали споменици... спаљивање лешева на Митници извршио је Крекац... ради се о пет-шест лешева... доvezених код сурдука код Комуналца... такође ми је познато да је најмање један леш крајем 10. или почетком 11. мјесеца спаљен у каналу Врачарићеве праонице... то су спалили Матановић Звонко и још двојица.

ПРВИ КОНТАКТ С ХДЗ-ом: Мој први контакт с ХДЗ-ом био је у Бапској гдје сам ја снимао скуп. Тада је предложена група људи који су имали задатак да припреме све за промотивни скуп у центру Вуковара. Задатак тих људи је био израда трибине, декорација, објед и остало... На скупу се поред познатих говорника појавио и Божо Сребровић и Јозефина Варга, која је некад радила у апотеци. Скуп је прошао мирно. Осим што је мања група људи константно звиждала (била је то група људи, чланова Радничке партије, а што до контакта и обрачуна није дошло, може се само захвалити присуству милиције, прим. ДВ).

ПРВИ ХДЗ КАНДИДАТИ: Са Митнице предложени су кандидати за Општину Стипо Секулић и Здравко Шермет, а за Сабор Сребровић Божо. Општински одбор се повремено састајао... састанци су били неко-ректни... сводили су се на Мерчепова предавања. Тко год би покушао са својим идејама БЛАГО ЗАДРО И ДАМИР МИХАЉЕВИЋ СКАКАЛИ

СУ У ОЧИ... Мерчеп је све више губио и на крају изгубио повјерење одбора.

ОДНОСИ С МЕРЧЕПОМ: Са Мерчепом сам дошао у сукоб већ од самог почетка. Он никада није пристајао на тимски рад... није успио успоставити контакт са водећом странком због своје самовоље и недемократичности... Проблеми са Мерчепом су били око минирања локала и пуцања по кућама... по мени особа врло ниских интелектуалних способности... дрзак одрешит наметљив... на састанцима се понашао диктаторски...

БАРИКАДЕ, МИНИРАЊА: почеле су се појављивати барикаде у Трпињи и Бршадину... тад су најекстремнији захтјевали да и ми то исто радимо – ставимо барикаде... тада је дошло до најгорег. Почели су летјети у зрак киосци са штампом, угоститељски објекти... ту вјерујем да и није увијек пресудан био национални елемент него конкуренција (наравно, Пилип Караула свјесно заобилази да каже да се ради о киосцима са српском штампом, српским кућама и радњама, прим. ДВ). Тада су се чешће јавиле крађе кућа и минирања... сумњало се да Мерчеп има екипу која то ради но нисмо могли доказати... градом су кружиле приче о Мерчеповим криминалцима који проваљују у станове, пљачкају их и издају коме они хоће... из Заграда је дошло наређење да се поставе барикаде као одговор барикадама с друге стране. Једанпут је јављено из МЗ гдје смо имали дежурства да је виђен црвени ауто са групом наоружаних људи. Шољић је то провјерио, рекли су да је власник негдје са Трпињске цесте. Звао сам и Мерчепа и Задру и молио и пријетио да нећемо дозволити да се њихови људи врзмају по Митници.

БОРБЕ НА МИТНИЦИ: Наша артиљеријска јединица... имала је више циљева. Тукли су у правцу Вучедола, Голдшмита (један салаш, прим. ДВ), касарне, Кугиног гробља, Богдановачког раскршћа и још неким мјестима. Наредбе смо примали директно од Јастреба или од нашег штаба. Митница је тучена највише из даљине артиљеријским оруђима. Али било је и директних напада... Један од јачих напада десило се на Дудику... у том нападу један тенк и једна самохотка нагазили су на нагазне мине, негдје иза Бикијевог салаша. По причи Нуић Марка који је водио напад, Комшић Стипо се пробио до возила и запалио их. Наводно су тамо виђена два леша. У посљедње вријеме најчешће је

нападан пункт уз Дунав код Ристићевог салаша. Тај је положај губљен и освајан неколико пута. Шољић је тражио помоћ од Јастреба који му је послао војну полицију која је помогла код враћања тог положаја. У тој борби имали смо једног мртвог и једног рањеног, а и један припадник ЈНА је погинуо.

ПРЕДАЈА МИТНИЦЕ И СМЕЊИВАЊЕ КОМАНДАНТА ШОЉИЋА

По договору од 17. 11. 1991, осамнаестог је са представницима ЈНА договорио и предао јединицу. До негдје око 12. 11. сам био замјеник команданта 204. батаљона Тада је због извјесног неуспјеха, Јастреб смијенио Шољића писменим дописом... рекао сам да то за нас не важи, јер код нас нитко није именовао команданта па није имао право ни да га смјењује. То су били тешки дани, константно смо били засипани гранатама, све је више било рањених. Људи су долазили с питањима гдје да се преселе, па се почело говорити и о предаји. Било је говора о пробоју и бјекству... идеја о предаји ми је била прихватљива, с њом су се сложили Комшић, Нуић Мандић и Ошуст и неки други.

Нешто касније (22 сата), чуо сам да војни представник позива Јастреба да му се јави, али се овај није јављао... био сам упоран, представио сам се као представник Митнице... он ме питао да ли знам увјете предаје. Набројао је неколико: да борци изађу и предају оружје, па ће онда изаћи цивили који ће бити транспонтовани у Хрватску, а војска бити задржана као ратни заробљеници. Те да ће према њима бити поступано по Женевској конвенцији и даље да ће бити размијењени... договорили смо се да борци дођу до бугарског гробља, да ту оставе оружје и раздвоје се од цивила... Око три сата појавила се велика колона људи на цести. Пуно жена, дјеце, старца, људи бораца... ту су борци остављали оружје и онда одлазили у камионе одакле су одвезени на економију Јакобовац... цивили су одвезени такође војним возилима.

ШОЉИЋ БЈЕЖИ: Он је задњих дана и прије смјењивања спомињао бјег. Једно је вече отишао с Ивицом Иваником који је био штапски курир да наводно осмотре Дунав (видјели су шлепере). Послије тога се

више није вратио. Шољић је нестао 14. или 15. 11... претпостављамо и прича се да је отишао преко Дунава.

УЗРОЦИ ШОЉИЋЕВОГ СМЕЊИВАЊА

Сам чин његовог смењивања договорио се мислим 12.11. у ноћи око 2.30 сата. Дошли су Јосип Томшић Оса и један припадник војне полиције. Дали су нам сваком коверту. У њој је допис од Младог Јастреба, тада главног Јастреба, иначе капетана у ЈНА БРАНКА БОРКОВИЋА (Б. Борковић је дезертирао из ЈНА и прикључио се усташким јединицама, прим. ДВ). То је било разјашњење Ивана Шољића. Јастреб га оптужује због пада Сајмишта и можда губитка 200 цивила... такође га оптужује да се код нас скривају људи који бјеже од Јосипа Томшића-Осе... мене именује за заповједника и одмах тражи 20 људи као испомоћ Томшићу, да пронађем људе који се од њега скривају код мене те захтјева да пронађем некакве сандуке наводно бачене из авиона на подручје Митнице... с крвном плазмом и цигаретама.

СРБИН МЕЂУ УСТАШАМА: Постоји могућност да су неки борци отишли с цивилима. Један ми се чак обратио. ПЕТКОВИЋ ВОЈО, који има здравствених проблема, Србин по националности, упитао ме гдје да се сврста. Предложио сам му да оде са цивилима што је он и учинио. (Воју Петковића сам добро познавао, био ми је комшија „преко башче”. Отац му је био партизан, мати Њемица. У само предвечерје рата из његовог дворишта чуо сам како група њих пева усташке песме, прим. ДВ).

ОТВОРЕНО ПИСМО ПРЕДСЈЕДНИКУ РЕПУБЛИКЕ ХРВАТСКЕ

Господине Предсједниче!

Један сам од браниоца Вуковара. Налазим се у Сремској Митровици с осталим борцима и цивилима из Вуковара и Борова насеља. Кад је почео процес демократизације у Хрватској прихватио сам га и прикључио се међу првима. У МЗ Митница смо организирали живот на нови начин. Радили смо доста успјешно. Сужи-

вот са Србима је био на задовољавајућем нивоу. Проблеми у нашу мјесну заједницу су углавном долазили са стране.

Кад је почео рат у Хрватској стали смо на браник домовине и успјешно бранили град и Хрватску. У тој борби често смо се осјећали сами и напуштени. Не тврдим да смо били напуштени, вјерујем да сте помогли колико сте могли, али ми смо се тако осјећали. У моменту кад су цивилне жртве почеле расти због жестине напада и недостатка читавих склоништа (подрума) били смо присиљени из хуманости према дјечи, женама и старцима предати се. Сада се налазимо у веома независној ситуацији. Не знамо гдје су нам обитељи, нити оно знају за нас. Многе супруге, мајке и дјеца ишчекују своје, а не знају да их никада неће видјети јер су они пали на бранику домовине. Ми остали чамимо размишљајући да ли су нам дјеца гладна, је ли им хладно, ја особно не знам ни гдје су моји. Приближавају се божићни благодани. Хрватска је у рату крвари али се спрема за Божић. Ви и већина већ припремате божићне дарове, спремасте се за дочек Нове године а о чему размишљамо ми у Сремској Митровици, Зрењанину, Нишу.

Не мислите ли господине предсједниче да би мојој дјечи најљепши божићни дар био, кад би им се вратио отац за којег не знају већ четири мјесеца. Зато Вас у своје име и у име свих хрватских заточеника молим да искористите ауторитет и могућност да убрзате нашу размјену. Посебно ако држите припаднике ЈНА са њиховим обитељима заточеним у војарнама у Хрватској. Схватите да ни они нису криви као ни ми. Затекли су се игром случаја у таквој ситуацији. И они имају своје обитељи и њима се примичу благодани које би хтјели провести са својим најближима.

Господине Предсједниче поздрављам Вас у своје име и у име око осамсто Вуковарчана из Сремске Митровице. Желим Вам сретан Божић и божићне благодане, те успјешну и сретну Нову годину. Надам се да ћете учинити све што је у Вашој моћи.

Дана, 15. 12. 1991. године
Сремска Митровица

Заповједник обране Митнице (204. батаљон)
Пилип Караула

МИТНИЦА – ВУКОВАР

ИСТРАЖНОМ СУДИЈИ ВОЈНОГ СУДА У БЕОГРАДУ

Војни тужилац при ВП... на основу члана 6. Закона о војном тужилаштву и чл... подноси

ЗАХТЕВ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ИСТРАГЕ... против:

1. ПИЛИПА КАРАУЛЕ... (његову биографију већ знамо).
2. ЗДРАВКА КОМШИЋА, цивила из Вуковара, од оца Ивана, рођеног 7. 2. 1956. у Зеници, са пребивалиштем у Вуковару, Ул. братства и јединства бр. 28, раније држављанин СФРЈ, сада са пребивалиштем у РХ.
3. МАРКА НУИЋА, цивила из Вуковара, од оца Илије рођеног 16. 9. 1949. у Вуковару, Ратарска 2...
4. СТЈЕПАНА МАЧКОВИЋА, цивила из Вуковара, од оца Мирослава, рођеног 15. 6. 1951. у Ловасу, са пребивалиштем у Вуковару, Улица В. Влаховића 84 ...
5. ИВАНА МИКУЛИЋА, цивила из Вуковара, од оца Славка, рођеног 5. 9. 1958. у с. Градово... Ул. ЈНА 212, Вуковар...
6. ТАДЕ ИШТУКА (подаци већ наведени)
7. ИВИЦЕ СТОЈАНОВИЋА, цивила из Загреба, рођеног 30. 3. 1959. у Вуковару, запослен у МУП-у Загреб...
8. ИВИЦЕ ШМИТА, цивила из Вуковара, од оца Ђуре, рођеног 7. 7.
9. МИЛАНА ЛИНИЋА, цивила из Вуковара, од оца Милана, рођеног 18. 8. 1950, Ул. В. Влаховића 88...
10. РАДЕ АЛАНЦАКА, цивила из Вуковара...
11. АДОРЈАНА ГОТХА (подаци познати)
12. ПЕТРА МЛИНАРИЋА, цивила из Борова насеља, од оца Николе, рођеног 24. 2. 1944. у Скочају, Бихаћ, пребивалиште у Б. насељу, Личка 25...
13. ИВАНА ВУЧКОВИЋА, цивила из Вуковара, од оца Јуре, рођеног 3. 7. 1960. у Вуковару, Ул. колодворска 7...
14. СТАНКА ЈАРЧЕВИЋА, цивила из Б. насеља, од оца Алојза, рођеног 16. 1. 1940, у Варешу, пребивалиште Трпињска цеста 12...

Због постојања озбиљне сумње да су:

1. КАРАУЛА, КОМШИЋ, ЈАНКОВИЋ, НУИЋ, МИКУЛИЋ, ИШТУК, СТОЈАНОВИЋ. ШМИТ И АЛАНЦАК

У току године 1991. учествовали у оружаном побуну... (следи већ уобичајена оптужба и набрајање кривичног дела, посебно на подручју Митнице, где су учествовали у акцијама, појединачно и групно, шта су починили, да ли је било жртава – што нам је углавном све познато; даље се набрајају чланови и тачке КЗ СРЈ који су повређени... прим. ДВ).

ВУЧКОВИЋ сам: у октобру 1991. био распоређен на пункт „Зока” у улици Ђергајски одвојак, а онда на положај у Ул. Васе Ђурђевића где је био заповедник на противавионском топу 20/3 мм из којег су гађани циљеви на земљи, моторна и оклопна возила ЈНА, у једном случају у рејону предузећа Грађевинар... погођен оклопни транспортер (опет следе чланови и ставови повређеног КЗ СРЈ и који важе за овај случај).

КАРАУЛА, КОМШИЋ, НУИЋ, МАЧКОВИЋ И ИШТУК... дана, 4. 7. 1991. отишли „као појачање” у Б-насеље где су учествовали у акцији „чишћења” северних делова тог насеља... тако што су наоружани и снабдевени картама на којима су биле означене српске куће насилно упадали, вршили незаконите претресе, отварали ватру, претили убиствима... вршили незаконита лишавања слободе и убиства... убијени су Драган Мијатовић и Стојан Стојановић као и неки други грађани... (опет следи који чланови КЗ СРЈ долазе у обзир).

КОМШИЋ, МАЧКОВИЋ, МИКУЛИЋ, ИШТУК: њих се углавном терети у овој оптужници за случај у Сремским Чаковцима и убиству Миодрага Нађа из Сотина...

СТОЈАНОВИЋ, ШМИТ И ЛИНИЋ терете се за убиство цивила ИВАНА ЈАГИЋА, Ул. Чворковац... на начин што су на њега испалили неколико метака из својих аутоматских пушака.

КАРАУЛА сам: оптужба се односи на случај спаљивања лешева код Комуналца на Митници о чему смо такође писали.

СТОЈАНОВИЋ И АЛАНЦАК: дана 15. 10. 1991. оскрнавили, а затим уништили лешеве осморице припадника оружане снаге ЈНА који су изгубили живот у кући Круне Вучковића у Илочкој улици у Вуковару...

изнели их из куће и спалили с тим да је пре тога Стојановић из свог оружја пуцао по лешевима војника... (које је ово убиство по реду већ убијених војника ЈНА? прим. ДВ).

ИШТУК сам: почетком октобра 1991. испред Комуналца оскрнавио и уништио леш НН војника, а затим га спалио, замотао у најлон и закопао... (и о томе смо писали)

На крају предлажу се сведоци, идентификација лешева, да се против осумњичених одреди притвор, да се изда потерница... због основане сумње да су именовани починили... итд. – потпис пуковника...

АЛИ, НЕ ЛЕЗИ, ВРАЖЕ: Војни суд, по ко зна који пут, предлаже да се „предмет уступа Вишем суду у Вуковару, јер су злочини почињени на територији РС Крајине...”

СПАЉИВАЊЕ НН ВОЈНИКА У ИЛОЧКОЈ УЛИЦИ

Из захтева за спровођење истраге јасно је да су војници ЈНА или њеног резервног састава страдали у две, односно три етапе. Ивица Стојановић, цивил из Загреба, Рафо Аланџак и Милан Линић учествовали су у борбеним дејствима у рејону Илочке улице на Митници и да је том приликом убијен и спаљен један неидентификовани војник ЈНА. За спаљивање оптужени су ЗЛАТКО БОРИЋ, МИЛАН ЛИНИЋ и др., а у кући КРУНЕ ВУЧКОВИЋА УБИЛИ ЈОШ ОСАМ ПРИПАДНИКА ОРУЖАНИХ СНАГА СФРЈ. Ових осам војника спаљени су у два наврата, четири по четири леша. ИВИЦА СТОЈАНОВИЋ се оптужује да је као заповедник пункта наредио потчињенима да лешеве војника изнесу из куће и спале их. За спаљивање је одређен Рафо Аланџак с још неким припадницима паравојних формација. Оптужени ЦРЊАЦ СЛАВКА ЈОСИП, рођен 9. 9. 1971. у Вуковару, настањен у Херцеговачкој ул. бр. 12 о томе каже:

„После тенковског напада крајем 10. мј. на Илочку улицу у кући Вучковић Круне је под рушевинама остало 8 лешева војника и један леш који је био ван рушевина у дворишту исте куће... заповедници Стојановић Ивица и Матановић Ивица одредили су:

Аланцак Рафу, Левачић Ђуру, Црњац Јосипа, Матановић Звонка, Чернок Антуна, Линић Антуна, Болдиш Јосипа, Мачковић Стјепа и Белог... сви наведени одлазимо до поменуте куће, разбацујемо шут од черпића, а Аланцак, Левачић. Матановић З. Антун Линић извлачимо четир леша и односимо до праонице Врачарић... Пред каналом су СВА ЧЕТИР ЛЕША СВЛАЧЕНИ, СА ЊИХ СКИДАНА ОБУЋА И ОДЈЕЋА, У СВА ЧЕТИР ЛЕША ЈЕ ПУЦАО У ПРЕДЕЛУ ГЛАВЕ И ГРУДИ СТОЈАНОВИЋ ИВИЦА... ПОСЛЕ ЊЕГА У СВА ЧЕТИР ЛЕША ЈЕ ПУЦАО МАЧКОВИЋ СТЈЕПАН, ПОСЛЕ ЊЕГА У ЛЕШЕВЕ ЈЕ ПУЦАО ЏАНКИЋ БОЖИДАР. Пошто је у лешеве пуцано бачени су у канал, заливени нафтом... залили су их Матановић З. и Линић који су их и запалили.”

Леш који је био у дворишту куће (ради се о лешу НН војника из исказа И. Стојановића, прим. ДВ) такође је паљен, али прилично неуспешно. Палили су га Џанкић и Бели.

После овога (исти у истом саставу)... на исти начин поступили су и са четир преостала леша у оближњем кукурузишту (раније поменути леш који није изгорео, поново је паљен у каналу праонице... с тим да га је Болдиш Јосип секао ловачким ножем на више места).

Ова ужасна прича која сама за себе говори о кукавичлуку, садизму и мрачњаштву усташких злочинаца, упућује још на нешто: ОВИ НЕСРЕЋНИ ЉУДИ УБИЈАНИ СУ ЧАК ЧЕТИРИ ДО ПЕТ ПУТА. НН војник је прво убијен, затим први пут паљен, сечен ножем, па по други пут паљен. Осморица војника убијени су чак пет пута: у обрачуну с усташама, кад у мртве пуца Стојановић, кад у мртве пуца Мачковић, кад пуца Џанкић, на крају спаљивањем.

(Напомена: очито је да је у истражном поступку дошло до замене Линић Милана и Линић Антуна, прим. ДВ)

СПАЉИВАЊЕ ЛЕШЕВА ВОЈНИКА ЈНА У УЛИЦИ ХЕРОЈА СРЕМСКОГ ФРОНТА

ЗАПИСНИК о ексхумацији... састављен 20. 11. 1991. у Улици хероја сремског фронта број 3... следи ко је све присутан закључно с др Зораном Станковићем, специјалистом судске медицине (околину, детаље, унутрашњост дворишта нећемо преносити, прим. ДВ).

Врши се откопавање мање хумке... на око 40 цм откопане земље уочава се мушки леш у војничкој униформи, означен је бројем С – 530. На кошуљи се уочава чин десетара... леш је дужине око 173 цм, положен на леђа. На левој руци сат марке „Ракета”... У десном слепоочном пределу налази се рана неправилног облика промера 13 пута 8 мм замазана црним катраном...у левом темено-потиљачном пределу рана промера 30 пута 35 мм из које вири део можданог разореног ткива.

Врши се откопавање веће хумке... пажљиво је откопан квадрат два пута 2 м... уочавају се војничке чизме и делови људског тела; уочавају се четири леша делимично спаљена, са делимично одвојеним екстремитетима. Три леша су трбухом према земљи, а један положен на леђа.

Под бројем С – 531 означен је мушки леш са прекинутим доњим екстремитетима. Од карличног појаса горе у пределу грудног коша и трбуха постоји целина, а оба доња екстремитета су пронађена улево... потпуно прекинута.

Под бројем С – 532 означен је мушки леш ...окренут трбухом према земљи са раширеним рукама. На себи је имао делове одеће – одело за посаду борбеног возила.. десна нога савијена у колену... у усној шупљини се виде зуби... Лева лисна кост сломљена у средњој трећини, кров лобање разорен.

Под бројем С – 533 означен је мушки леш угљенисан у пределу трбуха и грудног коша... недостаје лева подлактица са шаком.

Под бројем С – 534 означен је мушки леш, угљенисан, окренут трбухом према земљи. На ногама налазе се војничке чизме и трагови униформе...У усној шупљини се виде зуби. Уочава се рупа у левом темено потиљачном пределу.

...као нестали војници воде се: Жељко Поповић, Небојша Живанчевић, Слободан Попадић, Крстић, Зоран Фелдежди, десетар. У потпису капетан 1. класе...

ШТА СЕ ЗАПРАВО ДЕСИЛО

Шта се заправо десило, тужна је тема ове приче. Посаду тенка чинили су Слободан Попадић, командир тенка, Иван Живковић, нишанџија и Драгиша Гајић, возач тенка. У посади БОВ-а (борбено оклопно возило) били су водник Саша Јовић, десетар Зоран Фелдежди, затим војници Жељко Поповић, Небојша Живанчевић и још један придодани пешадинац с презименом Крстић. Убијена су петорица војника од којих су четворица спаљени. То су Жељко Поповић, Небојша Живанчевић, Слободан Попадић, Зоран Фелдежди и Крстић Н.

Оно што бисмо хтели да истакнемо је следеће: Војни суд у Београду 24. 12. 1993. ОГЛАСИО СЕ СТВАРНО НЕНАДЛЕЖНИМ и за овај случај. Преносимо део Решења:

Војни суд у Београду оглашава се стварно ненадлежним за поступање у кривичном предмету против ИЛИЈЕ АЧКАРА, цивила из Загреба, АНТУНА ГАЗАФИЈА, цивила из Бапске, ИВИЦЕ ЧАНЧАРА, цивила из Чепина, ИЛИЈЕ БАБИЋА, цивила из Вуковара и СТЕПАНА ДУГАНА, цивила из Загреба, због кривичног дела оружане побуне из члана... па предмет уступа Вишем суду у Вуковару, као стварно месно надлежном.

НА КОРДУНУ ГРОБ ДО ГРОБА

Службена забелешка, сведочење очевица – малолетника – део изјаве

Кад су опколили кућу, гардисти су позивали војнике да се предају речима: „Четници, предајте се! Опкољени сте! Запалићемо вас”. Војници су одговарали да се неће предати, а онда су почели певати песму „На Кордуну гроб до гроба”. Гардисти су онда почели пуцати тромблонима и другим оружјем, а бацали су и бомбе. Кров те куће се срушио и запалио. Све је утихнуло...

У наставку следе приче очевидаца и свако од њих додаје по неки важан моменат, неки детаљ, „ситницу” која је одлучивала о људским судбинама, где су пронашли убијене, у каквом положају, у каквом стању, шта су пронашли код њих, шта је ко рекао итд, а завршено је и

забележено у Адашевцима, дана 14. 11. 1991. с потписом правног референта, капетана...

Готово идентична изјава НН сведока сачињена је и у Шиду, а сличних сведочења о случају у Ул. Хероја сремског фронта има још и углавном се сви слажу у оном најважнијем – трагичној судбини војника или резервиста ЈНА.

Овим случајем ми приводимо крају наш фељтон „Трагом хрватских злочина” који је 1996. излазио у новинама *Борово* за које рекосмо да су у том времену рата и припреме за „мирну реинтеграцију хрватског Подунавља” биле не само фабрички лист, него и једине новине на територији бивше РСК које су се бавиле и друштвено-политичким темама, посебно злочинима над Србима у новој хадезеовској и туђмановској Ендехазији. Чини ми се да нам је то био и једини циљ.

Међутим, фељтон се није ограничио само на подручје Вуковара, Осијека и околине, већ се у својим последњим наставцима бавио и злочинима у другим деловима Хрватске, посебно у Лици (Дивосеело, Читлук) као и у неким деловима БИХ.

На крају, свако од нас може са пуним правом да постави питање: ШТА ЈЕ БИЛО СА УСТАШКИМ ЗЛОЧИНЦИМА? ДА ЛИ СУ КАЖЊЕНИ? Одговор је врло прост и једноставан: ТРЕСЛА СЕ ГОРА, РОДИО СЕ МИШ! Или – ПОЈЕО ВУК МАГАРЕ! Као потврду, ето нам примера суђења Томиславу Мерчепу и Бранимиру Главашу. Сетимо се те судске и правничке срамоте хрватског правосуђа и све ће нам бити јасно. Али, није само то проблем, што злочинци нису адекватно кажњени (можда тек понеки симболично „да се Власи не досете”). Већи је онај који следи и који се већ надвио над нама, замена теза: ЗЛОЧИНАЦ ПОСТАЈЕ ЖРТВА, А ЖРТВА ЗЛОЧИНАЦ! То сада популарно називају ревизијом историје. И што је најжалосније – УСПЕВАЈУ У ТОМЕ!

Још једном: вечна захвалност проф. ВОЈИНУ ДАБИЋУ И КСЕНИЈИ ЛУКИЋ; њихов рад у Вуковару највише смо користили радећи фељтон „Трагом хрватских злочина”.

БОРБА ЗА ОПСТАНАК И ОСТАНАК

Денацификација и деусташизација у Хрватској није никад ни започета, а камо ли да је обављена и завршена. Напротив, мржња као константа, као болест и патолошко стање, са заиста ретким изузецима, према Србима и даље је ту, увек присутна; надвијена као Дамаклов мач над нашим главама. Споменути оно што нам се десило у Другом светском рату, подбројати и записати жртве и њихове усташке крвнике, било је равно самоубиству – онај који би то учинио, ставио је сам себи омчу на врат и затегнуо је и измакнуо столицу. Бакарић је на време у Хрватској „склонио” све оне који су, на било који начин, покушали да ствари назову правим именом и изведу их „на чистац”. Сетите се шта би са Бркићем, Жигићем, Опачићем... Крцуном и Ранковићем (Броз). Сетите се да су многи српски руководиоци ћутали, шенили пред маршалом... сетите се и запитајте се зашто су ћутали.

Време након Титове смрти, а и још много раније, није ништа добро обећавало. Оно што се дешавало у Хрватској, и о чему смо сведочили, код Срба у Вуковару примљено је са страхом; тако их је научила нова историја и још заиста свеже и незарасле ране из тзв. НДХ. И управо је то и био узрок што се у Вуковару, на време, окупила група људи која је знала шта нам се спрема, група одважних, а с пуним правом рекао бих – и храбрих. У оно време назваше се – назвасмо се ! – групом српских интелектуалаца и управо је та група прва и кренула у акцију спасавања: изношења и обелодањивања истине о намерама и наканама нове хаџеовске власти. Неко је морао почети; а било нас је – од просветних радника, судија, лекара, економиста, службеника... до пензионера и неименованих смртника. У исто време, а то би требало и те како истаћи, неко је морао први да потури своје главе напред, пре свих и „ставити их у торбу”. Па да кренемо неким редом.

Када је после МАСПОКА у Хрватској забрањен рад Матици хрватској, по неком комунистичком аутоматизму забрањен је 1971. године и рад СКД „Просвјета” у Загребу са свим својим пододборима у целој Хрватској. Па, не може се, за бога милога, забранити рад некој институцији у Хрватској, а да се то исто не деси и у Србији, односно Србима. Кад је због нечега крива Хрватска, мора бити крива и Србија и цели

српски народ. То вам је та идеолошка равнотежа – уравниловка. Зато је и један од првих задатака поменуте – групе интелектуалаца – био рад на обнови СКД Просвјета, пододбор у Вуковару. Но, пре тога, ваљало је и требало предузети неке кораке који нису трпели одлагање. Зато на састанку интелектуалаца Вуковара и вуковарских села, одржаном 30. јануара 1991. године у Вуковару договорено је да се ПРЕДСЕДНИШТВУ СФРЈ, САВЕЗНОМ СЕКРЕТАРИЈАТУ ЗА НАРОДНУ ОДБРАНУ и средствима јавног информисања упути следеће

САОПШТЕЊЕ

Ми, интелектуалци Вуковара и вуковарских села настањених српским живљем, запрепашћени и заплашени припреманим геноцидом над старјешинама и војницима ЈНА и српским народом у Републици Хрватској, тражимо од Предсједништва СФРЈ и Савезног секретаријата за народну одбрану да досљедно и без поговора проведу одлуку о разоружању свих паравојних формација те да прикупљено оружје искључиво контролише ЈНА. Та одлука спроведена је само дјеломично међу хрватским редарственицима – резервистима, док специјалне јединице, а посебно чланови ХДЗ-а, још увијек посједују оружје и могу га употријебити у сваком моменту. Најенергичније захтијевамо њихово потпуно разоружање те да се одмах отвори судски процес против хрватских министара Бољковца и Шпегеља, који се и даље појављују на ХТВ изругујући се вашим одлукама и приказаном филмском материјалу, те др Фрање Туђмана и Стипе Месића без чијег се знања и одобрења геноцидне радње нису могле припремити.

Изјаве Фрање Туђмана у Сабору Републике Хрватске 25. 01. 1991. године да ће оружје остати у њиховим, хадезеовским рукама, да га употријебе ако им затреба, као и Стипе Месића од 29. 01. 1991. да никаквих оставки неће бити јер за то нема разлога, унијеле су додатни немир међу српским становништвом овог подручја, а док се не уклоне сви узроци тога страха, хрватски министри Бољковац и Шпегељ, предсједник Туђман и потпредсједник Предсједништва СФРЈ Стипе Месић, уплетени у ове срамне и фашистичке припреме, мира и мирног сна међу Србима Вуковара и вуковарских села неће бити.

Српски интелектуалци Вуковарске општине

Готово истовремено упућен је и

МЕМОРАНДУМ СКУПШТИНИ ОПЋИНЕ ВУКОВАР

Језик је јединствена и непоновљива жива снага сваког народа којом је чврсто везана не само култура, него и постојање једног народа. Зато питање језика није ствар само најужих стручњака – лингвиста, него је то ствар сваког народа и сваког појединца у њему. Сви смо позвани да чувамо, штитимо и његујемо свој сопствени језик јер само тако можемо сачувати свој етнички идентитет. Срби у Хрватској! Својим језиком и својим писмом одржали смо се у прошлости, с њим једино можемо у будућност. Каква ће нам бити та будућност и хоћемо ли је уопће имати ако нам нови хрватски устав не гарантује равноправност? Сву своју снагу, сву своју духовну енергију морамо нужно уложити да бисмо, у овом времену наглих страсти, многих заблуда и националне искључивости, тако присутне у хрватском Уставу и хадезеовском Врховништву, сачували своје национално и људско достојанство.

Српски народе у Хрватској! Не смијемо повјеровати у обману новог хрватског Устава по коме се, проглашавајући хрватски језик и латиницу службеним језиком и писмом, дозвољава употреба ћирилице (само! а српског језика?) у неким срединама. Велику обману истог момента, приликом усвајања Устава, потврдио је Шиме Ђодан, цинизмом непримјереним мјесту и времену, да Срби могу писати ћирилицом, али на папиру што га од куће донесу. Анималном мржњом, параноичним иступима саборских „часника”, дочекани су и одбијени сви амандмани којима би нам се уставом обезбједила равноправност. Хрватски национални ексклузивитет у Сабору негирао је сва наша права за која смо се вијековима борили и посједовали их и у хабзбуршкој монархији и од стварања Југославије 1918. и 1945. године. Историјско искуство и још свјеже ране на физичком и духовном ткиву српског народа опомињу нас да не смијемо вјеровати добрим намјерама хрватског Врховништва и Устава, поготово што таквих намјера чак ни декларативно нема. Напротив, јасна је њихова намјера да српски народ сведе на националну мањину одузимајући му елементарна људска права: право на језик, писмо, право на образовање и културне институције, право на духовни и вјерски живот заједнице, те да нас духовно и физички затре. Зато

је дужност сваког Србина у Хрватској да се свим силама, физичким и интелектуалним, одупре таквом затирању, а то ћемо, између осталог, постићи бранећи свој српски језик, своју ћирилицу, само неке од атрибута – одредница сваког народа и услова његовог опстанка. То нам је света дужност, право и обавеза према најмлађим припадницима нашег народа – српској дјечи, којима у Републици Хрватској пријети опасност асимилације и похрваћења. Обраћамо се свим просвјетним радницима Србима – учитељима, наставницима, професорима да се одупру насиљу над властитим културним, духовним и историјским бићем, да не постану, зарад лажне материјалне сигурности, слијепи службеници – поданици хрватског Врховништва и да не честују у кроатизацији српске дјече. А што се језика тиче, кога хрватски језикословци називају „хрватским књижевним”, Хрвати су га почели учити тек прије 150 година, односно од онога дана кад је Људевит Гај штампао своје прве новине 1836. штокавским нарјечјем.

Нажалост, морамо констатовати да су процеси асимилације и затирања српског народа у Хрватској одавно присутни. Били смо, од самог доласка на ове просторе, изложени репресалијама политизованог католичанства, унијаћењу, разним велеиздајничким процесима, геноциду, уставима, а у посљедње вријеме и масовним отпуштањима с посла. На одбрану својих националних права од нове хрватске власти и устава, дакако „најдемократскијих на свијету” имамо велико историјско право, оправдање и разлог: у конституисању хрватске државности, након деветстољетног чекања, српски је народ у Хрватској равноправно учествовао с хрватским народом. Чак и знатно више, а зашто то не рећи, јер су преко 80% партизана у Хрватској били Срби. Српски народ у Хрватској је историјски и политички народ па се зато не можемо помирити с дискриминаторским хрватским Уставом према српском народу у Хрватској, те стога, позивајући се на „Повељу Уједињених нација”, „Опћу декларацију о правима човјека” у којој стоји да се „сва људска бића рађају слободна и једнака у достојанству и правима”, да не смије бити дискриминације, поред осталог, језика, вјере, политичког и другог убеђења, националног и социјалног поријекла итд, позивајући се на „Међународни пакт о грађанским и политичким правима”, на хелсиншку „Декларацију о начелима односа међу државама”, на њезино седмо начело о поштовању права човјека и основних слобода, а што

је СФРЈ све уредно ратификовала, позивајући се на одлуке Завноха из Топуског, а обраћајући се Скупштини опћине Вуковар и њеним грађанима, јавности Републике Хрватске и СФРЈ, као и свјетској јавности, ми – српски народ у Хрватској, посебно Срби вуковарских села и Вуковара, захтијевамо:

1. Измјену члана Устава којим се одређује назив службеног језика и писма – хрватски језик и латиница;

2. а) Двочлани назив језика: хрваткосрпски / српскохрватски и равноправну употребу оба писма – латинице и ћирилице;

2. б) Међутим, уколико не дође до промјене члана Устава о називу језика и искључиво употребе латинице, свој ћемо језик звати именом који му припада – тј. српским;

2. в) Будући да ће нови устав нужно довести до поларизације међу хрватским и српским народом у РХ, посебно дјецом, у том случају захтијевамо оснивање српских школа са српским језиком и писмом;

3. Равноправну употребу ијекавског и екавског говора, јер велики број Срба у Вуковару и вуковарским селима говори екавски;

4. Оживљавање рада Српског дома и свих институција културе које су постојале до Другог свјетског рата, а с тим у вези и враћање свих материјалних добара одузетих Српској православној цркви у Вуковару као и селима вуковарске опћине;

5. а) смањивање броја полицајаца и укидање специјалних јединица које директно угрожавају опстанак српског народа у Хрватској, као и враћање полицијске станице, бившег СУП-а Вуковар;

5. б) Разоружавање хрватског становништва, посебно чланова ХДЗ-а, које је нова хрватска „декократија” до зуба наоружала и упутила против Срба у РХ;

5. в) Укидање одлуке по којој припадници МУП-а РХ могу, без судског налога и образложења, претресати станове грађана и однијети све што сматрају потребним, што је опет директно уперено против Срба у Хрватској;

6. Да наши заступници у Сабору РХ, а у духу претходних тачака, упознају Сабор с нашим захтјевима и траже њихово оживотворење.

СРПСКИ ИНТЕЛЕКТУАЛЦИ ВУКОВАРСКЕ ОПЋИНЕ
(Меморандум је упућен и Српском националном вијећу, Сабору РХ,
Скупштини Републике Србије, Председништву и Скупштини СФРЈ)

**ОСНИВАЊЕ СКД „ПРОСВЈЕТА”
ПОДОДБОР ВУКОВАР**

**ИНИЦИЈАТИВНИ ОДБОР ЗА ОСНИВАЊЕ ПОДОДБОРА
СКД „ПРОСВЈЕТА” ВУКОВАР**

ПОЗИВ

Позивамо Вас да учествујете у раду Оснивачке скупштине Српског културног друштва „Просвјета” – Пододбор Вуковар која ће се одржати Дана, 2. 3. 1991. (субота) са почетком у 17 сати у казалишту у Вуковару.

ДНЕВНИ РЕД:

1. Избор радног предсједништва од пет чланова
2. Усвајање пословника о раду оснивачке скупштине Пододбора
3. Избор радних тијела: записничара и два овјероверитеља
4. Уводна ријеч о СКД „Просвјета”
5. Усвајање програма рада
6. Избор органа управљања: а) предсједништва од 15 чланова (предсједника, секретара и благајника), б) Надзорног одбора од 3 члана
7. Доношење одлуке о оснивању Пододбора
8. Питања и приједлози

Молимо Вас да се свакако позиву одазовете, јер тиме учествујете у оснивању Пододбора СКД „Просвјета”

У Вуковару, 2. марта 1991.

Иницијативни одбор СКД „Просвјета”

СРПСКО КУЛТУРНО ДРУШТВО „ПРОСВЈЕТА”
ПОДОДБОР ВУКОВАР

ОДЛУКА
о оснивању СКД „Просвјета” – Пододбор Вуковар

На основу члана 15. Статута СКД „Просвјета” из Загреба о организовању Пододбора Друштва, оснивачки одбор на Оснивачкој скупштини одржаној у Вуковару, дана 2. марта 1991. године, након усвајања аката Пододбора, донио је

ОДЛУКУ
О ОСНИВАЊУ ПОДОДБОРА СКД „ПРОСВЈЕТА”

члан 1.

Усваја се Статутарна одлука Пододбора СКД „Просвјета” у Вуковару. Назив и сједиште Пододбора регулисано је чланом 3. Статутарне одлуке, која је прилог уз ову одлуку.

члан 2.

Скупштина Пододбора је извршила избор органа управљања и то: Предсједништво Скупштине Пододбора од 12 чланова,

Надзорног одбора од три члана.

Списак чланова органа управљања СКД „Просвјета” – Пододбор Вуковар – прилог је уз ову одлуку.

члан 3.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења.

У Вуковару, 2. марта 1991. Предсједник Скупштине Пододбора
Драгољуб Војновић

СПИСАК ЧЛАНОВА ОРГАНА УПРАВЉАЊА
СКД „ПРОСВЈЕТА” ПОДОДБОР ВУКОВАР

ПРЕДСЈЕДНИШТВО СКУПШТИНЕ:

1. Драган Јока	7. Драгољуб Војновић
2. Владимир Косић	8. Светислав Видаковић
3. Нада Перовић	9. Иван Ђорђевић
4. Оливера Ковчин	10. Душанка Воркапић
5. Ненад Станковић	11. Богдан Воркапић
6. Богдан Војновић	12. Слободан Ковачевић

НАДЗОРНИ ОДБОР:

1. Ружица Видаковић
2. Максим Војновић
3. Светозар Вулетић

ПРЕДСЈЕДНИК СКУПШТИНЕ: Драгољуб Војновић

ПОТПРЕДСЈЕДНИЦИ: Слободан Ковачевић и Иван Ђорђевић

СЕКРЕТАР: Ненад Станковић

Предсједник Скупштине Пододбора
Драгољуб Војновић (с. р.)

На основу члана 4. Статута СКД „Просвјета” – Пододбор Вуковар, Скупштина СКД „Просвјета” – Пододбор Вуковар доноси

ОДЛУКУ О ЗАСТУПАЊУ И ПРЕДСТАВЉАЊУ

Овај пододбор заступају и представљају:

1. Предсједник: *Драјољуб Војновић*
2. Потпредсједници: *Иван Ђорђевић* и *Слободан Ковачевић*
3. Секретар: *Ненад Сџанковић*

Вуковар, 2. марта 1991. Предсједник Скупштине СКД „Просвјета”
Пододбор Вуковар: *Драјољуб Војновић* (с. р.)

На сједници Предсједништва СКД Просвјета – Пододбор Вуковар од 8. 3. 1991. донијете су слиједеће ОДЛУКЕ:

Благајник СКД Просвјета – Пододбор Вуковар: *Светислав Видаковић*.

Програм рада Пододбора донијеће *Нада Перовић*, *Оливера Ковчин*, *Мара Бекић Војновић*, *Иван Ђорђевић* и *Драгољуб Војновић*.

Вуковар, 8. 3. 1991. записничар: *Нада Перовић* (с. р.)

СКД Просвјета – Пододбор Вуковар упутио је Извршном вијећу СО Вуковар МОЛБУ да помогне финансијским средствима у раду Пододбора. Међутим, Опћински комитет за друштвену дјелатност закључио је „ДА НЕ РАСПОЛАЖЕ ПОТРЕБНИМ СРЕДСТВИМА ЗА ТРАЖЕНЕ НАМЕНЕ.”

ИЗ ЗАПИСНИКА СА ОСНИВАЧКЕ СКУПШТИНЕ СРПСКОГ КУЛТУРНОГ ДРУШТВА „ПРОСВЈЕТА” – ПОДОДБОР ВУКОВАР

Програм рада прочитао је *Светозар Вулетић* уз напомену да је доста декларативан што је условљено временским тјеснацем у коме смо

се нашли, немогућношћу састајања већег броја људи због недостатка простора... па је предложио и групу људи која ће Програм конкретизовати и осмислити.

ПРОГРАМ РАДА

УВОДНИ ДИО:

Програм рада СКД „Просвјета” – Пододбор Вуковар заснива се на ауторитету Програма рада СКД „Просвјета” из Загеба који је настао након обновитељске скупштине 10. фебруара 1990. године, а посебно на континуитету који је постојао до 1971/72.

У свом Програму рада поштоваћемо Статут и циљеве Друштва који из њих произилазе. Очување културног, историјског и етничког бића српског народа на овим просторима првенствени су наш задатак и он нужно мора одразити мноштво различитих идеја и мишљења с максималном толеранцијом различитости.

Програм је једногодишњег карактера са широким могућностима допуна и промјена, што значи да је иницијатива сваког члана Пододбора добродошла. Будућност видимо управо у ослобађању креативних потенцијала не само сваког Србина, већ и сваког добронамјерног грађанина наше земље – што ће у операционализацији рада бити велика помоћ.

ОСНОВНИ ЗАДАЦИ:

1. Његовање српског језика и писма у школама, установама и средствима јавног информисања;
2. Његовање националне културе;
3. Упознавање с националном историјом и њезино адекватно представљање у школама;
4. Организовање истраживачког рада на подручју језика, историје, фолклора и осталих духовних вриједности српског народа;
5. Хитно ријешити питање простора за састанке и друге активности Пододбора, као и питање финансирања путем буџета из Фонда за културу, маркетинга и других облика финансијских активности.

КОНКРЕТНИ ЗАДАЦИ:

- изборити статус равноправности српског језика и писма у школама, установама и средствима јавног информисања, као и обе изговорне варијанте српског језика – ијекавски и екавски;
- у наставне програме унијети што више садржаја из националне књижевности Срба из Хрватске и цијеле Југославије;
- подстицање књижевног стваралаштва: издавање (или потпомагање) књига српских аутора – наших чланова, али и свих других који прихватају наш Програм рада и учествују у његовој реализацији;
- изучавање живота и рада знаменитих људи вуковарског краја: Захарија Орфелина, Катарине Богдановић, Јосифа Миловука, Јустина Михајловића, Маријана Детонија, Димитрија Вученова и др.;
- истраживање језичне, књижевно-умјетничке баштине Срба нашег подручја;
- успостављање сарадње с културно-умјетничким друштвима, посебно с нашим народностима: Русинима и Украјинцима, вуковарског краја и шире;
- остваривање чврсте сарадње са СКД „Просвјета” из Загреба, Матицом српском, САНУ, Међурејубличком организацијом „Сава”, Центром за културу Вуковар, као и свим институцијама које нам могу помоћи у раду;
- учествовање у свим манифестацијама културно-умјетничког предзнака у нашем крају и шире;
- организовање низа предавања наших истакнутих стручњака за питање језика, књижевности, духовног живота Срба уопште;
- обиљежавање значајних датума из наше националне прошлости пригодним програмима и предавањима;
- организовање промоција књига које говоре о српском духовном простору и животу, његовој историји;
- изборити адекватну заступљеност српске историје у наставним програмима, како то захтијева састав становништва овог краја;
- изучавање историје нашег народа овог краја, посебно ослободилачких ратова, те његовање слободарске традиције српског народа;
- стручно обрадити, уз помоћ наших стручњака изван Вуковара, сва она духовна богатства која су још увијек јавности непозната;

- у вези с тим посебно ће бити драгоцјена сарадња са Српском православном црквом у Вуковару и шире;
- организовање посјета знаменитим историјским мјестима и установама српског народа;
- очување и његовање српске народне пјесме и фолклора;
- подстицање рада Ликовне секције пружањем помоћи код организовања изложби у граду и ван њега;
- бринути о српским споменицима, иницирати подизање спомен-плоча знаменитим Србима нашег краја;
- основати уз помоћ српских институција библиотеку и читаоницу за потребе чланства, посебно ученика;
- посебан задатак је одржавање чврстих веза и сарадње са сличним пододборима у Хрватској.

Вуковар, 2. 3. 1991.

Предсједник СКД Просвјета – Пододбор
Вуковар ДВ (с. р.)

СТАТУТАРНА ОДЛУКА

На основу члана 13. Статута СКД „Просвјета” – Пододбор Вуковар на сједници Скупштине одржане 2. марта 1991. донијела је

СТАТУТАРНУ ОДЛУКУ

члан 1.

Пододбор СКД Просвјета у Вуковару је организациона јединица СКД Просвјета из Загреба (у даљем тексту Друштво) који у свом раду прихвата и примјењује Статут и друге акте Друштва.

члан 2.

Циљеви Пододбора СКД Просвјета у Вуковару (у даљем тексту Пододбор):

- а) проучавање историје и живота Срба,
- б) проучавање и његовање културне баштине Срба у Хрватској,
- в) организовање и подстицање научног, умјетничког и књижевног рада,
- г) организовање предавања, изложби културних и забавних приредби,
- д) оснивање књижница и читаоница,
- ђ) чување језичног идентитета српског народа,
- е) гајење традиција и успомена из прошлости српског народа,
- ж) ширење и гајење писмености враћањем ћирилице у национални живот српског народа.
- з) праћење, предлагање и увођење српске компоненте у образовању Срба у Хрватској,
- и) сарадња са сродним друштвима, културним и научним институцијама Срба изван Хрватске,
- ј) оснивање пјевачких, фолклорних и музичких група и секција,
- к) оснивање предузећа која ће служити испуњавању циљева Пододбора.

НАПОМЕНА: Преостале чланове – од 3. до 20. нећемо наводити: они регулишу административна питања: знак и печат, кога бира

Скупштина, шта су задаци Предсједништва, Надзорног одбора, благајника, колико траје мандат изабранима, како се финансира итд.

Већ 2. марта 1991, дакле на сам дан оснивања, тачније би заправо било рећи – поновног оживљавања рада СКД Просвјета, организована је

ЈАВНА ТРИБИНА

ТЕМА: Језик српског народа у Хрватској
Историјски положај Срба у Хрватској

УЧЕСТВУЈУ:

ДР СТАНКО КОРАЋ, књижевни критичар и секретар Просвјете
Мр МИЛЕ ДАКИЋ, историчар из Војнића
ДР ДРАГОЉУБ ПЕТРОВИЋ, лингвиста из Новог Сада
Врло брзо слиједи нова акција СКД „Просвјета” – Пододбор
Вуковар који се обраћа

СКУПШТИНИ ОПШТИНЕ ВУКОВАР

Сходно закључцима Предсједништва СКД „Просвјета” – Пододбор Вуковар од 25. 3. 1991, члану 2. Статутарне одлуке, став 6. и 8, те Програма рада, у дијелу „Конкретни задаци” стоји „изборити равноправност српског језика и писма у школама, установама и средствима јавног информисања, као и обију варијаната српског језика – ијекавске и екавске- СКД „Просвјета” – Пододбор Вуковар подноси Скупштини општине ове

ЗАХТЈЕВЕ

1. Да се пола Вуковарских новина штампа ћирилицом,
2. Да се на Радио Вуковару уведу редовне емисије на српском језику, посебно Дневник који би се на српском језику емитовао свако други дан,
3. Да се од нове школске године 1991/92. оснују основне и средње школе у Општини Вуковар, са српским наставним програмом, на српском језику и писму,
4. Да се, покрај републичке, редовно на јавним зградама истичу српска и југословенска застава.

Образложење:

1. и 2.

Будући да Срби чине макар половину становништва вуковарске општине, сматрамо сасвим оправданим да СО Вуковар, као оснивач Вуковарских новина и Радио Вуковара, донесе овакву одлуку која би задовољила српско становништво овог краја. Знамо, сасвим сигурно, да техничких потешкоћа око реализације овог захтјева нема, јер постоји ћирилички слог, односно ћириличка слова тако да то не би поскупило цијену штампања новина, а постоје и људи у Радио Вуковару који добро знају српски језик.

Овакви примјери и пракса већ су познати и признати у Југославији, на примјер Борба, те брчански, бијељински, тузлански и други локални листови.

Посљедњих мјесеци у говорним емисијама Радио Вуковара, посебно Дневника, присутан је чудан језик – мјешавина: ни хрватски ни српски. Свако може пратити како спикери Радио Вуковара мијењају досадашњи језик, који је такође углавном био хрватски, у тзв. НОВО-РИЈЕК. Све то вријеђа национално и језично осјећање српског народа овог подручја.

3. Нови хрватски Устав ставио је српски народ у положај националне мањине што ми никада нећемо нити можемо прихватити. Службеним хрватским језиком и наставним програмом, хадезеовски идеолошки обојеним, врши се асимилација српске дјеце коју не смијемо дозволити ако желимо сачувати свој национални образ, своју националну посебност, своју националну душу и своју будућност.

Поробљавање језиком познато је одавно у свјетској историји: на примјер у Шпанији – Каталонија и Баскија, у Енглеској – Ирска, Велс, Шкотска, у Француској – Бретања, Корзика и у још неким другим земљама гдје је језик ишао испред асимилације и колонизације, а што је породило тешке сукобе који трају и до данашњих дана. Исте радње су спроведене и знане и код нас – од стварања НДХ, када су Срби, Јевреји и Роми стављени ван закона, а законом забрањен српски језик и писмо; тиха асимилација српског народа наставила се и након рата да би попримила драстичне облике успостављањем нове хрватске власти и резултирала тешким сукобима и људским жртвама.

Српски се народ зато мора одупријети оваквим настојањима и изборити сва права која припадају сваком народу према свим међународним конвенцијама и повељама које говоре о људским правима и слободама.

Ако СО Вуковар не удовољи овим захтјевима, које сматрамо кључним и судбинским за опстанак српског народа, бићемо присиљени организовати изјашњавање српског народа о овим проблемима.

4. Скупштина општине мора јасно ставити до знања кад се вјешају заставе, а не да на јавним зградама и мјестима стоје заставе без икакве мјере, укуса и краја, што агресивна ХДЗ власт чини да би иритирала српски народ. За празнике, покрај републичке, обавезно морају бити истакнуте српска и југословенска застава.

О овим захтјевима обавијестити средства информисања.

Вуковар, 2. априла 1991.

Предсједник СКД Просвјета
Пододбор Вуковар: *Драгољуб Војновић*

Врло брзо, али сада у сарадњи са месним заједницама српских села уследиле су нове акције и нови захтеви. Тако:

МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА НЕГОСЛАВЦИ упућује поруку и обавештење
МЕСНИМ ЗАЈЕДНИЦАМА ОПШТИНЕ ВУКОВАР

На свом састанку, проширеним просветним радницима – Србима Вуковара и вуковарских села из основних и средњих школа, Месна заједница Негославци је разматрала питање положаја језика, писма и наставних програма у основним и средњим школама и целокупну проблематику насталу након усвајања хрватског Устава.

Будући да су нам проблеми и интереси заједнички, посебно интерес очувања српске нације на овим просторима, сматрамо да би све месне заједнице, настањене српским живљем, морале да делују јединствено у разрешавању ових животно важних проблема. Зато вам предлагемо да усвојите закључак наше Месне заједнице:

– ДА СЕ ОДМАХ ОРГАНИЗУЈЕ ИЗЈАШЊАВАЊЕ ГРАЂАНА РЕФЕРЕНДУМОМ ИЛИ НА ЗБОРОВИМА ГРАЂАНА О ПИТАЊУ ЈЕЗИКА, ПИСМА И НАСТАВНИХ ПРОГРАМА У ОСНОВНИМ И СРЕДЊИМ ШКОЛАМА КАКО БИ ПРОСВЕТНИ РАДНИЦИ МОГЛИ ДА ПРЕДУЗМУ СЛЕДЕЋЕ ПОТРЕБНЕ КОРАКЕ – О ЧЕМУ ЂЕТЕ БИТИ БЛАГОВРЕМЕНО ОБАВЕШТЕНИ

На зборовима грађана (или референдуму) одлучујемо:

1. СЛУЖБЕНИ ЈЕЗИК ЈЕ СРПСКИ С ОБЕ ВАРИЈАНТЕ – ЕКАВСКОМ И ИЈЕКАВСКОМ, А ПИСМО ЂИРИЛИЦА,
2. НАСТАВНИ ПРОГРАМИ МОРАЈУ СЕ ПРИЛАГОДИТИ НАЦИОНАЛНОЈ И КУЛТУРНОЈ ТРАДИЦИЈИ СРПСКОГ НАРОДА ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ, ИСТОРИЈЕ, ГЕОГРАФИЈЕ, УМЕТНОСТИ И ПОЗНАВАЊА ПРИРОДЕ И ДРУШТВА.

Напомена:

1. За ово изјашњавање и није потребан референдум, довољна је одлука збора грађана,
2. Молимо да ово учините одмах како би захтев могао на време бити упућен Скупштини општине Вуковар за прво заседање.

Негославци, 27. априла 1991.

Председник МЗ
Јаковљевић Славуј (с. р.)

Истовремено МЗ Негославци даје САОПШТЕЊЕ у коме се све понавља из претходног текста са захтевом на крају: Молимо вас да ово учините одмах како бисмо заједнички могли подузети следеће кораке. САОПШТЕЊЕ НОСИ ИСТИ ДАТУМ И ПОТПИС.

Ствар се захуктала, одустајања није смело бити и није га ни било. Неке од ових одлука, захтева, саопштења... требало је послати и у само хрватско Врховништво, односно Фрањи Туђману лично. Као председник

Пододбора СКД „Просвјета” Вуковар био је ред да то учиним лично и учинио сам. А то је значило послати поштом препоручену пошиљку, а на полеђини пошиљке исписати своје име и презиме и адресу. А то је у одређеним околностима, којих Богу хвала! – није било, значило и „ставити сопствену главу на пањ”. Не бих желео да ово испадне нека САМОХВАЛА. Није никако, јер је време било такво – све је текло лудо и брзо – да се није имало времена размишљати о евентуалним последицама. И то је чиста истина! Хероји су у то време били сви – од чланова Председништва Пододбора па до свих његових чланова. И ја сам их морао штитити и то сам и учинио. Кад смо моја супруга и ја избегли у Боботу након пуцања у наш стан и сталних прислушкивања и претњи, остала је у плакару нашег стана целокупна документација Пододбора са списком чланова. Е, управо тај списак никоме није смео допасти у руке, поготово онима који су имали одобрење да упадају у туђе станове, изврше преметачину, узму шта хоће (и украду што нађу). Следеће јутро вратили смо се у стан управо због тога, иако смо упозорени да ће нас ухапсити. Срећом... испало је све добро.

Обновљена кућа у којој су живели Мара и Драгољуб Војновић. Усџаше су ѿуцале у друђи ѿрозор с десне сџране – ѿорњи ѿрозори.

Убрзо је уследио нови задатак:

ОПЕЛО НЕВИНИМ ЖРТВАМА СТРИЈЕЉАНИМ У ДУДИКУ

О опелу невиним жртвама стрељаним у Дудику у време Другог светског рата, које никада није одржано, говорило се на неколико састанака нашег Пододбора: на седници од 18. 3. одређени су људи задужени за одређене контакте, затим 25. 3. када се говорило да постоји могућност да се овој иницијативи придружи Савез бораца, затим 22. 4. на којој је закључено да се обратимо свим месним заједницама из којих су стрељани, државним и локалним медијима да обавесте јавност и опелу, усвојени текстови за плакат, за средства информисања, као и за месне заједнице. Текст за плакат гласи:

СРПСКО КУЛТУРНО ДРУШТВО „ПРОСВЈЕТА” ПОДОДБОР ВУКОВАР

ОБАВЈЕШТАВА ГРАЂАНСТВО ДА ЋЕ СЕ 18. 5. 1991. У 11 САТИ
У ВУКОВАРУ ДАТИ
ОПЕЛО

НЕВИНИМ ЖРТВАМА СТРИЈЕЉАНИМ У ДУДИКУ

ОПЕЛО ЋЕ СЛУЖИТИ ЊЕГОВО ПРЕОСВЕШТЕНСТВО ВЛАДИКА СРЕМСКИ ВАСИЛИЈЕ И СВЕШТЕНИЦИ ВУКОВАРСКЕ ПАРОХИЈЕ

Ми смо претходно били у Сремским Карловцима и са Његовим преосвештенством владиком Василијем све детаљно договорили, месним заједницама послали плакате са упутствима, одрадили савесно све што је у вези са опелом утврђено на седницама Пододбора, али у међувремену десило се много тога што ће онемогућити одржавање опела. Прво – догађаји од 2. маја 1991. у Борову (селу), а онда и општа атмосфера – РАТ ЈЕ БИО ПРЕД ВРАТИМА! ЗАПРАВО, ВЕЋ ЈЕ КУЦАО НА ВРАТА!

*Споменик 12 редарстивеника настјао йосле 2. маја 1991. у Борову.
Број убијених хрвайских йолицајаца је знайно смањен;
убијене су налазили у йољима, у жиийиийима ...*

*Нека и ово остјане зайисано, мада Хрвайи, као и увек кад је нешийо
нејайивно о њима, све од реда айриорно одбацују као нејачно:*

КАДА ЈЕ РУЗВЕЛТ ХТЕО ДА СТАВИ ХРВАТЕ ПОД СТАРАТЕЉСТВО?

На једној англо-америчкој конференцији одржаној у Вашингтону у марту 1943, на којој је дискутовано послератно уређење Европе, председник Рузвелт, по службеном записнику који је водио човек његовог пуног поверења ХЕР ХОПКИНС, изјавио је да ХРВАТЕ ТРЕБА СТАВИТИ ПОД ТУТОРСТВО (trusteeship). И то Рузвелт није изрекао узгред у једном приватном разговору, него као став који ће Америка заступати приликом уређивања послератне Европе.

Trusteeship (туторство) то је режим који се примењује за незреле и нецивилизоване народе у забаченим деловима света, КОЈИ НИСУ СПОСОБНИ ДА САМИ СОБОМ УПРАВЉАЈУ. Такви народи, у интересу мира и светског покрета, стављају се под туторство Уједињених народа, да их васпита и изведе на пут пре него што буду примљени у друштво цивилизованих народа. Председник Рузвелт није ову осуду напамет изрекао. Он је био потресен извештајима о покољима Срба у НДХ, који по дивљаштву и свирепости прелази и најгоре нацистичке злочине.

(Извор: *Србодран* од 21. фебруара 1949)

Сјоменик у Дукику, овде су убијени Срби Срема, Бачке, Вуковара и околних српских села у Друјом светском рају.

ДУДИК

СПИСАК МЕСТА ИЗ КОЈИХ СУ СТРЕЉАНИ У ДУДИКУ С ПОДРУЧЈА СРЕМА

БАНОШТОР	МАНЂЕЛОС
МАРАДИК	МОРОВИЋ
БАТАЈНИЦА	МОШОРИН
БЕЛЕГИШ	НОВИ КАРЛОВЦИ
БЕШКА	НОВИ САД
БИНГУЛА	ПЕРЛЕЗ
БЈЕЛИНА	НОВА ПАЗОВА
БРИБИР	ПЕТРОВАРАДИН
БУКОВАЦ	ПОПИНЦИ
ЧЕРЕВИЋ	РИВИЦА
ДИВОШ	РУМА
ДОБРИНЦИ	СРЕМСКА КАМЕНИЦА
ЕРДЕВИК	СРЕМСКИ КАРЛОВЦИ
ГОЛУБИНЦИ	СРЕМСКА МИТРОВИЦА
ГРГУРЕВЦИ	СРЕМСКА РАЧА
ИРИГ	СИБАЧ
ЈАМЕНА	СТАРИ БАНОВЦИ
ЈАЗАК	СТАРА ПАЗОВА
КРАЉЕВЦИ	СТЕЈАНОВЦИ
КРЧЕДИН	СУРЧИН
КРУШЕДОЛСКИ ПРЊАВОР	СУРДУК
КУПИНОВО	СУСЕК
КУЗМИН	ВЕЛИКИ РАДИНЦИ
ЛАЂАРАК	ВИЗИЋ
ЛЕДИНЦИ	ВОЈКА
МАЛИ РАДИНЦИ	ЗЕМУН

ПОДРУЧЈЕ БАЧКЕ И БАНАТА:

НОВИ САД

ПЕРЛЕЗ

СПИСАК СТРЕЉАНИХ ИЗ ХРВАТСКЕ: БОБОТА, БОРОВО НАСЕЉЕ, БРШАДИН, ИЛОК, НЕГОСЛАВЦИ, ОСИЈЕК, ВИНКОВЦИ, ВУКОВАР, ЗАГРЕБ.

Далеко највише стрељаних је из Сремске Митровице (у то време, Хрватске Митровице, прим. ДВ), затим Ирига, Купинова, Кузмина, Лаћарка, Земуна... Подаци узети из књиге Душан Лазич Гојко, Брана Мајски: *Дудик*, Вуковар, 1977. „у част Титових јубилеја – 40 година на челу СКЈ и 85. рођендана”, издавач ОДБОР ЗА ИЗГРАДЊУ И УРЕЂЕЊЕ МЕМОРИЈАЛНОГ ПАРКА ДУДИК – СКУПШТИНА ОПШТИНЕ ВУКОВАР.

При прикупљању назива места из којих су стрељани у Дудику постоји велика вероватноћа да је неко место испуштено, тј. да га нема у нашој документацији или да је име неког места погрешно одштампано. Због тога се родбини и пријатељима стрељаних најдубље извињавамо.

СПИСАК СТРЕЉАНИХ У ДУДИКУ ИЗ БОБОТЕ
(Нисмо сигурни да је овај списак апсолутно тачан)

ИЛИЈА АРСЕНИЋ

МИЛОЈА АРСЕНИЋ

ПАВЛЕ АРСЕНИЋ

ВЕСО АРСЕНИЋ

СТЕВО БАРВАЛАЦ

СТЕВО ХАЏИЋ

ПЕРО ЈАНКОВИЋ

СЛАВКА МАТИЋ

ЗЛАТИЦА МИТРОВИЋ

ЖАРКО МИТРОВИЋ

СТЕВО НАНКОВИЋ

ДРАГО НЕШИЋ

ЂОКО (БОЖЕ) ПАТКОВИЋ

МИШО ПОПОВИЋ

КОСТА ПРОДАНОВИЋ

МИЛОРАД ПРОДАНОВИЋ

БОЖО РУСКИНИЋ

Споменик борцима НОР-а у Бодошћи

МИРНА РЕИНТЕГРАЦИЈА ХРВАТскоГ ПОДУНАВЉА УНПРОФОР (UNITED NATIONS PROTECTION FORCE)

УНПРОФОР је представљао тзв. заштитне снаге Уједињених нација током 1992–1995. године на простору Хрватског Подунавља (како га назваше Хрвати), односно Области Источне Славоније, Барање и Западног Срема – како смо подручје ми дефинисали. Утемељен је резолуцијом 743 Савета безбедности УН и састоји се од два дела:

војни део: војска и војни посматрачи,
цивилни део: полиција, администрација...

Назвасмо их – назвали их „чувари мира”, „плави шлемови” под контролом УН и представљају МЕЂУНАРОДНУ МИСИЈУ МИРОВНИХ СНАГА УН са циљем ПРЕКИДА БОРБИ – СУКОБА у Хрватској, али и у БИХ и Македонији.

Народ ових подручја први пут је видео људе из разних земаља света: косооке, црне, плаво-црне, жуте... и били су својеврсна атракција само кратко време. После смо се на њих навикли као на нешто сасвим нормално, уобичајено – у стилу народне изреке: у Божијем тору свакојаким..., поготово што су многи од њих становали и хранили се у приватним кућама. Међутим, овакав састав Мировне мисије није одговарао Хрватској која све отворено оптужује за попуштање Србима и њиховим захтевима.

Тамо где су њадале мртве српске љаве, данас је фудбалски стадион клуба са Мишњице.

УНТАЕС (TRANSITIONAL AUTHORITY EASTERN SLAVONIA)

Дана, 12. 11. 1995, потписан је тзв. Темељни споразум о Источној Славонији, Барањи и Западном Срему познат као ЕРДУТСКИ СПОРАЗУМ. Са хрватске стране потписао га је Хрвоје Шаринић, са наше Милан Милановић (Саклони, Боже и сачувај ко нас је све представљао; ми Срби као да нисмо имали образованих људи, него су нас заступали „полуписмени” и времену и месту недорасли људи. Тактика је била – узми и изабери онога којим можеш манипулисати како ти се хоће, прим. ДВ), а под покровитељством Питера Галбрајта (оног који ће после тенком или из приколице надгледати последице „Олује” – прим. ДВ). Унатаес има и своју војну компоненту – подршку: Русија, Словачка, Белгија, Јордан..., а све је замишљено као ДЕМИЛИТАРИЗОВАНО ПОДРУЧЈЕ ПОД КОНТРОЛОМ ХРВАТСКЕ. Задачи мировне мисије Унтаеса:

- задржати мултиетнички карактер подручја,
- повратак избеглица,
- општа људска права и слобода свима,
- организација локалних избора.

Мирна реинтеграција хрватског Подунавља започела је 15. 1. 1996, а завршена 15. 1. 1998. године.

Савет безбедности УН установио је и ПРЕЛАЗНУ УПРАВУ на челу са ЦИВИЛНИМ АДМИНИСТРАТОРОМ ЖАКОМ ПОЛОМ КЛАЈНОМ!

Текст који следи део је мојих дневничких белешки под називом „Збрда здола – којекако – о себи – и још о које чему” писаних баш у време о којем говоримо:

Прича за себе је Жак Пол Клајн, магистар историје и политичких наука. Наводни је магистар дошао да нас учи да заборавимо ко смо, шта смо и да нас, мирне и послушне, упрегне у таљиге „новог светског поретка”. Према подацима до којих сам дошао, Клајн је у министарству иностраних послова САД похађао ратни колеџ и резервни је генерал мајор ваздухопловства. Све у свему – повољна личност за реализацију циљева новог светског поретка, а са друге стране и својим пореклом. Потиче из Алзаса, немачко-француски Јеврејин, из области која

је вековима припадала час Француској час Немачкој да би након Другог светског рата била припојена Француској. После слома фашизма бројни су Алзашани, следбеници Трећег рајха или издајника Петена, морали да напусте ову покрајину. На броду, што их је превозио у обећану земљу Америку, нашла се и породица Клајн с шестогодишњим Жаком Полом. Та повезаност с фашизмом и школовање у Америци заиста су прихватљиви разлози да човек треба да заборави своју прошлости, да негира и своју и туђу историју. Ово негирање има свој крајњи циљ – заборавити да смо припадали широкој антихитлеровској коалицији која је сломила фашизам. Говорим ово зато јер је сатанизација Срба у западним медијима већ давно започела па се морао наћи дежурни кривац, онај који ће преузети улогу оптужених на Нирнбершком процесу. Делом у том светлу треба гледати и суђење С. Милошевићу (Ових дана када се завршава америчка одмазда над авганистанском сиротињом, западни медији нагађају ко ће бити следећа жртва. Злурадо додајем: Ето вам Срба и Србије па њих туците... они су увек сигурно за нешто криви!).

Ж. П. Клајн, глават, носат (у сну се не снио), осيون као и сваки амерички генерал, био је прави газда у туђој кући. Човек без корена и праве домовине, понашао се као плаћеник и они су то – представници Унтаеса – можда с ретким изузецима, стварно и били – плаћеници и најамници америчког капитала. Зато и не чуди Клајново мишљење, а и то је у америчкој кухињи зготовљено, о историји и прошлости народа као отежавајућем и лимитирајућем фактору. Уосталом, зар није и данас присутна врло снажна идеја о ограниченом суверенитету држава (опака нека логика: што имаш мање суверенитета, све си слободнији!). Тако неки дан америчка политичарка (име јој заборавих) јавно рече у Београду: „Шта ова влада мисли, да је ми финансирамо, а да она ради шта хоће. Е, то не може”. Наравно, она мисли на српску владу.

Клајн је упорно стремио циљу – реинтеграцији Области у РХ, иза кога се крио неки други, виши циљ. Жестоко смо га, због нетолеранције и непринципијелности, нападали у новинама *Борово...* За Бадњак 1997. наша власт организовала је свечани ручак на коме је био и Клајн. Поклонише му и неки златни крст, а он захваљујући рече да ће га дати ћерки која је удата за православца. Како смо ми из „Борова”

били према њему окренути, вероватно је приметио да се дошаптавамо и да му нешто спремамо те је одмах после ручка крену да оде. Кренем за њим и ту, одмах у сали, замолим за кратак разговор. Није имао где па пристаде, а након пар куртоазних речи, рекох му како и њега и Унтаес народ доживљава као окупаторе, због низа поступака чак као фашисте. Мислио сам на све чешће случајеве окруживања наших протестних скупова лаким тенковима и оклопним возилима, с обавезним наоружаним хеликоптерима изнад наших глава. Љут је Клајн па ми каже да немамо о чему да разговарамо ако тако мислим, а ја га провоцирам даље: тако мисли сав наш народ осим оних који га крстом дароваше. Помодрео од беса рече ми овако: „Ја живим у твојој Боботи. Кад твоја Бобота нема струје, немам ни ја, кад твоја Бобота нема воде, немам ни ја. Какав сам ја то онда окупатор?” То што је Клајн знао одакле сам, није нас изненадило. Знали смо да прати сваки наш корак и сваки чланак у новинама. Имао је свог човека који га је о томе редовно обавештавао, а и ми из новина знали смо за тог човека... Било је, истини за вољу, и другачијих, малчице разумнијих, питомијих, као Енглез Будби на пример, али и истинских звери – кад је дошао Вокер.

Оканимо се дневника, идемо поново на чињенице: Потписан је Ердутски споразум... Република Српска Крајина одавно је у агонији, на издисају, притиснута с једне стране мајчицом Србијом и СРЈ, а с друге међународним цингискановима и фирерима новог светског поретка. Појам РЕИНТЕГРАЦИЈА подразумева и ТЗВ. АВНОЈЕВСКЕ ГРАНИЦЕ, иако на заседању у Јајцу није било ни речи о будућим границама (оне су произвољно одређене након рата; неки циници кажу у кафанама и за билијарским столовима). Тако су нам се, овим споразумом, сви наши снови дефинитивно изјаловили. Крава јаловка били су и РСК и СРЈ и Србија. Јер, крајње је био нејасан став СРЈ према РСК, као и према Србима у Хрватској: шта се жели постићи, како и уз чију помоћ!

ТЕКСТ ТЕМЕЉНОГ СПОРАЗУМА (ЕРДУТСКИ СПОРАЗУМ)

„Стране су се сложили како слиједи:

1. Постојат ће пријелазно раздобље од 12 мјесеци које може бити продужено најдуже за још једно раздобље истог трајања, ако то затражи једна од страна.

2. Од Вијећа сигурности УН тражи се да успостави пријелазну управу која ће управљати тим Подручјем (Регион) тијekom пријелазног раздобља, у интересу свих особа које живе или се враћају у Подручје.

3. Од Вијећа сигурности УН тражи се да кроз пријелазно раздобље одобри размјештање међународних снага које би одржавале мир и сигурност у Подручју и иначе помагале у provedби овог споразума. Подручје ће бити демилитаризирано у складу с планом и процедурама међународних снага. Демилитаризација ће бити завршена не касније од 30 дана након размјештања међународних снага, а њоме ће бити обухваћене све војне снаге, оружје и полиција, осим међународних снага и полиције која ће дјеловати под надзором, или у сугласности с пријелазном управом.

4. Пријелазна управа осигурат ће могућност повратка избјеглица и прогнаних у њихов дом. Све особе које су напустиле Подручје, или су дошле у Подручје, а раније су имале стално пребивалиште у Хрватској, имаће иста права као и други становници Подручја. Пријелазна управа такођер ће подузети потребне кораке за поновну успоставу нормалног функционирања свих јавних служби у Подручју без одгоде.

5. Пријелазна управа помоћи ће у успостави и обуци привремених полицијских снага, изградњи професионализма у полицији и успостави повјерења међу етничким заједницама.

6. У Подручју ће на највишим разинама бити поштована међународно призната људска права и темељне слободе.

7. Све особе имају право слободно се вратити у своја мјеста пребивалишта у Подручју и у њима живјети у увјетима сигурности. Све особе које су напустиле Подручје или дошле у њега, а раније су имале стално пребивалиште у Хрватској, имају право живјети у Подручју.

8. Све особе имат ће право на поврат имовине која им је одузета незаконитим поступцима или коју су морали напустити силом, те на праведну надокнаду за власништво које им не може бити враћено.

9. Право на поврат имовине, добивање накнаде за имовину која не може бити враћена, те за добивање помоћи у обнови уништене имовине бит ће једнако доступно свим особама без обзира на етничку припадност.

10. Од заинтересираних земаља и организација тражи се да подуму одговарајуће кораке како би унаприједили испуњавање одредби овог споразума. Након истека пријелазног раздобља и сукладно успостављеној пракси, међународна заједница обављат ће надзор и извјештавати о поштовању људских права у Подручју на дужи рок.

11. Осим тога, од заинтересираних земаља и организација тражи се да успоставе комисију, која ће бити овлаштена за надзор над проведбом споразума, посебице његових одредби о људским и грађанским правима, те овлаштена да проводи истраге о свим наводима кршења овог споразума и да даје прикладне препоруке.

12. Не касније од 30 дана прије истека пријелазног раздобља пријелазна управа организиранат ће изборе за тијела локалне власти, укључујући за општине (municipalities), дистрикте (districts) и жупаније (counties), те помоћи да српска заједница именује заједничко Вијеће општина. Од међународних организација и институција, те од заинтересираних држава тражи се да надзиру изборе.

13. Влада РХ сурађиват ће у потпуности с пријелазном управом и међународним снагама. Тијekom пријелазног раздобља хрватска Влада одобрит ће присутност међународних посматрача уздуж међународних граница Подручја, како би се олакшала слобода кретања особама преко постојећих граничних пријелаза.

14. Овај споразум ступа на снагу након што Вијеће сигурности усвоји резолуцију која ће позитивно одговорити на захтјеве из овог споразума”

Споразум са српске стране потписао вођа српског преговарачког изасланства Милан Милановић, а с хрватске предстојник Уреда

Председника, инг. Хрвоје Шаринић те велепосланик САД у Хрватској Peter Galbraith и мировни посредник УН Thorvald Stoltenberg.

ДОЛАСКОМ УНТАЕСА И ЦИВИЛНОГ АДМИНИСТРАТОРА ЖАКА ПОЛА КЛАЈНА, посебно цивилне компоненте задужене за мониторинг, почеле су на подручју Области да ничу, КАО ПЕЧУРКЕ ПОСЛЕ КИШЕ, различита удружења, с различитим програмима и намерама. Многи од ових придошлих „усрећитеља” нису имали појма ни где су дошли, ни код кога – за многе је била потпуна непознаница и назив државе и главног града; нису разликовали Славонију, Словенију, Словачку, а што је Праг био главни град, била је уобичајена и нормална ствар. Што се пак удружења тиче, нарочито су била пожељна она која су обећавала, а каткад и обезбеђивала одређена средства изражена у доларима. Е, то је тек била права напаст – прикачити се уз некога који има и нуди новац, Али, такви га никада нису нудили забадава. Морао си одрадити за њих оно што од тебе траже и зашто ти дају новац. Срећа је наша што су многа таква „удружења” брзо нестајала са сцене. Доста је њих, међутим, часно обавило свој посао – онако као је то програм удружења од њих тражио и на добробит свога народа, упознавајући светску јавност са проблемима Срба и пре и после мирне реинтеграције. Једно такво обраћање међународној заједници, у коју смо веровали у недостатку друге алтернативе, уследило је у јулу 1996. године, из које преносимо најинтересантније делове.

ПОШТОВАНА ГОСПОДО!

Ми, грађани Српске области Источне Славоније, Барање и Западног Срема, у своје име, те у име свих протераних грађана бивше Социјалистичке Републике Хрватске, расутих по читавом свету (око 800.000), желимо да овим писмом дамо свој допринос трајном и праведном миру на овим балканским просторима.

Наша је несрећа велика, а наш глас се не чује. Надамо се да се обраћамо људима који желе да нас чују и да нам помогну у решавању наших проблема... РХ је суверена, међународно призната и етнички најчистија држава у Европи док је за јединог кривца за све што се десило проглашен српски народ у целини... Српски

народ са административног подручја СРХ скупо је платио политику занемаривања властитих жртава у прошлости. (даље се говори о НДХ, жртвама, Јасеновцу, доласку на власт ХДЗ-а, усташким методама нове власти на челу с Ф. Туђманом, Ердутском споразуму и изневереном и превареном српском живљу после доласка Унтаеса.

Поштована господо, молимо вас да нам својим ауторитетом пружите подршку за остваривање наших праведних захтева без којих нам нема будућности на овим просторима:

1. да се мандат Унтаеса одмах продужи за период од још годину дана у складу са тачком 1. Ердутског споразума,

2. да се специјалним статусом Области обезбеде појединачна и колективна људска, политичка и национална права грађана Српске области по највишим светским стандардима,

3. да се посебним међународним механизмима и гаранцијама међународне заједнице обезбеде људска, политичка и национална права становника Области,

4. да Област има своју законодавну, судску и извршну власт,

5. да Област и најближе окружење буду трајно демилитаризовани,

6. да има право на сопствену заставу, грб и химну,

7. да има сопствени фискални и монетарни систем,

8. да има право на аутономно школство, културу и сопствена средства информисања,

9. да има право на учешће у централној власти до права одбијања примене заједничких прописа којима би се нарушавао статус Области, национална, људска и политичка права становника Области,

10. да се питање држављанства, личних и статусних докумената и пензија реши колективно и на исти начин за све становнике Српске области, као и протеране грађане бивше СРХ, уз признавање права на двојно држављанство,

11. да се питање повратка избеглица реши на принципу реципроцитета и пропорционалности.

Поштована господо, нашем петицијом позивамо Вас да нам помогнете у остваривању наших елементарних људских права.

С поштовањем!

Покрет вуковарског препорода

Удружење жртава хрватског режима 1990–1991.

Удружење избеглих и протераних Срба из Српске области...

Удружење жена Вуковар

Вуковарска иницијатива

Удружење за мир и људска права за ИС и ЗС

У Вуковару, 17. јула 1996. године

*Сјомен-цвећ у Јасеновцу,
сјомен-цвећу сјомен-цвећу хиљада Срба, Рома, Јевреја ...*

НАРОДНИ ПРОТЕСТ „ЉУДСКА ПРАВА СВИМА” ОВАКО ЈЕ ПОЧЕЛО

Вуковар, 5. фебруар 1997. (Прес центар)

Више од 5.000 грађана окупило се 5. фебруара у Вуковару на мирним демонстрацијама које су, у организацији општинског Удружења бораца отаџбинских ратова Вуковара, одржане под називом „Народни протест – људска права свима”.

На овим демонстрацијама говорили су Драгољуб Војновић и Недељко Мајкић који су, између осталог, поновили захтеве ове организације за целовиту и демилитаризовану Област, мораторијум на служење војног рока најмање 15 година и једнака људска права за све.

После протеста сви учесници су присуствовали парастосу жртвама рата који је, испред храма Св. оца Николаја у Вуковару, служио протојереј-ставрофор Жарко Јашић.

Слика са „Народної протестна – људска права свима”

Одлука о одржавању серије протеста у Вуковару и другим местима Области донесена је на седници координације невладиних организација која је одржана у главном граду Области. Према овој одлуци протестна окупљања... одржаваће се СВАКИ ДАН У 13 ЧАСОВА и трајаће 1–2 часа, а понављаће се све док се не испуне захтеви садржани у писму општинског удружења бораца Вуковара које је прошле суботе упућено Прелазном администратору Клајну, председнику Области Горану Хацићу и Обласном извршном већу. У писму се наводи да је ЦЕЛОВИТОСТ ТЕРИТОРИЈЕ КЉУЧНИ И ОСНОВНИ УСЛОВ ЗА ОПСТАНАК И ГАРАНЦИЈЕ БЕЗБЕДНОСТИ И ДОСТОЈАНСТВА СРПСКОГ НАРОДА и других народа који живе у Области, посебно бораца, ратних инвалида и чланова породица погинулих бораца.

„Уколико не буде целовите територије као стварног предуслова за трајнији мир на овим просторима, оправдано страхујемо да неће бити ни успешне реализације мировних процеса”, наглашава се у писму и захтева да се обезбеди остварење изборног права за све грађане који живе у Области... У писму Удружења бораца општине Вуковар посебно се истиче да Основни споразум ПРЕДВИЂА ПОСЕБНЕ ИЗБОРЕ ЗА ОБЛАСТ КОЈЕ ПРОВОДИ УНТАЕС ПО МЕЂУНАРОДНИМ ЗАКОНИМА И НОРМАМА, А НЕ ИЗБОРЕ ЗА ОБЛАСТ КАО ИНТЕГРАЛНИ ДЕО ХРВАТСКЕ И ПО ХРВАТСКИМ ЗАКОНИМА.

„Тражимо потпуну и дуготрајну демилитаризацију подручја за шта упориште такође имамо у Основном споразуму”, стоји у писму и додаје да циљ споразума није био само да се Срби разоружају како би хрватска војска лакше ушла у Област, већ да се „превентивно делује на све потенцијалне могуће узроке и поводе оружаних сукоба на овим просторима у дужем наредном периоду”. Захтев за неслужење војног рока на 15 година... исходиште има у потенцијалној могућности нових конфронтација између Срба и Хрвата...

НАРОДНИ ПРОТЕСТ „ЉУДСКА ПРАВА СВИМА” СРПСКИ НАРОДЕ, ГРАЂАНИ ОБЛАСТИ!

Позивамо вас на свакодневне мирне протесте који ће трајати док не остваримо своје захтеве садржане у:

- писму Извршног већа Области Савету безбедности УН,
- закључцима ванредне скупштине Удружења бораца отаџбинских ратова,
- писму Удружења избеглих и прогнаних Срба Области,
- писму Организационог одбора народног протеста Ж. П. Клајну,
- и других писама упућених УН и међународној заједници.

НАРОДНИ ПРОТЕСТ почиње сваког дана у 13 часова испред хотела „Дунав” у Вуковару

СРПСКИ НАРОДЕ, ГРАЂАНИ ОБЛАСТИ!

Своје захтеве можемо остварити само уједињени.

Останимо у својим кућама, обрађујмо своју земљу, радимо у својим предузећима и установама.

Сачувати своје и остварити своја људска права можемо само останком. **ТРАЖИТЕ ОНО ШТО НАМ ПО БОЖИЈОЈ И ЉУДСКОЈ ПРАВДИ ПРИПАДА.**

ОСТАНИМО ОВДЕ! СЕОБА ВИШЕ НЕ СМЕ БИТИ! ВЕРУЈТЕ У СЕБЕ И БОГ ЋЕ НАМ ПОМОЋИ!

Али, ми смо Срби: У свом се обраћању Грађански (Бранимир Бане Грађански и моја маленкост били смо нека врста водитеља или портпарола Протеста, прим. ДВ) запитао где су они који сада подржавају тезу о напуштању ове територије, изговарајући се тиме да су већи Срби од оних који желе да остану: „Они који граде куће по Србији, новцем који су ко зна како зарадили, прогласили су сами себе ратним злочинцима, и даље живе с ове стране Дунава зато што још увек могу

нешто да ушибаре, а сада шире гласине у жељи да се масовно крене како би имали добар изговор кад одлуче да оду одавде. Не треба да се обазиремо на такве гласине и провокације, јер нас нико нигде не чека раширених руку”.

(Да је Бане био у праву, сведочим и ја: враћајући се из Илока, где смо давали подршку илочким Србима, наравно у оквиру Протеста, наишли смо на једног нашег „руководиоца, човека с власти” како, чак са својом дунавском бродicom, „хвата маглу”. Народ, озлојеђен, хоће да га линчује. Морао сам уложити сав свој ауторитет да то спречим. Мислио сам у себи: нека га, нека га носи мутна вода! И био сам у праву, јер наш народ каже: Псето које се силом у лов тера, не улови зеца!) Међутим, Народни протест Људска права свима, понекад је добијао и подршку са стране. Тако је стигла

ПОРУКА ИЗ СПЛИТА

С поднасловом Терор над Србима и даље траје; у поруци се констатује да је третман према хрватским грађанима српске националности ...индикатор стања морала у друштву и припадајуће му државне власти па се наводи покушај убиства (клања!) старице од преко 80 година у Книну, о минирању кућа, недостатку струје у српским селима и елементарним условима за живот...

У Сплиту, 12. 1. 1997.

Мр Семинa Лончар

Из Пирота је стигао ТЕЛЕГРАМ ПОДРШКЕ:

Чувајте целовитост Српске Области Источна Славонија, Барања и Западни Срем. Будите јединствени и истрајни.

Уз подршке и поздраве У. Б. Р. округа Пирот.

Удружење бораца рата 1990. г. Пирот – Пиротски округ

Из Шида је стигла песма: Србима Крајине

Немојте никуда ићи одавде,
Није Бог дигао руке од вас,
Будите трпљиви ко Јов праведни,
излиће Господ с неба спас.

Немојте никуд ићи одавде,
Макар како вам тешко било,
Немојте, јер вас нико не чека,
Најтоплије је мајчино крило.
Немојте никуд ићи одавде,
Јер Крајина је ваша мајка,
Будите стамени као што бисте,
Проћи ће и ова крвава хајка.
Немојте никуд ићи одавде,
На другом месту није боље,
Зар може неко да каже: Иди!
Ако је то против ваше воље.

Немојте никуд ићи одавде,
Плаше се и они који вас плаше,
Станите храбро пред цели свет,
Слободно кажите: Ово је наше!
Немојте никуд ићи одавде,
Коме ћете гробове оставити,
Ако их заору, спале и сруше,
Да л ће у души жао вам бити?
Немојте никуд ићи одавде,
Све то Господ посматра с неба,
У име Његове Небеске Правде:
Остајте ту, јер тако треба.

аутор: Мирко И. Нанић, Шид

ИЗБОРИ

На протестима једна од главних тема је и питање избора у Области, као и питање референдума који је некад бучно, а некад врло стидљиво најављиван. И ту смо се – И ТУ СУ НАС ПОДЕЛИЛИ!

Transitional Administration for Eastern Slavonia, Baranja and Western Sirmium

„У складу са овлашћењима које имам као Прелазни управник Региона источне Славоније, Барање и западног Срема, Резолуцијом Савета безбедности 1037. тачком 12. Основног споразума од 12. новембра

1995. године, Писмом Владе Републике Хрватске о завршетку мирне реинтеграције Региона под Прелазном управом, као и са Председничким саопштењем Савета безбедности Уједињених нација

проглашавам одржавање избора

Жак Пол Клајн, прелазни

за општинске и градске скупштине

управник Региона ИС, Б и ЗС

дана 13. априла 1997. године

Што се референдума тиче, поред домаће неслоге, доминира неко-ректност хрватске стране и Унтаеса који су паушално закључили да је референдум не само у супротности с Ердутским споразумом, него је то и дело српских екстремиста КОЈИ МИТИНГУЈУ и који не могу да се помире с чињеницом мирне реинтеграције. „Само шачица људи инсистира на референдуму”, кажу у Унтаесу (да подсетимо: референдумом се захтева целовитост Области као једином гаранту очувања српског језгра изван матице). Уз најаву референдума ишли су са хрватске стране масовни спискови Срба „ратних злочинаца”, застрашивања, тако да је преовладало сасвим основано мишљење да ће Срби своју невиност морати доказивати из хрватских затвора. Хрватска влада учинила је све да разбије целовитост Области тако што су поједина места са српским живљем преко ноћи припадала другим општинама. Све је рађено перфидно смишљено тако да су већ у старту апсолутно не само нарушени, већ и брутално погажени сви принципи равноправности.

Наше је да закључимо: И РЕФЕРЕНДУМ И ИЗБОРИ ЗАВРШИЛИ СУ ОНАКО КАКО ЈЕ ТО ХТЕО УНТАЕС И НА ЧЕМУ ЈЕ ХРВАТСКА И ТЕ КАКО ИНСИСТИРАЛА; ВОДА ЈЕ ОТИШЛА НА ХРВАТСКУ ВОДЕНИЦУ!

Кратак завршни коментар је из моје књиге *Породичне љриче*.

Све што је пре и после тога текло, било је у стилу: кола мудрости, двоја кола лудости. А можда нисам у праву – биће да ни зрнца мудрости није било, а камо ли кола. Није ни крваво како је дерано! У политичком врху наше области и у новооснованој СДСС доћи ће до размимоилажења у питању прихватања хрватских докумената: држављанства, пасоша и личне карте, али и у неким другим питањима попут двојног

држављанства, тзв. меких граница, визног и царинског режима... На томе се и сломило лажно јединство нашег руководства (овде би с пуним правом требало додати личне анимозитете наших вођа, нетрпељивост, нескромне личне амбиције, жељу за влашћу па ма каква она и под чијим туторством била). Због свега тога и настаје „Народни протест – људска права свима” чије је основно гесло било ОСТАТИ И ОПСТАТИ. Део тог руководства чинили су представници разних грађанских удружења и асоцијација насталих под утицајем сличних са Запада. Део људи у руководству протеста одмах се оштро поделио – про ет контра – на линији сукоба Станимировић – Хаџић, док је мањи део, неодређен, покушао и успевао, понекад, да лавира између супротстављених страна и да буде мост сарадње и измирења. Али, КО ЈЕ ИКАДА УСПЕО ДА СЛОЖИ РОГОВЕ У ВРЕЋИ!

ШТА ЈЕ БИЛО С НАРОДНИМ ПРОТЕСТОМ – ЉУДСКА ПРАВА СВИМА?

Он је временом престао да постоји. Уважавајући време у коме је настао и деловао, постигао је много. У првом реду он је значајно подршку српском народу да издржи, да се сачува и очува његово језгро у Области без обзира на исељавања у неким местима. ОСТАТИ И ОПСТАТИ био је наш мото и идеја водила. Ако је масовни егзодус спречен (коме су се Хрвати апсолутно надали и у шта су веровали), а ЈЕСТЕ, ОНДА СМО ПОСТИГЛИ СВОЈ ЦИЉ. За нешто више – било је прекасно. Егзодус након „олује” неуспех је међународне заједнице...

Народни протест, побуна свих – обичног народа, ученика и њихових родитеља, професора... спречили су прљаве намере – да се српском народу, путем школе и наставних садржаја, импутира колективна кривица и да се сопствени, хрватски, злочин геноцида из последњих педесетак година свали на српска леђа. И то је, поред спреченог егзодуса, највећи успех протеста. А ово је пуна истина: ученицима који су се појављивали на протестима нисмо манипулисали: ОНИ СУ УВЕК БИЛИ НА НАСТАВИ!

Паралелно с гашењем Народног протеста угасио се и наш лист „Борово”. Финансијера више нисмо имали, а обећана помоћ Срба из Америке, у личним и непосредним контактима, никада није остварена.

Ситни смо и слабашни били да се носимо с међународним гангстерајем. Домаћи политички луфтигузи нису им били ни до колена. Све, ама баш све што се дешавало, водило је оваквом крају.

На једном од протестних скупова, слушајући ме, нека жена гласно уздахну: „Јадна му мајка његова! Кад дођу усташе, живом ће му дерати кожу с леђа”. Кожу ми одерали нису, али јесу на други начин: ОСТАО САМ БЕЗ ПОСЛА. ТАЧНИЈЕ – ИЗБАЦИЛИ СУ МЕ С ПОСЛА!

Из целине догађања издвајам још само овај детаљ: средином маја 1997. у Вуковар је по први пут дошла др Весна Босанац, хрватски доктор Менгеле, на челу неке делегације. Састанак је одржан у хотелу Дунав уз јаке снаге обезбеђења Унтаеса и хрватске полиције која се тад први пут појавила у Вуковару. Маса незадовољних Срба, родбине и пријатеља погинулих, дочекала их је на изласку из хотела и обасула камењем, јајима (на хиљаде јаја је донесено из трговина и са пијаце) и погрдама. Међу народом били су и родитељи и најближа родбина оних који су скончали од докторкине руке. Нека од наших храбрих жена прогурала се некако до др Босанац, зграбила је за косу и добро потегла да јој је прамен косе завршио у руци. Атмосфера је била крајње наелектрисана па је претило да дође до сукоба и крвопролића. Хвала Богу, до тога ипак није дошло, јер смо ми из водства Протеста деловали, умиривали и молили за разум. Стварно је било језиво – оклопна возила Унтаеса с лаким топовима и митраљезима упереним у нас, а около хрватски полицајци са псима. Делујући брзо, успели смо да спречимо покољ (реч није ни мало пренаглашена, јер је обострана мржња испуњавала и простор и ваздух), а др Босанац је хитно транспортована оклопним возилом у касарну и то ми је био најтежи тренутак из времена демонстрација. Предосећао сам и знао да ће дан бити опасан, кад је било потребно мало па да падну мртве главе.

Једнако ми је био тежак и дан протеста у мојој Боботи 9. марта пред неколико хиљада људи из Боботе и околине. Питање је било, шта рећи пред својима. Дошао сам на трибину неприпремљен и први пут несигуран, али кад сам стао пред микрофон, одједном ми је било јасно каква то мора да буде порука мојим сељанима. Рекао сам некако овако: Добро

јутро, Бобото! Дуго си спавала и време је и ред да се пробудиш. Ако не знаш шта ћеш, иди на гробље па ћеш тамо сазнати. Тамо је једина и вечна истина наших мртвих. Сазнаћемо шта мисле о нама, чућемо шта имају да нам кажу, а ако ни тад не будемо ништа схватили и разумели, скочимо са гробљанског моста и извршимо колективно самоубиство.

СПРЕМНОСТ ЗА САМОЖРТВОВАЊЕ

Текст који следи прочитао сам на једном скупу и нисам сигуран да су ме баш разумели – као што, покаткад, ни сам себе не разумем, и као што нисам баш поуздано сигуран да му је овде место. Ипак... мами далека мутна река детињства пуна и препуна вирова и спрудова; вирова да се прво загрцнеш, а потом и удавиш у неразумевању и несхватању онога што ти се пред очима дешава – људска посрнућа, несклоност, до истребљења, онеме које други и другачији; спрудова да се насучеш за сва времена, да се насанкаш, да те насанкају они који обећавају мед и млеко, а пред тобом су отрови мржње и спремности на зло. Па се, кад те стигну године, понашаш као да си нешто схватио и научио, да си непорециви апостол животног искуства, а ниси јер си одувек био, а сметнуо си с ума то, апостол јада и беде јер су те, од малих ногу, за то спремали и школовали и дресирали као пса. Они који сеју зло семе искључиве самосвојности, самозадовољства и самољубља и којима сви други сметња и које се, не бирајући средства ни начине, мора свакако отклонити и одстранити. Дакле...

Ја бих да говорим о добру и злу у човеку, о непрестаној и немилосрдној борби откако је света и века и у којој се још увек не наслућује победник. Човек као да је од свог постанка закључао све језике разумевања и споразумевања прво у самом себи, а онда и према другима. Мо-рамо откључати и одрешити те језике да бисмо се ухватили у коштац са иначе заводљивом мишљу да смо, располућени између ДОБРА И ЗЛА, сами себи довољни. Победити зло, било оно појединачно или глобално, човек може само ако победи зло у себи и дозволи, односно омогући својој исконској, али често потиснутој доброту, да се избори с другим својим лицем.

Да би се о томе говорило и сведочио, мора се пре свега рећи о врхунском злу које је изродила мржња према другом и другачијем човеку без обзира да ли се зло звало фашизам, нацизам, националсоцијализам, хитлеризам, усташтво или некако другачије и то у савременим појавама и облицима. Дакле, који је тај САВРЕМЕНИ ЛЕВИЈАТАН, симбол зла, сатане и пакла, демонско чудовиште разних облика? Ко је данас та општа метафора зла? Да ли су то мондијализација и општа глобализација? Можда разноразни финансијски мегасистеми и корпорације које нас прво затрују, исцеде и пониште, а онда лече с тим да је исход унапред познат? Или су то САД и НАТО јуришници? Без обзира ко је то, да ли појединачно или удружено зло, на делу је свеприсутна, свеобухватна, интензивна ЛЕВИЈАТАНИЗАЦИЈА.

Пружајући „сигурност и заштиту”, штитећи своје националне интересе, савремени левијатан је апокалиптична аждаја која својим крвавим репом приводи народе широм света „демократији”, а при томе лете невинне главе сиротиње на све стране. Савременом, како то умни људи назваше, америчком пријатељском фашизму придружује се поново набубрило зло семе једног дела Европске уније, нарочито оно ХОДАЈУЋЕ ЗЛО У ПАНТАЛОНАМА, које нам као излаз и решење кризе не нуде више концлагоре и плинске коморе, већ тихо умирање и умарање у новим робовласничким односима. А савремени човек, ослобођен од свега и слободан за све, слободан и спреман чак да и роб постане – ЋУТИ И ЧЕКА. Да сконча у сасвим лаганом, али свесно дозираном ропском хропцу.

Сад конкретно о добру и злу! На крају Ћирићеве улице у Боботи живело је између 150 и 190 Рома, наших Цигана. Усташе су их, од најмлађег до најстаријег, везане жицом, одвели у јасеновачки логор и побили. Остало их је било, за причу и сведочење (не пред новом влашћу) у селу само четворо. На споменику у селу је 67 имена, док је у црквеном списку, који се чита за време задушница, њих око 190.

Као прилог страдању Рома наводим и жртве домицилног становништва Ћирићеве улице:

Јасеновац: Слободан Јанковић, Бошко Јовчић, Радо Богојевић

Дудик: Сreto Хаџић, Перо Јанковић, Божo Рускинић,

Земун: Мило Богојевић,

НОБ: Чедомир Богојеввић, Миленко Јовчић, Никола Банац, Богданка Ђирић, Никола Војновић, Ђоко Војновић.

Ратне 1943. године Немци у Патковићевој улици у Боботи претражују куће и узимају чељад за одмазду. Пела Станисављевић, баба покојног Николе Чаруге, сакрива снају са унучицом на чардак или неко друго место, а она остаје у кући с Николом у колевци. Чекала Николина мама Спаса да Немац оде из куће, чекала и не дочекала. Распамећена због сина, допуштајући да јој могуће ружне слике исхода помуте разум, улази у кућу. А тамо Немац **ЉУЉА МАЛОГ НИКОЛУ У КОЛЕВЦИ И – ПЛАЧЕ!** Над Немачком су већ летели савезнички авиони па се и он сетио свог малог Лудвига, Карла или Франца...

Лето је и време жетве. Немци сакупљају све живо што се затекло у кућама у Патковићевој улици... опет с циљем одмазде јер су нестала два немачка војника. Постоје, међутим, чврсти докази да су двојицу немачких војника, Пољака и Словенца, скојевски активисти одвели у партизане, а о њиховој даљњој судбини ништа се не зна. Све што се нашло у улици, по кућама – старци, жене, деца, случајни пролазници (у питању је један Тењац) – постављено је пред митраљеске цеви, а немачки официр одређује стрељање уколико се судбина двојице немачких војника не расветли. Масовни злочин спречили су ДР РАП, **ИНАЧЕ НЕМАЦ, ЛЕКАР У БОБОТИ И ЦЕЛОЈ ОКОЛИНИ И ХРВАТ ИВИЦА ХОРВАТ**, у то време неки службеник у Боботи. Остала је прича како су стали пред митраљеске цеви говорећи: „Убијте нас прије него што побијете ову невину дјечицу”. Да ли су ова двојица стварно спречила стрељање и није од битног значаја.

Чињеница је да су понудили своје животе за спас других људи, а таквих је, морамо то признати, веома мало.

Др Рап, којег је наш народ упамтио као Јосу или Јоцу, предратни лекар у Боботи, а о његовој људскости, стручности и преданости послу дуго су се низале приче после рата. Кад је након рата отишао у Добој, где је наставио с радом, наш је народ одлазио у Добој **СВОМ ДОКТОРУ КОМЕ ЈЕ БЕЗГРАНИЧНО ВЕРОВАО**. Зна се да је др Рап у међувремену прихватио православље и ово износим само као голу чињеницу без било каквих могућих закључака. Супруга др Рапа потиче из некад чувене винковачке породице Петровић, била је професор и говорила је

неколико језика. Верујем да има још живих потомака др Рапа по женској линији и искрено се надам да ће неко од млађих сакупити више података о њима и то публиковати јер су то заслужили (ове податке о догађајима дала ми је моја стрина Ружица Војновић, рођена Лесковац, која је тада као осмогодишња девојчица била, пред митраљеским цевима, у колони предвиђеној за стрељање).

На крају, природа или ОНАЈ КОЈИ ЈЕСТЕ створили су и одредили основна начела универзума: једно од њих је ЉУБАВ; не као апстрактна филозофска категорија, него конкретизована као љубав према човеку; не обезбожена и обезверена, већ материјализована као љубав према ближњем – како су то осјећали и људи о којима сам говорио и који су били и спремни и способни да се жртвују за друге.

КАЗИВАЊА БАКЕ АНКЕ

Напомена приређивача. Ово су делови оригиналног записа – сећања Анке Владић, рођене Одановић, које је писала, додуше невешто, али из свег срца искрено и поштено. Она је кренула у школу у селу Брлог у Лици, а колико је разреда завршила, не каже; вероватно тек да се колико-толико описмени, што јој је била жеља водећи при томе прави мали рат са заосталим схватањима сиромашне средине и оцем који је мислио као и остали – да женској деци не треба школа, јер је њихова будућност самим рођењем судбински одређена. Интересантан је, међутим, начин, готово нечувена дрскост за оновремено дете и заосталу Лику, на који се она ипак изборила, као девојчица, на право да се упише у школу да не би остала неписмена.

У језику овог записа, сачували смо оригиналност, а правописно смо интервенисали само на местима где је то било апсолутно неопходно: великим словима на почетку реченице и тачком на крају, понеким зарезом...Зато овај запис одступа од општеважеће норме савременог српског језика и у погледу граматике и правописа.

Зашто смо се одлучили да вам понудимо ова доста растрзана и често неповезана казивања? Одговор је једноставан: због оригиналности и аутентичности приче, прво мале Анке која сведочи о 1941. у родном месту, Брлогу, а старија бака Анка о 1991. у Борову насељу и Вуковару где се 50-их година 20. века преселила „трбухом за крухом” из родне Лике.

СЕЋАЊА МАЛЕ АНКЕ
Сећања од малена кроз живот

Рођена сам у Брлогу 28. 5. месеца, 29. годиште. Године 2015. почела сам писати о свом животу (обратите пажњу, она је тада већ имала 86 година, прим. ДВ). Кућа наша је била велика, стара, ми смо живели горе, а говеда доле, то је тако било (Анка је доласком у Борово насеље прихватила екавски изговор, прим. ДВ). Било је огњиште, ватра, вериге. Мисираче мама скувала и скинула да се хлади. Мој први корак био је весео, али сам пала и десном руком сам у мисирачу упала и ошурила се да и данас имам успомену на руки... Сећам се имали смо две краве и мало оваца. Ја сам чувала овце далеко од куће и било је опасно од вукова. Нисам се бојала и тако сам расла.

После је тата дошао кући (био је рудар у Србији, прим. ДВ) па је било весеље, деца су тате жељна. Правили смо нову кућу... Када сам порасла (ни за школу још није дорасла, типично гледање из дечје визуре, прим. ДВ) носила сам воду са Гацке... каблицу воде налијем, каблицу наместим на зид па полако подместим главу и уз велико брдо до куће носим. Тата је брата славо сваки дан у школу, а мени каже да идем у школу по некада... Плакала сам, тата ме истуко и река да нећу ићи у школу. Нисам могла замислити да будем неписмена. Ја сам једно јутро сакрила торбу за школу, оставила сам овце у страни и побегла у школу. Дошо је вук и растрго неколико оваца. Мислила сам да ће ме тата тући, неће ми више дати у школу. Остале сузе и плач у сећању, тата ме грлијо и љубијо: Ићеш у школу и овце ће бити у штали. Тако сам сретна била, љубила тату, изборила сам се да будем писмена.

У мом селу две школе и две цркве, православна и католичка.

1941. година

1941. се добро сећам, усташе су Србе одма хапсили, у школи учитеља и моју драгу учитељицу... ишли су цестом и све трпали у камијон. Ми смо деца трчали за камијоном и плакали. Они (усташе) купили и возили код Госпића... то се после сазнало... све су их бацали у бездан код Госпића. Успијо је један побећи... причало се да је побего у Србију.

Рат је почео, од 41. до 43. сећам се Талијани су дошли у наш Брлог, партизани близу па запуцају на Талијане. Ди се пуцало запале кућу па смо бежали у шуму с крвама и овцама. Млеко нас је спасило. Талијани су 43. купили људе у блок, одвели су и тату. Сећам се да је тата вечера с нама... све је изљубијо каво да је знаво да се више неће вратити, каво што је и било. Партизани су напали блок (вероватно се мисли на центар села, прим. ДВ), сви су пуцали, борбе се жестоке водиле. Ту је у блоку тата погино. Талијани су бежали, партизани су Брлог заузели... било је лакше, али остали смо сиротиња, без оца, мама са четверо деце... така нам је судбина да се опет патимо... све једно другом до ува, тешка жалост и борба за живот. Авијони су тукли, у јутро рано ми смо бежали у шуму с благом... Била је глад, али шта смо имали за појести то смо морали нахранити партизане... носили смо им у шуму на положаје... морали смо штрикати чарапе, шал, рукавице... који је што имо да дадемо партизанима. После рата мама нас је тешко одранила, ишла је у Срем да курузе копа, да нам донесе да једемо паленту. То се морало запамтити, тако смо расли и памтили муке...

(У наставку Анка прича где је све била на радним акцијама као омладински активиста личке бригаде: Врховине, Нови Београд, хидроцентрали Трибаљ, Шамац–Сарајево... Након тога следи прича како је дошла у Борово насеље, запослила се, удала и с мукама стицала за живот, стекла децу, унучад и праунучад...)

Имала сам тежак живот, али сам ипак сретна што сам доживила добру децу, три унукe и четверо праунучади... Бог ми је био у помоћи зато што верујем у драгог бога и зато што се молим драгом богу за моју децу, унучад и праунучад, за све добре људе.

Сећање на рат 1991.

Ово је прави почетак, полиција напала Борово село (2. мај 1991, прим. ДВ) па су се сељаци побунили и бранили. Сећам се мој муж и ја смо радили у пољу према Борову, једва смо живу главу извукли. Бежали смо кући у Козарачку улицу, а кад тамо на улазу до наше куће заболи шаховницу. Када је то почело у Борову селу војска је из Осека дошла до Трпињске цесте... изашла једна баба па легла пред тенкове па

су закаснили да спрече зло у Борову селу. То је права истина, верујте ми, а ми смо се све више бојали.

Кад је хадезе победио скупили се код школе и пекли вола на ражњу. То је страшно било и знали смо да неће бити добро. Дође авто београдске регистрације, био је упуцан. Српска буда увече омркне, а ујутро је нема. Неке се освете одма догађале. Школованим људима, трговцима итд. на вече покуцају на врата и на прагу их убију. Почело се бежати куда ко са врећом у руци. Срби беже у Борово село. Ја сам звала своју децу (ћерку и зета, прим. ДВ) и нисам их могла добити, а знам да нису успели побећи. Мени је позлило па је Теодор то јест муж звао лекара... дошо је, даво ми инекцију и лекове за срце и тлак. Тако сам постала кронични болесник. Сутрадан ја и мој муж бежимо у Вуковар... децу нисмо нашли у подруму. Зет је радио у пику, ћерка у школи професорица енглеског језика... осетили су да се нешто дешава, а нису веровали па нису могли бежати. Ово је истина, био је један Хрват, са зетом радијо, он им је помога... не знам ко је, нека је жив и здрав. А ево како је било.

Једно јутро, било је 5 сати сели смо у кола... ја сам с њима (ћерком и зетом, прим. ДВ) морала ићи а мој супруг је осто у Вуковару. Деца не знају за барикаде у Херцеговачкој улици. Ту је зетов колега помога, показала сам му торбу са две векне леба на стаклу за обрану. Од страха смо били црни, улетили смо у улицу па у поље за Борово село. Трче људи пешке, неко је успијо побећи, неко није. Када су опазили пуцају у кола, зет је брзо возијо и нису нас погодили. Војник из тенка маше, брже, брже... Када смо дошли на Црепуље, дрхтимо и једни у друге гледамо колико смо црни. Деца су наставила пут а ја сам се морала вратити назад (због мужа)... Војник ми реко да идем цестом. Срећа ме послужила до моје куће у Козарачкој, а мој деда бициклом дошо до наше куће. Када сам ушла у кућу, кућа пуна војске усташке па мене и Теодора одма прислонише уза зид у предсобље. Деда дркће, болестан, шећераш... мени цев под вратом. Бели комби пред кућом, носе све што може у комби. Псују нам мајку српску – шта ви све имате, а ми немамо ништа. Кажем то смо стекли с наши 10 прстију. Дође један војник, имо је бољу душу, каже, скините те цеви шта су вам они криви... Шта ћемо с њима? Ништа док Тончи не дође. Дошо Тончи и каже, пустите их,

ако иду за Борово село, знате шта ћете радити. Брзо сам се сетила...ми идемо у Вуковар, тамо ми је ћерка. Од страха узели смо мало одеће с вешалице и пешице у Вуковар.

Кад смо дошли у Вуковар, пуцало се па смо морали у неко склониште. Покушавали смо преко Дунава, али нису могли... убијали су кад опазе чамце (бака Анка избегава реч усташе, за њу су „они” само они, прим. ДВ). Покушали смо и у касарну и опет нисмо могли. Када је задњи камијон ишо за Борово село минират је на Боровској цести. И то је био крај, морали смо остати у Вуковару. Мој муж је против моје воље отишао бициклом до Трпињске цесте да тражи синовку, нашо је у подруму, а тај дан велике се борбе водиле, заузета је Трпињска цеста па су цивиле покупили и одвели у Трпињу. Моја су деца била у Босни и мој муж је отишао у Босну (овде је помало поремећен ред догађаја, што није ни мало случајно јер, рекосмо, ово пише 86-годишња старица; овде је већ крај рата, прим. ДВ).

У ћеркином подруму биле смо нас две жене, комшиница моје ћерке из мешаног брака. Ја сам Српкиња, она Хрватица. Једва смо живе остале... неко се снашо, неко није. Често је било – дођу у подрум (опет „они”), питају шта си. Ако си реко Србин прогута те ноћ. Мене је моја комшиница спасила и комшија моје ћерке. Њему је комшиница рекла да сам мајка и да је моја ћерка предавала његовој у гимназији пре рата. Он ме спасио, погино је у рату. Верујте да ми га жаво, штитијо ме.

Кад су запалили цркву горела је 15 дана (црква Св. Николаја, прим ДВ) да је било страшно гледати. После су нас из склоништа терали кроз град да будемо заштита зе(н)гама до Олајнице где је било велико склониште. Они оду на положај, а нас угурају у склониште као марву...

После смо у ћеркином подруму остале само нас две, она је Хрватица. Ту смо остале док је помало улица по улица ослобађана. Куће горе, по крововима падају гранате, а наш подрум није ни једна пробила.

У касарни нас било сваке вере и за то нико није пито. Југословенска војска дала нам је две деке, цигарете ко је пушијо, лебац, конзерве. Знао да су аутобусе за Хрвацку организирали на време па је много отишло у Хрвацку. Сви смо из касарне отишли на сајмиште, ту су нас чекали аутобуси и питали ко жели за Србију ко за Хрвацку. Било је доста мешаних бракова. Један Хрват је из вунене беле чарапе извадијо пиштољ и убијо се, није тево са женом у Србију. Такви је било доста.

Анка на тренутак губи памћење

Ја сам села на аутобус за Нови Сад. Отсели смо у Шиду и добили вечеру. Аутобус није ишо за Спенс, ту ме чекала сестра већ је стао на станицу. Ја сам била слаба и мозак ми није довољно радио. Сећам се да седим на станици сва прљава, нисам се видела како изгледам. Имала сам деку преко руке и у кесици конзерве. Била је ноћ, хладно, 11. месец, смрзла сам се и дрхтим на клупи. Дошао један човек и пита да ли си ти из Вуковара и куда идем. Сећам се да сам из Вуковара и да имам сестру. Како се сестра зове? Нисам знала ни име, ни улицу ни број. Ставио ме у транвај и ја сам се сетила да има стадијон па се и он сетио у коју улицу да ме води. Видим стадијон, изађемо из транваја и приђе ми нека жена. Да ли сте ви можда тетка Љубе сестра? Сетим се да кажем да јесам. Са оним човеком сам се растала, плакала сам и зажелила му срећу и здравље. Жена ме увела у лифт и предала мојој Љуби. То је била радост, плач. Љуба ме купала, немам шта обући, скупиле су неке жене одећу. После сам отишла у Босну, тамо су ми били деца и мој муж (ћерка Ружица је радила у Угљевiku као професор енглеског језика, прим. ДВ). Ту смо се у Босни сви скупили, моја је Ружица радила и она нас је све држала. Родбина нам је ваљала и хвала им свима скупа.

Овде се тета Анкино казивање ненадано прекида. Не знам зашто. Ружицу и Тину нисам питао. Највероватнији је разлог године и болест. Она старачка која омете човека у свему. И један мали лични прилог: једном сам дошао чика Теодору и затекао га како пече ракију. Казан мали, од 25 литара, а крај њега бунарчић тек толико широк да само једна кантица може да дође до воде. Имао је чика Теодор и времена и стрпљења за све; живот га томе научио, године и посебно искуство последњег рата.

За сам крај из тета Анкиних прича издвајам нешто по сопственом избору:

Тако смо се радовали када је поп ишао по водици. Мама би лепо спремила доручак и уредила кућу... Били смо мали, чека се поп, а ми смо плакали да смо гладни. Нема дуго попа па нам је мама у једну зделу усула паленту и варенику да једемо. Мама чека попа, ми нисмо стигли појести до попиног доласка па смо узели зделу и сакрили се под кревет.

Плахта спуштена, ми ћутимо и једемо помало. Поп пита Евице, ће су ти дјеца? Оче, ту су негде. Мачка нас је издала, мирисала јој палента. Ми смо видели мачку у здели и на сав глас викнемо – шиц. Поп рече ево ти дјеце под креветом. Изашли смо и пољубили крст како је ред, а мама се извинила. Мислим каво мала сам уз маму веровала у Бога, то је среће и Божја воља да ме кроз живот прати.

*Поље на крају Козарачке и Херцејовачке улице – њрема Црејуљама и Борову.
У близини је и њо злу чувена кафана „Слон”*

БЕЛЕШКА О АУТОРУ

Драгољуб Војновић, рођен 1942. године, пензионисани просветни радник из Боботе – Вуковар, РХ, објавио је следеће књиге:

- *Ђирићева улица – Цијански сокак* (2012)
- *Пред њодне било* (поезија за децу, 2013)
- *Породичне њриче* (2015)
- *Бела ми засњава у руци. Има умирања – смрти нема* (збирка поезије, објављена са покојним сином Ђорђем, 2016)
- *Беле маце – две њуначке* (поезија за децу, 2019)
- *Србине, исели се – ењијрами или нешто између* (2020)
- *Васја мачак* (поезија за децу, 2021)

Живи и пише у Боботи.

СЛИКОМ И РЕЧЈУ

Документа о хрватским злочинима
објављена у новинама *Борово* у време
Народног протеста „Људска права свима”

U posljednje vrijeme čestičke terorističke snage i jedinice JA sve više upotrebljavaju trojne borbenim opremljenim civilne stanovništvo u zapadnom dijelu općine Slavonika Požeга, te u cilju zaštite njihovih života i umnožavanja naprednije obrane naših obrambenih snaga na tom prostoru, Križni štab općine Slavonika Požeга OGLAŠAVA

NAREDBU

1. Provesti evakuaciju svih građana, njihove osobne imovine (prehrambeni artikl, odjeća i obuća, posteljina, sredstva osobne higijene, pribor za jelo, najnužnija sredstva rasvjete, zlatnu i novac) i stoke s područja naselja: Oblakovac, Vučjak, Čečavački, Jermolovac, Šnjepavac, Čečavač, Koprivna, Raska, Paskovci, Kupka, Orljavec, Črljenci, Skobušina, Milivojevi, Podreće, Vranic, Njezic, Požeški Makovac, Kisa, Ožalakov, Polanska Kaptrovi, Gornji Vinovec, Lučinci i Opatu u roku od **24 (dvadeset i osam)** sati od vremena stupanja na snagu ove naredbe.

2. Pučanstvo će se iseliti u druga naselja na području općine Slavonika Požeга prema slobodnom izboru.

Građani koji se nemaju gdje skloniti dužni su se obratiti prihvatnim ekipama **Civilne zaštite**, za evakuaciju u rajonima prikupljanja i to: **Ivandrovi, Deževci, Perenci, Toranj i Biskupci**.

3. Ova naredba stupa na snagu **20. listopada 1991. godine u 12.00 sati**, a vremensko trajanje njenog važenja će zavisi od smirivanja prilika na navedenom području.

4. Istekom navedenog roka za sklanjanje pučanstva zabranjeno kretanje civilnih osoba u navedenom području.

KRIŽNI ŠTAB OPĆINE SLAVONIKA POŽEGA

Наредба Кризног штаба општине Славонска Пожега о "евакуацији".

Падају прве цивилне жртве. Цвета Марковић (64. г), заклана је у својој кући у селу Горњи Цивљани, општина Врлика, августа 1991. године.

Буро Марковић (64 г), заклан у својој кући, Горњи Цивљани, општина Врлика, август 1991. године.

Невенка Берић (1930. г) заклана и масакирана у дворишту своје куће 5. августа 1991. у Доњим Куљанима - Костајница, општина Двор на Уни.

Даринка Кећ (1918. г.), убијена 5. августа 1991. у Доњим Куљанима - Костајница, општина Двор на Уни.

Србин из Петриње убијен испред своје куће.

Отац Перо на згаришту цркве Светог Спиридова у Петрињи.

Српска девојка усмрћена гушећем чврсто омотаним лајтоном, Борово-насеље, новембар 1991. године.

Леш Здравка Дедића извучен на обалу Дунава близу Сремске Каменице, 17. октобра 1991.

Леш Здравка Дедића плута Дунавом код Сремске Каменице, 17. октобар 1991.

У Дунаву код Сусека 9. августа 1991. пронађен је леш Србина Милорада Ђекића, рођеног 1957. у Чечави, општина Теслић, БиХ.

Леш Боже Шкорића, Србина из Вуковара, рођеног 1952. у Вуковару, пронађен на Дунаву код Футога 27. октобра 1991. Смрт је наступила због прострелне ране. Леш је имао увезане ноге и полицијске лисице на рукама.

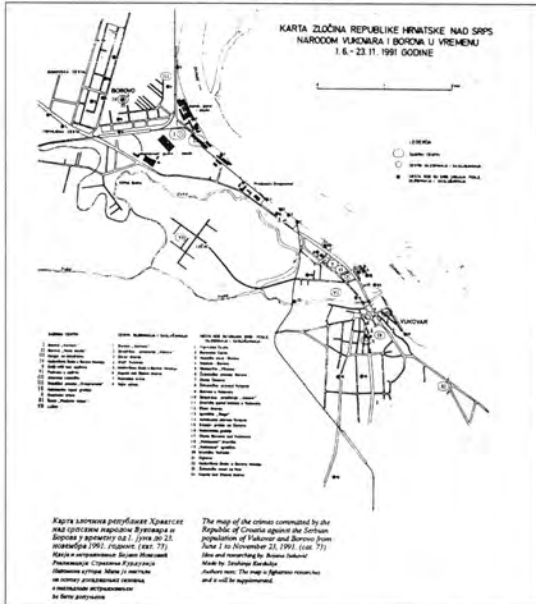
Рат пулн злочина, кукавичлука и садизма однео је и тројицу српских бораца у селу Ласлову. Мирко Лавадиновић, Душан Марковић и Срђан Цветковић грешком су ушли у једну кафану коју су још увек држали усташе. Сва тројица су одведена у Осijek где су зверски мучени и на крају убијени. Командант Српске добровољачке гарде Жељко Ражићковић - Аркан успео их је касније заменити за четири часне сестре између старе и нове Тење. На слици с бројем 1 је Срђан Цветковић "Лесковац", рођен 5. августа 1967. у Граевцима, општина Лесковац, Ухваћен и убијен 2. септембра 1991.

На слици са бројем 2 Мирко Лавадиновић, асистент на Шумарском факултету у Београду. Ухваћен и убијен 2. септембра 1991.

Трећа жртва је Душан Марковић, рођен 31. децембра 1963. године, ожењен, отац двоје деце.

Вуковар 1991. Много раније него што су започела ратна дејства у њему се проводио терор над Србима. Организовано и систематски се припремао злочин над српским цивилним становништвом. Карта злочина Републике Хрватске над српским народом Вуковара и Борова у времену од 1. јуна до 23. новембра 1991. године направљена на основу дотадашњих сазнања.

Дана 24. новембра 1991. извађен је из Дунава леш Љубомира Николића, радника Комбината Борова. Ожењен, има троје деце. Љубомир Николић је рођен 6. априла 1944. године у Рајковцу, општина Лебане, од оца Милентија и мајке Персе.

У обданишту у Борову-насељу убијено је неколико Срба - цивила. Међу њима су били и Милорад Зорић и Константин Лукић. Милорад Зорић убијен је 11. или 12. новембра, а Константин Лукић 17. или 18. новембра 1991. године, после мучења у штабу Марка Филковића.

Урош Недучић после мучења у Филковићевом штабу убијен је 18. новембра у дворишту дечјег вртића у Борову-насељу.

Милосав и Илинка Булајић убијени су у једној групној ликвидацији. Њихова ћерка Јелена идентификовала је само оца.

Милосав Булајић је рођен 22. јануара 1914. у месту Рудине, општина Никшић, настањен у Борову-насељу, Козарачка бр. 115.

Железничка станица у Борову-насељу била је једна од пунктова за ликвидацију лица српске националности. На тој локацији 16. новембра 1991. стрељане су Вида Јаковљевић и Ана Лукић.

Експлозивна средства ручне израде, секира и нож (са траговима крви), буздован, крвави конопац, маказе за тортуру и лични предмети припадника ЗНГ-а.

Вида Јаковљевић, супруга такође убијеног Томе Јаковљевића, ликвидирана 16. новембра 1991. на железничкој станици у Борову-насељу. Рођена 21. новембра 1924, настављена у Улици С. Пенезића, није дочекала свој 67. рођендан, недостајало је само 5 дана.

Предмети пронађени у складу ЗНГ-а у Вуковару.

Ана Лукић, мајка четири сина, убијена 16. новембра 1991. на железничкој станици у Борову-насељу.

Срби - цивили изваљени су из својих склоништа, а неки од њих и одмах убијени испред својих кућа, усред града или на раскрсницама.

Бранко Станковић, убијени заробљеник. Шеф вуковарске болнице др Весна Босанац слала је на губилиште и своје сараднике, нпр. Тому Јаковљевића. Бранко Станковић је био једна од првих жртава др Босанац. Лакше рањен у потколеницу, али ипак довољно да буде заробљен, доведен је у болницу и снимљен у пропагандној емисији ХРТ-а. После је убијен као и многи други ратни заробљеници.

За сада неидентификована жртва усташких злочинца.

Зорица Павловић, жена убијеног Радослава Павића, убијена у кући Милоша Новаковића. Глава јој је разбијена тупом страном секире. Претходно је клана стаклом, лице исечено, а уста пуна издрбљеног стакла.

У подруму куће Милоша Новаковића у Борову-насељу, Улица Николе Демоње 74, скривали су се чланови породица које су биле међусобном сродству: Павловић, Павић, Трајковић, Тошковић и Траваш. Сви су побијени 15. или 16. новембра 1991. године. У подруму је убијена Сава Павић, а Милица Трајковић рањена. Сада је једини живи сведок ових злочина. Теодор Тошковић убијен је на њиви иза куће. Масакрирани су: Нада Павловић, Зоран Павловић, син Наде Павловић, Зорица Павловић, ћерка Наде Павловић, Милојка Павловић, мајка Наде Павловић, Теодор Тошковић, невенчани муж Наде Павловић, Радослав Павић, муж Зорице Павловић, Сава Павић, маћеха Радослављева, Велимир Трајковић, муж преживеле Милице Трајковић и Милан Траваш, комшија породице Павловић. На слици дворниште куће Милоша Новаковића с побијеним Србима.

Милојка и њена ћерка Нада Павловић убијене су секиром у Борову-насељу, Николе Демоње број 74, у дворништу Милоша Новаковића.

Зоран Павловић је пронађен 19. новембра 1991. у Улици Николе Демоње број 74. Глава му је разбијена оштрицом секире.

У Улици Николе Демоње број 72 побијени су чланови породице Милошевић, Новаковић и Чечавац: Мирослав Чечавац, Слајана Чечавац, жена и трогодишњи син, Илинка Милошевић, Бранимир Милошевић Милић, син Иликић и Ана Новаковић.

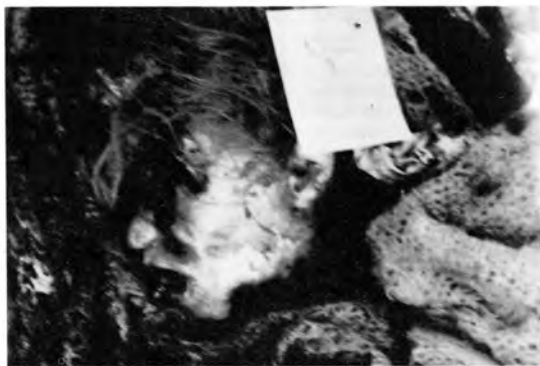
Трогодишњи син Слађане
Чечавац.

Слађана Чечавац, жена
Мирослава Чечаваца.

У ноћи између 16. и 18. октобра 1991. у Перушићу, крај Госпића, поубијане су и спаљене 24 особе српске националности. Мира Калањ, економиста из Госпића, супруга такође масакрираног Ђуре Калања, мајка два сина, одведена је из куће, убијена и спаљена.

Иличка Милошевић, стара 33 године, ЈМБГ 1805959196593.

Душанка Вранеш, шеф одељења за физикалну терапију из Госпића, одведена је у рацији између 16. и 18. октобра 1991, убијена и спаљена.

Једанаестогодишњи Бранимир Милошевић Милић, син Иличке Милошевић, убијен са два пројектила.

Станко Смиљанић, стар 54. године, правник из Госпића, убијен и спаљен у рацији између 16. и 18. октобра 1991.

Љубица Трифуновић, пензионер, одведена у рацији између 16. и 18. октобра 1991, убијена и спаљена.

Милош Орловић, стар 52. године. Страдао у рацији између 16. и 18. октобра 1991. Убијен тупим предметом и запаљен. У истој рацији убијена му је и спаљена и супруга.

Претпоставља се да је реч о Жељку Мркићу, службенику затвора у Госпићу. Убијен и спаљен у рацији између 16. и 18. октобра 1991. године.

Милаш Пантелић, службеник Хидрометеоролошког завода из Госпића. У рацији између 16. и 18. октобра 1991. убијен из ватреног оружја и спаљен.

Претпоставља се да је реч о Радмили Стаић, професорки из Госпића, старој 52. године, убијена и спаљена у рацији између 16. и 18. октобра 1991. године.

Претпоставља се да је реч о Радмили Диклић, шефу Турист бироа у Госпићу, старој 52. године. Одведена у рацији између 16. и 18. октобра 1991, убијена и спаљена.

НН мушкарац, неутврђене старости. Страдао у рацији између 16. и 18. октобра 1991, убијен и спаљен.

САДРЖАЈ

Посвета	5
Вуковарска општина 1990–1991.	9
Попис становништва 1990.	10
Генеза усташког покрета и појава ХДЗ-е	11
Суштина спора до 1914. године	13
Вуковарска општина – почетак краја – нова организација власти	16
Распуштање СО Вуковар	19
Списак радника СУП-а Вуковар премештених у Винковце	20
Списак радника СУП-а Вуковар превремено пензионисаних	21
Средства информисања	24
Напади на имовину Срба	24
Наоружавање чланова ХДЗ-е 1990. године	26
Списак првих сто чланова ХДЗ-е који су примили оружје	27
Прве цивилне жртве хрватског режима	28
Нестала лица српске националности према евиденцији СУП-а Вуковар	30
Лица српске националности страдала у Вуковару 1991. године	33
УБИТИ ИМ НИЈЕ БИЛО НИШТА	
Досије о ратном злочину бр. А – 87 – 51 Место злочина: Вуковар, Борово насеље	42
Од братства и јединства до Алојзија Степинца – Борово насеље 1990–1991.	44
Производња минобацача у Комбинату Борово	48
Наредбодавци и извршиоци	49
Убиства Ђирића и Јаковљевића	52
Сведочење Зденка Штефанчића	54

ИСКАЗИ СВЕДОКА	56
Убиство Уроша Недучића	
Сведочење Зденка Штефанчића	56
Жртве етничког чишћења	58
Досије о злочину број А – 87 – 8	
Место злочина: Вуковар	58
Лешеве из акције „чишћења” Борова насеља	61
Писмо Ксеније Пиплице	62
Писмо Марина Видића Билог	64
Досије о злочину бр. А – 87 – 5	
Место злочина: Вуковар	67
Улога Војног суда у Београду	68
Борово насеље: пункт „слон”	
погибија седморице припадника ЈНА	71
 ОПТУЖНИЦЕ	
Истражном судији Војног суда у Београду	71
Шта кажу осумњичени и њихови саборци	
Истражном судији Војног суда у Београду	71
Прича Зорана Шипоша	76
Досије о злочину бр. А – 87 – 6	
Место злочина: Вуковар	77
Досије о злочину бр. А – 87 – 4	
Место злочина: Вуковар	78
Досије о злочину бр. А – 53 – 3	
Место злочина: Осијек	79
 БАТИНАШ И УБИЦА	
Новинарка ХТВ Вишња Каменски	81
Где је истина?	
Масакр деце у Борову насељу	82
Досије о злочину бр. А – 53 – 1	
Место злочина: Осијек	83
Досије о злочину бр. А – 53 – 2	
Мјесто злочина: Паулин Двор	86

РАСПОЛОЖИВИ ДОКАЗИ У ДОКУМЕНТАЦИЈИ

Информационог центра Српског сабора	89
Досије о злочину бр. А – 87 – 61	
Место злочина: Вуковар	89
Досије о ратном злочину бр. А – 87 – 52	
Место злочина: Вуковар	90
Сведочење	91

ВУКОВАР – МИТНИЦА

Наоружавање и стварање паравојних формација	93
Распоред чета на Митници	94
Спаљивање леша НН војника ЈНА код „Комуналца”	95
Изјава Таде Иштука	97
Реч сведока	98
Кривична пријава против Пилипа Карауле	
Војном тужилаштву при Војној пошти... Београд	100
Предаја Митнице и смењивање	
команданта Шољића	103
Узроци Шољићевог смењивања	104
Отворено писмо председнику Републике Хрватске	104

МИТНИЦА – ВУКОВАР

Истражном судији Војног суда у Београду	106
Спаљивање НН војника у Илочкој улици	108
Спаљивање лешева војника ЈНА	
у Улици хероја Сремског фронта	110
Шта се заправо десило	111
На Кордуну гроб до гроба	111
Борба за опстанак и останак	113
Оснивање СКД „Просвјета” пододбор Вуковар	118
Иницијативни одбор за оснивање пододбора	
СКД „Просвјета” Вуковар	118
Српско културно друштво „Просвјета”	
пододбор Вуковар	119

Списак чланова органа управљања СКД „Просвјета”	
пододбор Вуковар	120
Статутарна одлука	125
Опело невиним жртвама	
стријељаним у Дудику	131
Када је Рузвелт хтео да стави Хрвате	
под старатељство?	132
ДУДИК	
Списак места из којих су стрељани у Дудику	
с подручја Срема	134
Списак стрељаних у Дудику из Боботе.....	135
Мирна реинтеграција хрватског подунавља	
УНПРОФОР (United Nations Protection Force)	136
УНТАЕС (Transitional Authority Eastern Slavonia)	138
Текст темељног споразума (Ердутски споразум)	141
Народни протест „Људска права свима”	
Овако је почело	146
Народни протест „Људска права свима”	
Српски народе, грађани области!	148
Останимо овде! Сеоба више не сме бити!	
Верујте у себе и Бог ће нам помоћи!	148
Шта је било с Народним протестом	
– „Људска права свима”?	152
Спремност за саможртвовање	154
КАЗИВАЊА БАКЕ АНКЕ	158
Сећања мале Анке	159
Сећања од малена кроз живот	159
1941. година	159
Сећање на рат 1991.	160
Анка на тренутак губи памћење	163
Белешка о аутору	165

СЛИКОМ И РЕЧЈУ

Документи о хрватским злочинима објављени у новинама *Борово*
у време Народног протеста „Људска права свима” 167

Драгољуб Војновић
УБИТИ ИМ НИЈЕ БИЛО НИШТА
ТРАГОМ ЗЛОЧИНА НАД СРБИМА У ВУКОВАРУ

Издавач

Архив Војводине
21000 Нови Сад
Жарка Васиљевића 2А
www.arhivvojvodine.org.rs

За издавача

Др Небојша Кузмановић, директор

Лектура

Весна Башић

Прелом

Татјана Цавнић

Штампа

ЈП Службени гласник, Београд

Тираж

500 примерака

ISBN 978-86-81930-26-7

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотеке Матице српске, Нови Сад

341.485(=163.41)(497.5)”1991/1995”

ВОЈНОВИЋ, Драгољуб, 1942–

Убити им није било ништа : трагом злочина над Србима у Вуковару / Драгољуб Војновић. - Нови Сад : Архив Војводине, 2021 (Београд : Службени гласник). - 181 стр. : илустр. ; 24 см. - (Библиотека Посебна издања / Архив Војводине, Нови Сад)

Тираж 500.

ISBN 978-86-81930-26-7

а) Жртве рата - Срби - Хрватска – 1991–1995

COBISS.SR-ID 46949897

ISBN 978-86-81930-26-7